

Tlhekelo

Rona, setjhaba sa Afrika Borwa,
Re elellwa makgopo a maoba le maobeng a rona;
Re tlotla ba hlokofaditsweng ka lebaka la toka le tokoloho naheng ya rona;
Re tlotla bao ba ileng ba sebeletsa ho aha le ho ntshetsa pele naha ya rona; mme
Re dumela hore Afrika Borwa ke naha ya bohle ba phelang ho yona, re kopane, le ha re fapane.
Ka lebaka lena, ka tataiso ya baemedi ba rona ba kgethilweng ka bolokolohi,
re ananela Molao ona wa Motheo e le molao o ka sehloohong wa Repaboliki hore o tle -
O fedise diphapang tsa maoba le maobeng mme re thehe setjhaba se itshetlehileng hodima maemo
a demokrasi, toka setjhabeng le ditokelo tsa motheo tsa botho;
O thee metheo ya setjhaba sa demokrasi le se lokolohileng moo mmuso o itshetlehileng ka
ditabatabelo tsa setjhaba mme moahi e mong le e mong a sireleditswe ke molao;
O ntlafatse maemo a bophelo a baahi bohle mme ho be ho kgothaletswe bokgoni ba motho e mo
ng le e mong; le
Ho aha Afrika Borwa e kopaneng le ya demokrasi e phethahetseng e le puso e nang le boikemelo
hara matjhaba.

Modimo o ke o sirelletse batho ba habo rona
Nkosi Sikelel' ifrika. Morena boloka setjhaba sa heso.
God seën Suid-Afrika. God bless South Africa.
Mudzimu fhatutshedza Afurika. Hosi katekisa Afrika.

Kgaolo ya 1

Dipehelo tsa Motheo

Rephaboloki ya Afrika Borwa

1. Rephaboliki ya Afrika Borwa ke naha ya puso ya setjhaba ka setjhaba e ikemetseng mme
e thehilwe hodima maemo a latelang:

- (a) Seriti sa botho, katleho ya tekano le tswelopele ya ditokelo tsa botho le bolokolohi.
- (b) Ho se kgetholle ho ya ka morabe le bong.
- (c) Bookamedi ba Molao wa Motheo le taolo ya molao.
- (d) Kgetho e akaretsang ya batho ba baholo, lenane la kgetho la naha yohle, dikgetho tsa ka
mehla, le tsamaiso ya mekga e mengata ya mmuso wa demokrasi, ho kgothaletsa boikarabelo, ho
tsotella le ho hloka sephiri.

Bookamedi ba Molao wa Motheo

2. Molao ona wa Motheo o okametse melao yohle ya Rephaboliki ; molao kapa boitshwaro
bo sa dumellaneng le Molao wa Motheo ha o a loka, mme ditshwanelo tseo o di behang di lokela
ho phethwa.

Boahi

3. (1) Boahi ba Afrika Borwa bo kenyeletsa bohle.
- (2) Baahi bohle ba –
  - (a) a lekana ka ditokelo, ditshwanelo le melemo ya boahi; le
  - (b) ho lekana ka ditokelo le boikarabelo ba baahi.
- (3) Ketso ya molao e lokela o hlophisetsa phihlello, tahlehelo le poloko ya boahi.

Pina ya setjhaba

4. Pina ya setjhaba ya Rephaboliki e taolong ya Mopresidente ka kgoeletso.

Folakga ya setjhaba

5. Folakga ya setjhaba e na le botsho, botala, mmala wa kgauta, bosweu , bofubedu le

bopotswa, jwalo ka ha e hlalositse ya ba ya takwa Shejulung ya 1.

Dipuo

6. (1) Dipuo tsa semmuso tsa Rephaboliki ke Sesotho sa Leboa, Sesotho, Setswana, Seswati, Sivenda, Setsonga, Seburu, Senyesemane, Sendebele, Sexhosa le Sezolo.
- (2) Ha ho nahanwa ka ho qepha ha tshebediso ya puo tsa batho ba rona dilemong tse fetileng le maemo a tsona, mmuso o etse matsapa le mekutu ho phahamisa le ho ntshetsa pele tshebediso ya dipuo tse.
- (3) (a) mebuso ya naha le ya diprovence e ka sebedisa dipuo tse itseng tsa mmuso mabapi le mmuso, ho hlokometswe tshebediso, maemo a ditaba, ditshenyehelo, maemo mabatoweng, le ho hlophiswa, ka tekano ditlhoko le boikgethelo ba baahi bohle kapa provensing eo e amehang; empa mmuso wa setjhaba le mmuso wa provence ka nngwe e lokela ho ba le bonyane puo tse pedi tsa mmuso.
- (b) Bomasepala ba hlokomele tshebediso ya puo le boikgethelo ba baahi ba yona.
- (4) Mmuso wa setjhaba le diprovence, ka ho sebedisa molao le maemo, e lokela ho laola le ho hlokomela tshebediso ya dipuo tsa mmuso. Re sa kgelohe dipehelong tsa molawana wa (2), dipuo tsohle tsa mmuso di lokela ho lekana ka maemo mme di tshwarwe ka ho tshwana.
- (5) Mokgatlo wa Dipuo Tsohle tsa Afrika tsa Afrika Borwa e lokela ho
  - (a) kgothalletsa le ho etsa maemo a ho ntshetsa pele le tshebediso –
    - (i) ya dipuo tsohle tsa mmuso;
    - (ii) dipuo tsa Khoi, Nama le San; mmoho le
    - (iii) puo ya dimumu.
  - (b) ho phahamisa le ho hlompha –
    - (i) dipuo tsohle tse sebediswang ka mehla ke ditjhaba tsa Afrika Borwa, ho kenyeletswa Sejeremane, Segirike, Sekujarati, Sehundi, Setamili, Seteleku le Seurdu; le
    - (ii) Searabia, Seheberu, Sesanskriti le dipuo tse ding tse sebediswang mabapi le bodumedi Afrika Borwa.

Kgaolo ya 2

BILI YA DITOKELO

Ditokelo

7. (1) Bili ena ya Ditokelo ke tshiya ya demokrasi mona Afrika Borwa. E boloka ditokela tsa batho bohle naheng ya rona, ebile e amohela melemo ya puso ka setjhaba, a seriti sa botho, tekano le tokoloho.
- (2) Puso e lokela ho hlompha, ho sirelletsa, ho kgothalletsa le ho phethahatsa ditokelo tse Biling ena ya Ditokelo.
- (3) Ditokela tse Biling ena ya Ditokelo di tlamehile ho ikamahanya le meedi e teng kapa lebisitsweng ho molawana wa 36, kapa tse boletsweng kaekae Biling.

Tshebetso

8. (1) Bili ya Ditokelo e tlama motho ofe kapa ofe le ya molaong ha eba, ho fihlela moo, e sebensang teng, ho lebeleletse tokelo le tokelo ya mosebetsi o mong le o mong.
- (2) Pehelo e Biling ya Ditokelo e tlama batho le batho molaong, ha feela ho tshwaneleha, ha ho tadingwa sebopeho sa tokelo eo le ho tlameha ho beilweng ke tokelo.
- (3) Ha ho sebediswa dipehelo tsa Bili ya Ditokelo, bathong le batho ba molaong ho latela molawana wa (2), hore lekgotla le -
  - (a) tle le fane ka ho sebetse ka tokelo Biling, e tle e sebetse, kapa moo ho hlokahalang, le ntshetse pele, molao wa naha ho kwala sekgeo se sehilweng ke molao o etswang tebang le tokelo eo; hape
  - (b) o ka ntshetsa pele molao wa naha ho fokotsa tokelo, ha feela phokotso eo e dumellana le dipehelo tsa molawana wa 36(1).
- (4) Batho ba molaong ba lokelwa ke ditokelo tse Biling ya Ditokelo ho ya ka moo ho

hlokehang ka teng ka ditokelo le sebopeho sa motho ya molaong.

Tekano

9. (1) Batho bohle ba tshwarwa ka ho tshwana, mme ba na le tokelo e tshwanang ya ho sireletswa le ho una melemo ya molao.

(2) Tekano e akaretsa ho sebediswa le ho lekana ha ditokelo tsohle tse le bolokolohi. Ho ntshetsa pele katleho ya tekano, ho etswa ha molao le mekgwa e meng ya ho sireletsa kapa ho tswellisa batho pele, kapa mekgwa ya batho, ba leng morao ka lebaka la kgethollo e sa lokang e ka phethwang.

(3) Puso e se kgetholle mang kapa mang ka baka la botjhaba, bong, botona le botshehadi, boimana, lenyalo, morabe kapa mofuta, mmala, motho wa bong bo bong, dilemo, bohole, bodumedi, monahano o itseng, tumelo, setso, puo, le tswalo.

(4) Ho se be le motho ya kgethollang e mong ka lebaka lefe kapa lefe ho ya ka pehelo ya molawana wa (3). Molao o thehilweng o sebediswe ho thibela kapa ho phema ho hloka toka.

(5) Kgethollo ka labaka kapa mabaka a ngotsweng molawaneng wa (3) ha e a loka ho fihlela ho ka fumanwa bonnete ba hore kgethollo e lokile.

Seriti sa botho

10. Motho e mong le e mong o na le seriti sa tlholeho le tokelo ya hore seriti sa hae se hlomphe se be se sireletswa.

Bophelo

11. Motho e mong le e mong o na le tokelo ya ho phela.

Bolokolohi le tshireletso ya botho

12. (1) Motho e mong le e mong o na le tokelo ya tokoloho le tshireletso, e kenyeletsang tokelo ya -

(a) ho se amohuwe bolokolohi ka ntle ho lebaka kapa toka;

(b) ho se tshwarwe ntle ho qoso;

(c) ho se be le mofuta ofe kapa ofe wa dikgoka ho tswa setjhabeng kapa mafapheng a ikemetseng;

(d) ho se hlokofatswe ka tsela efe kapa efe; le ho

(e) se tshwarwe kapa ho se kgalemelwe ka sehloho, ekaba ka bobefo kapa bofe kapa ka mokgwa o tlotlolang.

(2) Mang le mang o na le tokelo ya ho phuthuloha mmeleng le maikutlong, ho akarelletswa tokelo ya -

(a) ho iketsetsa qeto ka phumano ya thari;

(b) ya tshireletso le taolo mmeleng ya bona; mmoho le

(c) le ho se sebediswe diphuputsong tsa kalafi kapa saense ntle ho tumello ya hae.

Bokgoba, bohlanka le ho sebediswa ka qobello

13. Ha ho motho ya lokelang ho etswa lekgoba, mohlanka/lekgabunyane kapa ho sebediswa ka qobello.

Ho phela o sa tshwenngwe

14. Motho e mong le e mong o na le tokelo ya ho phela a sa tshwenngwe, ho akarelletswa le tokelo ya hore-

(a) mmele wa hae kapa lelapa la hae le se phenyekollwe;

(b) thepha ya hae e se phenyekollwe;

(c) leruo la hae le se nkuwe ka mahahapa; kapa

(d) ho se be le ho mamela ha moto a bua le ba bang ka tsela ya kgokahanyi.

Bolokolohi ba bo dumedi, tumelo le maikutlong

15. (1) E mong le e mong o na le tokelo ya ho iphelela ka moo a batlang ka teng, le ka tumelo, mehopollo, bodumedi le tihadimo ya hae.

(2) Ditshebetso tsa bodumedi di dumelletswa mesebetsing ya puso kapa e tsheheditsweng

ke puso; ha feela –

(a) ditshebeletso tseo di phethisa melawana e behilweng ke bolaodi ba setjhaba ba nang le tokelo;

(b) di tshwarwa ka ho tshwana; le

(c) batho ba tla ka ntle ho qobello ka ho ithaopa.

(3) (a) Molawana ona ha o thibele ho etswa ha molao ho akaretsa -

(i) ho nyadiswa ka moetlo ofe kapa ofe kapa ka tsamaiso ya bodumedi, boikgethelo kapa molao wa lelapa; kapa

(ii) ditsamaiso tsa boikgethelo le molao wa lelapa ka moetlo ofe kapa ofe kapa o latelwang ke batho ba bodumedi bo itseng.

(b) Ho amohela ho latela temana ya (a) e tsepame hodima le molawana ona le dipehelo tse ding tsa Molao wa Motheo.

Bolokolohi ba ho hlahisa maikutlo

16. (1) Motho e mong le e mong o na le tokelo ya ho hlahisa maikutlo ka bolokolohi, ho kenyeletswa le -

(a) bolokolohi ba phatlalatso tsa dingolwa le diphatlalatso tse ding;

(b) bolokolohi ba ho amohela kapa ho phatlalatsa tsebiso kapa mehopolo;

(c) bolokolohi ba ho qapa eng kapa eng ya bokgabane; le

(d) bolokolohi ba borutehi le bolokolohi badiphuputso tsa saense.

(2) Tokelo e ngotsweng molawaneng wa (1) ha e kenyeletse-

(a) propaganda ya ntwana;

(b) hlohleletso ya dikgoka;kapa

(c) kgothaleletso ya lehloyo la mofuta o mong, morabe, bong kapa bodumedi, mme hoo ho kgothalletsa ho baka kotsi.

Dikopano, mekoloko ya boipelaetso, ditletlebo

17. Motho e mong le mong o na le tokelo, ya ho bokana ka kgotso le ba bang, a sa hlomela, ho etsa mekoloko ya boipelaetso, le ho nehelana ka diphethishene.

Bolokolohi ba kamano

18. Motho e mong le e mong o na le bolokolohi ba kamano le mekgatlo.

Ditokelo tsa dipolotiki

19. (1) Moahi e mong le e mong o na le tokelo ya ho iketsetsa kgetho ya dipolotiki, e kenyeletsang tokelo -

(a) ya ho theha mokga wa dipolotiki;

(b) ho kenela merero ya, kapa ho batlela mokga oo ditho; mmoho le

(c) ho tswela mokga wa dipolotiki letsholo, le ho jala mehopolo ya lona.

(2) Moahi e mong le e mong o na le tokelo ya ho kenela dikgetho tse se nang dithibelo, tse sa kgetheng, tse etswang nako le nako tsa ho etswa ha molao o thehilweng ka Molao wa Motheo.

(3) Motho e mong le e mong e moholo o na le tokelo-

(a) ya ho kgetha dikgethong tsa ho etswa ha molao o thehilweng Molao wa Motheo, mme a etse jwalo ka sephiri, a be a a

(b) kenele ho kgethelwa merero ya setjhaba mme ha a kgethwa a nke maemo ao a a kgethetsweng.

Boahi

20. Ha ho moahi ya ka amohuwang boahi ba hae.

Bolokolohi ba ho falla le ba bodulo

21. (1) Motho e mong le e mong o na le bolokolohi ba ho itsamaela ka moo a ratang.

(2) Motho e mong le e mong o na le bolokolohi ba ho falla Repaboliking.

(3) Moahi e mong le e mong o na le bolokolohi ba ho kena, a dula, a bile a aha hohle Repaboliking.

(4) Moahi e mong le e mong o na le tokelo ya ho ba le paseporoto.

Bolokolohi ba kgwebo, mosebetsi le botsebi

22. Moahi e mong le e mong o na le tokelo ya ho ikgethela kgwebo, mosebetsi kapa botsebi. Tshebetso ya kgwebo, mesebetsi kapa botsebi e ka laolwa ka molao.

Dikamano mosebetsing

23. (1) Motho e mong le e mong o na le tokelo ya ho sebetswa ka toka mosebetsing.

(2) Mosebetsi e mong le e mong o na le tokelo-

(a) ya ho theha e bile e ba setho sa mokgatlo wa basebetsi;

(b) ya ho kenela merero le mesebetsi ya mokgatlo wa basebetsi; le

(c) ho ngala mosebetsi.

(3) Ramosebetsi e mong le e neng e mong o na le tokelo -

(a) ya ho theha le ho ba setho sa mokgatlo wa boramosebetsi; le

(b) ho kenela merero le mesebetsi ya mokgatlo wa boramosebetsi.

(4) Mokgatlo o mong le o mong wa basebetsi le mokgatlo o mong le o mong wa boramosebetsi o na le tokela ya ho-

(a) ipehela tsamaiso, mananeo le merero;

(b) ho hlopisa;

(c) ho fihlella ditumellano tse kopanetsweng; le

(d) ho theha le ho ba setho sa federeshene.

(5) Mokgatlo o mong le o mong wa basebetsi, mokgatlo wa boramosebetsi le ramosebetsi ba na le tokelo ya ho buisana e le sehlopha. Lekgotla le etsang molao la Setjhaba le ka sebetsa ka molao hore le laole puisano tsa sehlopha. Ho fihlela maamong ao e leng hore molao o entsweng o ka kgina tumellano Kgaolong ena, ho kginwa ho dumellane le karolo ya 36(1).

(6) Lekgotla le etsang molao la Setjhaba le ka amohela ditlhophiso tsa tshireletso tsa mokgatlo wa basebetsi jwalo ka ha e jerwe ditumellanong tsa dipuisano tsa sehlopha. Ho fihlela maamong ao e leng hore molao o entsweng o ka kgina tumellano Kgaolong ena, ho kginwa ho dumellane le karolo ya 36(1).

Tikoloho

24. Motho e mong le e mong o na le tokelo-

(a) ya tikoloho e seng kotsi bophelong ba bona kapa boiketlong ba bona; le

(b) ya ho sireletsa tikoloho, molemong wa meloko ya kajeno le e tlang, ka ho etswa ha molao le mekgwa e meng e-

(i) thibelang tshilafaloo ya tikoloho le phokodiso ya tlholeho;

(ii) kgothalletsa polokeho ya tlhaho; mmoho le

(iii) ho fumana ntshetso pele ya tlhaho e ka sebediswang le tshebediso ya mehlodi ya tlhaho ho ntse ho kgothalletswa tswelopele e amohelehang ya moruo le phedisano.

Leruo

25. (1) Ha ho motho ya ka amohuwang leruo la hae ka ntle ha e le ka molao o akaretsang, mme ha ho molao o ka dumellang hore motho a amohuwe leruo la hao ka ntle ho lebaka.

(2) Leruo le ka nkuwa mothong feela ka tlasa taelo ya molao o sebetsang ka kakaretso -

(a) mabapi le merero ya setjhaba kapa molemong wa setjhaba; le

(b) ho ya ka ho putswa, tefello eo le nako le mekgwa wa ho lefella, mme o tla dumellwa ke bao ba amehang kapa nahanelwang kapa ba amohetswe ke lekgotla.

(3) Tefello ya ho lefa le nako le mekgwa wa ho lefa di tshwanela ho sebetswa ka toka mme di tshwane, mme di bontshe tumellano pakeng ditabatabelo tsa setjhaba le ditabatabelo tsa ba amehang, ho ntse ho hlokometswe mabaka ohle a bohlokwa, mmoho le-

(a) tshebediso ya leruo nakong ena;

(b) nalane ya fumana le tshebediso ya leruo;

(c) theko ya leruo mmarakeng;

- (d) hore puso e tsetetse ho le hokae le hore thepa eo e tla ntlafatswa ka tjelete e kae; le
- (e) sepheo sa ho nka leruo leo.
- (4) Mabapi le molawana ona-
  - (a) ditabatabelo tsa setjhaba di kenyeletsa maikemisetso a setjhaba a tihadimo e ntjha ya naha, le diphetoho e le hore ho be le phihlelo e lekaneng ya mehlodi ya tlhaho ya Afrika Borwa; le
  - (b) leruo ha le felle maemong a naha feela.
- (5) Puso e lokela ho etsa matsapa ohle a molao o etswang le mekutu e meng, maemong a teng a mehlodi, ho kgothaletsa maemo a dumellang , baahi ba le naha ka ho lekana.
- (6) Motho kapa setjhabana seo ho tshwareng ha sona naha ho sa lokang ho ya ka molao ka lebaka la melao e ya maobeng ya kgethollo ka mmala kapa ditlwaelo e lokela, jwalo ka ha e behetswe Molao wa Palamente, ekaba ka ho tshwara naha eo e sireleditsweng ka molao, kapa ka ho kgutlisetsa ho lekanang.
- (7) Motho kapa setjhabana se amohilweng naha ya sona ka mora 19 Phupjane 1913 ka lebaka la melao ya dilemo tse fetileng tsa kgethollo ka mmala kapa ditlwaelo, o na le hona ho ka, jwalo ka ha ho behetswe Molaong wa Palamente, a ka tshwara naha, hoo ho dumelletseng ka molao, kapa ya kgutlisetswa ho monnga yona.
- (8) Ho se be le pehelo efe kapa efe ya molawana ona e ka sitisang puso ho ka sebetsa ka molao o etswang ho fumana naha, metsi le diphetoho tse ding tse tsamaelanang le tseo, e le ho lokisa bophelo ba kgethollo e fetileng ya mmala, ha feela ho ke ke ha sebetswa ka dipehelo tsa karolo ena di itshetlehile hodima dipehelo tsa karolo ya 36 (1).
- (9) Palamente e tlameha ho phethisa molao oo ho lebisitsweng ho ona dikarolong tsa (6).

Matlo

- 26. (1) Motho e mong be e mong o na le tokelo ya ho ba le ntlo e tshwanelehang.
- (2) Puso e lokela ho etsa ka hohlehohle ho ya ka molao le ka matsapa a mang, ho ya ka matla a teng, ho fihlella tokelo ena ya tswelopele.
- (3) Ho se ke ha eba le motho ya ka ntshwang ka sheshe lapeng la hae, kapa eo lalapa la hae la heletswa, ka ntle ho taelo ya lekgotla ka mora ho hoba lekgotla le hlahlobisise mabaka ohle. Ho sa be le molao o dumellang ho lelekwa ntle ho lebaka.

Bophelo bo botle ba mmele, dijo, metsi le tshireletso ya setjhaba

- 27. (1) Motho e mong le e mong o na le tokelo ya ho fihlella –
  - (a) ditshebeletso tsa bophelo bo botle, ho kenyeletswa le ditshebeletso tsa thari;
  - (b) dijo le metsi a lekaneng; le
  - (c) tshireletso ya phedisano, ho kenyeletswa, ha eba ba sitwa ho iphedisa le bohle ba matleng a hae, ba fumane thuso e lokelang ya phedisano.
- (2) Puso e tlamehile ho etsa ka hohlehohle ho ya ka molao le ka matsapa, ho ya ka matla a teng, ho fihlella maemo a ditokelo tsena.
- (3) Ho se be le motho ya hanelwang phekolo nakong ya tshohanyetso.

Bana

- 28. (1) Ngwana e mong le e mong o na le tokelo ya –
  - (a) ho ba le lebitso le boahi ho tloha tswalong;
  - (b) ho ba le tlhokomelo ya lelapa kapa ya batswadi, kapa ho hlokomela e nngwe feela e lokileng ha a tloswa tlhokomelong ya lelapa;
  - (c) ho fumana phepo ya sebele, bodulo, tshebeletso ya bophelo bo botle le ditshebeletso tsa boahisani;
  - (d) ho sireletswa ho tlatlapuweng, ho se hlokomelwe, tlhekefetsong, kapa tlontlollong;
  - (e) ho sireletswa mekgweng ya mesebetsi ya ho sebedisa bana;
  - (f) ho se lebellwe kapa ho se dumellwe ho sebetsa kapa ho fana ka ditshebeletso tse - ,
  - (i) sa lokelang motho wa dilemo tsa ngwana eo; kapa

- (ii) ka beang ngwana kotsing; le ya thuto, le ya mmele, kapa ya bophelo bo botle ba boko, kapa moya kapa boitshwaro kapa phedisano;
- (g) ho se kwallwe tjhankaneng ka ntle ha ha eba ha ho na tsela e nngwe, ha eba ho jwalo, ha ho kenyeletswa ditshwanelo tseo ngwana a di fumanang ho latela dikarolo tsa 12 le 35, ngwana a ka kwallwa tjhankaneng nako e nyenyane feela e loketseng, mme o na le tokelo ya ho -
  - (i) bewa moo ho se nang batho ba boholo ba dilemo tse fetang 18; le
  - (ii) tshwarwa ka tsela e, le ho bolokwa maemong a, tsamaelanang le dilemo tsa ngwana;
- (h) ho be le ramolao ya hlokometseng ngwana ka mong, ka ditshenyehelo tsa mmuso, ha a hlaha lekgotleng, ha eba mohlomong ho sa ahlolwe ka toka; mme
  - (i) a se sebediswe ntweng, le ho sireletsa ka nako ya ntwana.
- (2) Ditabatabelo tsa ngwana ke tsa bohlokwa mererong yohle e tadimaneng le yena ke tsona.
- (3) Karolong ena, ha ho buuwa ka "ngwana" ho bolelwa motho eo dilemo tsa hae di leng ka tlase ho tse 18.

Thuto

29. (1) Motho e mong le e mong o na le tokelo ya-
- (a) ho fumana thuto ya motheo, ho kenyelletswa le thuto ya batho ba baholo ya motheo; le
  - (b) ho ntshetsa thuto pele, eo puso ho latela maemo a lokileng, e tlamehang ho hlokomela hore e fihlellwe le ho fumaneha.
- (2) E mong le e mong o na le tokelo ya ho rutwa ka puo ya semmuso kapa dipuo tseo ba ikgethelang tsona mekgatlong ya thuto ya setjhaba thutong eo e ka sebediswang teng. E le ho ka hlokomela ho fihlellwa ha bonolo, le tshebediso, tokelo ena, puso e hlokomele mekgwa e meng ya thuto e ka sebediswang, ho kenyeletswa mekgatlo e rutang ka puo e le nngwe, ho hlokomelwa -
- (a) ho lekalekana;
  - (b) tshebetso; le
  - (c) tlhokeho ya ho lokisa dietsahetseng tse fetileng tsa molao wa kgethollo le diketsahalo.
- (3) Motho e mong le e mong o na le tokelo ya ho theha le ho boloka, ka ditshenyehelo tsa hae, mekgatlo wa thuto o ikemetseng o -
- (a) sa kgetholleng ho ya ka mofuta;
  - (b) ngodisitsweng pusong; le
  - (c) bolokang maemo a seng tlase le ha ho bapiswa maemo a mekgatlo ya thuto ya setjhaba.
- (4) Karolwana ya (3) ha e kgetholle ditshehetso tsa puso tsa mekgatlo ya thuto e ikemetseng.

Puo le setso

30. Motho e mong le e mong o na le tokelo ya ho sebedisa puo le ho phela ka setso seo a ikgethetseng sona, empa ha ho motho ya etsang jwalo a sa latele diphelelo tsa Bili ya Ditshwanelo. Ditjhabana tsa setso, bodumedi le puo
31. (1) Batho bao e leng ditho tsa setjhabana sa setso, bodumedi kapa puo ba se ke ba thibelwa tokelo, le ditho tse ding tsa setjhaba;
- (a) ho thabela setso, ho phetha bodumedi ba bona le ho sebedisa puo ya bona ; le
  - (b) ho theha, ho ba ditho le ho boloka setso, bodumedi le puo ya mekgatlo ya bona le makala a mang a setjhaba.
- (2) Ditshwanelo karolwaneng ya (1) e ke ke ya sebediswa ka tsela eo e sa tsamaelanang le pehelo ya Bili ya Ditshwanelo.

Ho tsebiswa

32. (1) Motho e mong le e mong o tlameha ho tseba ka -
- (a) tsebisiso efe kapa efe e pusong; le
  - (b) tsebisiso efe kapa efe eo motho e mong a e tsebang mme e hlokeha ho bolokeng ditokelo dife kapa dife.
- (2) Ho etswa ha molao wa setjhaba ho sebediswe hore ho tle ho phethahatswe ditshwanelo

tsena, mme o fane ka ditsela tse ka imollang morwalo wa taolo le tjhelete pusong.

Ho phethahatswa feela ha taolo

33. (1) Motho e mong le e mong o lokelwa ke tshebetso ya taolo e molaong, e utlwahalang ebile e tsamaiswa ka toka.

(2) Motho e mong le e mong eo ditshwanelo tsa hae di amehileng ka lebaka la phethiso ya taolo o na le tokelo ya ho fumana mabaka a ngotsweng.

(3) Ho etswa ha molao wa setjhaba ho sebediswe hore ho tle ho phethahatswe ditshwanelo tsena, mme di tle di -

(a) fane ka ho hlahloba se phethilweng ka taelo lekgotleng kapa moo ho lokelang teng, lekgotla le ikemetseng le sa yeng ka leeme;

(b) tlame puso hore e phethahatse ditshwanelo tse karolong ya (1) le (2); le

(c) o kgothalletsa taolo e matla.

Ho fihlella makgotla

34. Motho e mong le e mong o na le tokelo ya ho ba le tletlebo e ka rarollwang ka molao ka pela bohle lekgotleng kapa, moo ho lokelang, ho ka ba le lekgotla kapa kopano e nngwe e ikemetseng e sa sebetse ka leeme.

Batho ba tshwerweng, ba kgolehong le ba qositsweng

35. (1) Motho e mong le e mong ya tshwerweng ka hobane ho thwe o robile molao, o na le tokelo ya -

(a) ho kgutsa;

(b) ho tsebiswa ka pelepele -

(i) ka tokelo ya ho kgutsa; le

(ii) ka tse tla etsahala ha a sa kgutse;

(c) ho se qobellwe ho etsa maipolelo kapa ho dumela molato, ho ka sebediswang e le bopaki bo mo tlamang;

(d) ho tliswa lekgotleng la dinyewe ka pelepele ka moo ho ka kgonahalang ka teng, empa e se be ka mora -

(i) dihora tse 48 ka mora hoba a tshwarwe; kapa

(ii) qetellong ya lekgotla la pele ha ho se ho fetile dihora tse 48, ha eba dihora tse 48 di fela ka mora nako ya mosebetsi ya ho dula ha lekgotla kapa ka letsatsi leo e seng la ho dula ha lekgotla;

(e) hang feela ha a hlaha la ho qala ka pela lekgotla ka mora ho hoba a tshwarwe, mme a ahlolwe, kapa a hlaosetswe ka mabaka a ho kwallwa kgolehong ho ya ho ile, kapa a lokollwe; mme

(f) a lokollwe kgolehong ha ho dumeletseha ho ya ka toka, ho latelwa maemo a utlwahalang.

(2) Motho e mong le e mong ya kgolehong ho kenyelletswa le motshwaruwa e mong le e mong ya seng a ahlotse, o na le tokelo -

(a) ya ho tsebiswa ka pele hore o tshwaretsweng;

(b) ya ho ikgethela, le ho buisana le, moemedi wa molao, mme a tsebiswe ka pelepele ka tokela ena;

(c) hore puso e be le moemedi wa molao ya emelang motho ya tshwerweng ke mmuso, ka tefello ya mmuso, ha a sa sebetse ka toka, mme a tsebiswe ka pelepele ka tokelo ena;

(d) ya ho batlisisa ka boyena lebaka la ho iswa kgolehong ka lekgotleng, mme ha eba ho kwallwa ho se molaong, a lokollwe;

(e) ya ho kwallwa ka tlasa maemo a dumellanang le tshwaro ya batho, ho kenyeletswa bonyane ho phetha le pehelo, ka ditshenyehelo tsa mmuso, ho fumana kgoleho e lokileng, phepo e ntle, ho ka bala dingolwa, le thuso ya booki; le

(f) ho ba le ho ka buisana le ho ka tjhakelwa ke batho ba kang -

(i) monna/mofumahadi kapa molekane;

- (ii) leloko;
- (iii) moeletsu wa bodumedi wa boikgethelo; le
- (iv) ngaka ya boikgethelo.
- (3) Moqosuwa e mong le e mong o na le tokelo ya hore nyewe ya hae e ahlolwe ntle ho leeme, ho kenyeletswa tokelo ya -
  - (a) ho tsebiswa ka qoso ya hae a be a fuwe dintlha tse lekaneng hore a tsebe ho ikarabella;
  - (b) ho fuwa nako e lekaneng le boitokisetso hore a tsebe ho hlophisa boipuello ba hae;
  - (c) ho hlaha lekgotleng lefe kapa lefe;
  - (d) hore nyewe ya hae e qale e be e felle ntle ho tshenyoye ya nako e sa hlokeheng;
  - (e) ho ba teng ha nyewe e buuwa;
  - (f) ho ikgethela, le ho emelwa, ke mmuelli, le ho tsebiswa ka tokelo ena ka potlako;
  - (g) hore mmuso o batlele moqosuwa mmuelli, ka ditshenyehelo tsa mmuso, ha eba ho ka ba le ho se ahlole ka toka, mme a be a tsebiswe ka tokelo ena ka potlako;
  - (h) hore a nkuwe a se na molato, a kgutse, a be a se ke a fana ka bopaki ha ho ntse ho buuwa ka nyewe;
  - (i) ho fana ka bopaki le ho nyatsa bopaki boo ho fanwang ka bona kgahlanong le yena;
  - (j) ho se qobellwe ho fana ka bopaki boo ka bona a ka itshwarisang;
  - (k) hore nyewe e qhojwe ka puo eo moqosuwa a e utlwisisang kapa ha ho sa kgonahale ho tolokwe ka puo eo moqosuwa a e utlwisisang;
  - (l) ho se ahlolwe ketso kapa ho se phethise ketso e itseng nakong eo ketsahalo e neng e se tlolo ya molao kapa e sa phethwang molaong wa naha kapa wa matjhaba;
  - (m) ho se tsekiswe ka tlolo ya molao ka ketso kapa ho se phethise ketso eo motho a seng a ile a lokollwa kapa a fumanwa a le molato ka yona;
  - (n) ho fumantshwa molemo wa kotlo o tlase ho e boimaima e beetsweng tlolo eo ya molao ha eba nakong e pakeng tsa tlolo eo ya molao le ya kahlolo kotlo eo e ile ya fetolwa; mme
  - (o) ya ho etsa boipiletso, ho kopa hore lekgotla le tadime nyewe eo hape, lekgotleng le lehlo.
- (4) Ka mehla ha karolo ena e kgothaletsa hore motho a fumane tsebiso, tsebiso eo e behwe ka puo eo motho eo a e utlwisisang.
- (5) Bopaki bofe kapa bofe bo fumanwang ka mokgwa o kgahlanong le tokelo efe kapa efe e ngotsweng Biling ya Ditshwanelo bo lokelwa ho qhelelwa thoko ha eba ha bo ka amohelwa bo ka tshwaetsa kahlolo ka tsela efe kapa efe kapa bahla hella bo le kotsi tsamaisong ya toka.

Ho sehelwa moedi ha ditshwanelo

36. (1) Ditokelo tse Biling ya Ditshwanelo di ka nna tsa sehelwa meedi feela ho latela molao o sebediswang ka kakaretso ho fihlela moedi o be o amohelwa le ho ba wa toka setjhabeng sa demokrasi o thehilwe hodima botho, ho lekana le tokoloho, ho kenyeletswa dintlha tsohle tsa bohlokwa tse kang -

- (a) sebopeho sa tokelo;
  - (b) bohlokwa ba sepheo sa pehelo ya moedi;
  - (c) sebopeho le boholo ba pehelo ya moedi;
  - (d) kamano pakeng tsa pehelo ya moedi le sepheo sa yona; le
  - (e) mokgwa o kginang hanyenyane ho fihlela sepheo sa ona.
- (2) Ka ntle ha eba ho boletswa karolwaneng ya (1) kapa pehelong efe kapa efe ya Molao wa Motheo, ho se be molao o sehelang tokelo efe kapa efe moedi e ngotsweng Biling ya Ditshwanelo.

Maemo a qomatsi

37. (1) Maemo a qomatsi a ka nna a phatlalatswa feela ka Molao wa Palamente, ha feela -

- (a) ha setjhaba se le kotsing ya ntwana, tlhaselo, merusu, pherekano, kodua, kapa tlokotsi efe kapa efe ya setjhaba; le

- (b) kgoeletso e loketse ho boloka kgotso le tsamiso e ntle.
- (2) Kgoeletso ya maemo a qomatsi, le molao o entsweng kapa ketso efe kapa efe e entsweng ka lebaka la se etsahetseng ka mora moo, e ka etsahala feela -
- (a) ha e lebeletswe ho etsahala; le
- (b) ha e sa fete matsatsi a 21 ho tloha letsatsing la phatlalatso, ka ntle ha eba Seboka sa Setjhaba se nka qeto ya ho lelefatsa kgoeletso. Seboka se ka lelefatsa kgoeletso ya maemo a qomatsi e seng ho feta dikgwedi tse tharo ka nako e le nngwe. keketso ya pele ya maemo a qomatsi e lokela ho ba ka qeto e amohetsweng ka kgetho e tsheheditsweng ke boholo ba ditho tsa Seboka. Keketso e latelang e etswe ka qeto e amohetsweng ka thuso ya kgetho ya bonyane diphesente tse 60 ya ditho tsa Seboka. Qeto eo ka ho ya ka diphelelo tsa temana ena e ka nngang ya amohelwa ha feela ho ile ha buisanwa pepeneneng Sebokeng.
- (3) Lekgotla lefe kapa lefe le nang le tshwanelo le ka etsa qeto ka matla ka -
- (a) kgoeletso ya maemo a qomatsi;
- (b) keketso efe kapa efe ya maemo a qomatsi; kapa
- (c) molao o ka etswang , kapa ha etswa ho hong, ho latela kgoeletso ya maemo a qomatsi.
- (4) Molao o etswang ofe kapa ofe ho latela phatlalatso ya maemo a qomatsi o ka fapana le Bili ya Ditshwanelo ho fihlela feela -
- (a) ha phapang e hlokwa ke qomatsi; le
- (b) molao o etswang -
- (i) o dumellana le ditlamo tsa Rephaboliki tlasa molao wa matjhaba e sebediswang maemong a qomatsi;
- (ii) o dumellane le karolo ya (5); mme
- (iii) o phatlalatswa Gazeteng ya Mmuso ka pele ka moo ho ka kgonehang ka teng ho phethwa.
- (5) Ha ho Molao wa Palamente o ka dumellang ho kgoeletswa ha maemo a qomatsi, le molao o entsweng kapa o ka etswang ho latela kgoeletso, o ka dumella kapa le ho laela -
- (a) ho leballwa ha puso, kapa mang kapa mang, ho ya ka ketso e seng molaong;
- (b) Kgeloho efe kapa efe karolong ena; kapa
- (c) Kgeloho efe kapa efe e karolong e boletsweng lenaneng la 1 ya Lenaneo la Ditshwanelo tse ke keng tsa Tlolwa, jwalo ka ha ho bontshitswe ka thoko ho karolo ya lenane la 3 ya lenaneo.

1 2 3

Nomoro ya Lebitso La Boholo boo tshwanelo e

Karolo Karolo sireleditsweng ka bona

9 Tekano Mabapi le kgethollo e sa lokang bophelo, bong, tumelo kapa puo

10 Seriti sa botho Kaofela

11 Bophelo Kaofela

12 Bolokolohi le Mabapi le dikarolwana tsa (1) (d) le (e) le Tshireletso ya motho (2) (c) feela.

13 Bokgoba, mofo le Mabapi le bokgoba le bofo feela mosebetsi ka qobello

28 Bana Mabapi le karolwana ya (1) (d) , (1) (e); ditokelo temanyaneng ya(i) le (ii) ya karolwana ya (1) (g); le karolwana ya 1 (i) mabapi le bana ba

dilemo

tse 15 le ba ka tlaase ka dilemo

35 Batho ba tshwerweng, Mabapi le karolwana (1) (a) (b) le (c) ba kgolehong le ba (2) (d);

qosuwang ditokelo ditemaneng ts (a) ho fihlela ho (o) tsa karolwana ya (3), ho sa kenyeletswa

temana ya (d)

karolwana ya (4); le
karolwana ya (5) mabapi le ho se kenngwe
ha bopaki ha eba tumello ya bopaki boo bo ka kgotla ho ye
ka leeme.

(6) Ka mehla ha motho a kwalletswe ka ntle ho qoso lebaka ka la ho se sebedise ditokelo e tswalwang ke kgoeletso ya maemo a qomatsi, ho hlokomelwe maemo a latelang:

(a) motho e moholo eo e leng setho sa lelapa kapa motswalle wa moqosuwa a tsebiswe ka pelepele ka moo ho ka kgonahalang ka teng, hore motho eo o kgolehong.

(b) ho phatlalatswe tsebiso Gazeteng ya Mmuso wa Setjhaba matsatsing a mahlano ao motshwaruwa a isitsweng kgolehong ka ona, ho bolelwe lebitso la motshwaruwa le sebaka seo a leng kgolehong ho sona, mme ho bolelwe le molao wa qomatsi oo a tshwerweng ka ona.

(c) motshwaruwa a dumellwe ho ikgethela, mme a be a etelwe neng kapa neng ha ho kgonahala, ke ngaka.

(d) motshwaruwa a dumellwe ho ikgethela, mme a be a etelwe neng kapa neng ha ho kgonahala ke leqwetha.

(e) lekgotla le hlahlobisise ho tshwarwa ha motshwaruwa, empa e se ke ya eba ka mora matsatsi a 10 ka mora ho hoba motho a tshwarwe, mme lekgotla le lokela ho mo lokolla ka ntle ha eba ho a hlokeha ho boloka kgotso le botsitso ha a ntse a le kgolehong.

(f) motshwaruwa ya ke keng a lokollwa ho ya ka dipehelo tsa temana ya (e) kapa ya ke keng a lokollwa ho ya ka ho lekolwa ha temana ena, a ka ngolla kgotla ho lekola ho kwallwa ha hae nako e nngwe le e nngwe ka mora matsatsi a 10 ka mora ho lekolwa ho fetileng, mme nyeweng efe kapa efe, lekgotla le lokolle motshwaruwa ka ntle ha eba ho lokela ho mo kwalla ho boloka kgotso le botsitso.

(g) motshwaruwa o lokela ho dumellwa ho hlaha ka pela lekgotla ka boyena ha ho lekolwa kgoleho ya hae, mme a emelwe ke leqwetha dipuisanong tseo, mme a be a etse kopo e kgahlanong le ho holehwa ha hae hape.

(h) puso e lokela ho hlahisa mabaka lekgotleng a ngotsweng a hlahosang ho kwallwa ha motshwaruwa nako e telele, mme e be e nehe motshwaruwa kgatiso ya mabaka ao bonyane matsatsi a mabedi pele lekgotla le lekodisisa kgoleho eo.

(7) Ha lekgotla le lokolla motshwaruwa, motho eo a ke ke a boela a tshwarwa hape ka lebaka la mabaka ona ao ka ntle ha eba puso e ka bontsha ka mabaka a utlwalang hore motho eo a boele a kwallwe hape.

(8) Dikarolwana tsa (6) le (7) ha di sebetse bakeng sa batho bao e seng baahi ba Rephaboliki mme ba tshwerweng ka lebaka la dibetsa tsa ntwala tsa matjhaba. Feela puso e lokela ho itshetleha ka dipehelo tsa molao wa matjhaba wa botho ho batho bao.

Qobello ya ditshwanelo

38. Motho e mong le e mong ya hlahellang karolong bua a se na bopaki ena o na le tokelo ya ho ya lekgotleng le tshwanelehileng, a ka hore tokelo e hlahellang Biling ya Ditshwanelo e robilwe kapa ha e a loka, mme lekgotla le ka thusa ka tharollo e lokelang, ho ballwa le kgoeletso ya ditokelo. Batho ba ka etsang kopo lekgotleng ke -

(a) motho e mong le e mong ya ipuellang;

(b) motho e mong le e mong ya emelang e mong ya ke keng a ba emela ka mabitso a bona;

(c) motho e mong le e mong ya ikgakantseng eka ke, kapa a emetse motho e mong ya ke keng a ikemela, sehlopha, kapa mokgopi wa batho; le

(d) motho e mong le e mong ya emelang ditabatabelo tsa setjhaba; le

(e) mokgatlo o emelang ditabatabelo tsa ditho tsa ona.

Tlhaloso ya ditshwanelo

39. (1) Ha ho hlooswa Bili ya Ditshwanelo, lekgotla kapa ditho tsa lekgotla kapa seboka

-

- (a) le lokela ho kgothalletsa melemo ya metheo ya bophelo e pontsheng le demokrasi ya setjhaba e thehilweng hodima botho, tekano le bolokolohi;
  - (b) le hlokomele molao wa matjhaba; hape
  - (c) le ka nna la hlokomela molao wa baditjhaba.
- (2) Ha ho hlalosewa molao o etswang, le ha ho ntshetswa pele molao kapa molao wa setso lekgotla le leng le le leng, pitso kapa seboka le lokela ho kgothalletsa maikutlo, sepheo, le maikemisetso a Bili ya Ditshwanelo.
- (3) Bili ya Ditshwanelo ha e thibeke boteng ba ditokelo tse ding kapa bolokolohi bo bong ananelwang kapa bo beilweng hodima molao wa setso, kapa molao o etswang, ho fihlela moo di seng di sa tsamaelane le Bili ya Ditshwanelo.

KGAOLO YA 3

mmuso wa tshebedisano

Mmuso wa Rephaboliki

40. (1) Mona Rephaboliking, puso e bopilwe ka mmuso wa naha, mebuso ya diprovense le mebuso ya metse; e leng mebuso e sa tshwaneng, e sebedisanang, ebile e nyaellana.

(2) Makala ohle a mmuso a lokela ho hlokomela le ho ikamahanya le metheo e Kgaolong ena, mme e sebetse ho ya ka meedi e sehilweng ya Kgaolo ena.

Metheo ya mmuso wa tshebedisano le dikamano tsa mebuso

41. (1) Makala ohle a mmuso le mafapha ohle a puso tlhopisong ka nngwe ya makala, a lokela ho -

- (a) boloka kgotso, kopano ya setjhaba, le ho se arohane ha Rephaboliki;
- (b) boloka boiketlo ba batho ba Rephaboliki;
- (c) fana ka bokgoni, pontsheng, ka boikarabelo le ka tshebedisano ka mmuso bakeng sa Rephaboliki kaofela;
- (d) tshepahala Molaong wa Motheo, Rephaboliking, le setjhabeng sa yona;
- (e) ho hlompha boemo ba Molao wa Motheo, mekgatlo, matla le mesebetsi ya mmuso makaleng a mang;
- (f) ho se inkele matla afe kapa afe kapa mesebetsi ofe kapa ofe, ka ntleho eo ba e abetsweng ka Molao wa Motheo;
- (g) sebedisa matla a ona le ho phetha mesebetsi ya ona ka tsela ya ho itshunyatsunya dibakeng, mesebetsing kapa boleng ba mmuso makaleng a mang; le
- (h) sebedisana ka kutlwano le ho tshepana le tumellano ka ho -
- (i) kgothalletsa setswalle;
- (ii) thusana le ho tshetsana;
- (iii) tsebisana le ho rerisana tabeng tse re amang ka ho tshwana;
- (iv) sebedisana le ho etsa melao mmoho;
- (v) ikamahanya le ditsamaiso tseo ho dumellwang ka tsona; le
- (vi) qoba diqosano makgotleng.

(2) Molao wa Palamente o tlameha ho -

- (a) ela hloko kapa ho theha makala le mekgatlo ho kgothalletsa le ho bebofatasa dikamano tsa nyalano ya mebuso.
  - (b) lokisetsa mekgwa ya ho sebetse le ditsela tsa ho bebofatsa ho fedisa diqhwebeshano pakeng tsa mebuso.
- (3) Lekala la puso le amehang qhwebeshanong e pakeng tsa mebuso, le leke ka matla ho fedisa qhwebeshano ka mekgwa le ditsamaiso tse behetsweng sepheo sena; mme le fuputse metjha yohle ya ditharollo, pele le ka ya lekgotleng ho rarolla qaka ena.
- (4) Ha lekgotla le sa kgotsofala hore ditlhoko tsa karolwana ya (3) e phethisitswe, le ka nna la buse tsa qhwebeshano eo makaleng a amehang a mmuso.

KGAOLO YA 4

PALAMENTE

Sebopeho sa Palamente

42. (1) Palamente e bopilwe ka -
- (a) Seboka sa Setjhaba; le
  - (b) Lekgotla la Diprovence tsa setjhaba.
- (2) Seboka sa Setjhaba le Lekgotla la Diprovence tsa Setjhaba di sebedisana ka ho etsa molao ka tsela e hlahositsweng Molaong wa Motheo.
- (3) Seboka sa Setjhaba se kgethilwe hore se emele batho le hore se hlokomele hore ho be le puso ya Molao wa Motheo. Hona ho etswa ka ho kgetha Mopresidente, ka ho fana ka seboka sa setjhaba se tla hlokomela ditaba tsa setjhaba, ka ho fetisa molao le ho hlahloba le ho hlokomela mesebetsi ya phethahatso.
- (4) Lekgotla la Diprovence la Setjhaba le emela diprovence ho hlokomela ditabatabelo tsa diprovence makaleng a mmuso. Le etsa hona ka ho sebetsa ditsamaisong tsa ho etswa ha molao le ka hao theha seboka sa setjhaba ho hlokomela ditaba tsa setjhaba tse amanang le diprovence.
- (5) Mopresidente a ka bitsa Palamente neng kapa neng ho tla tshohla merero e kgethehileng.
- (6) Palamente e tshwarelwa Motsekapa, empa Molao wa Palamente o phethiswang ho latela dikarolo tsa 76(1) le (5), ho ka nahanwa hore Palamente e tshwarelwe sebakeng se seng.

Bolaodi ba ho etswa ha molao ba Rephaboliki

43. Mona Rephaboliking, bolaodi ba ho etsa molao -
- (a) ba lekala la mmuso wa setjhaba bo matleng a Palamente, ka moo karolo ya 44 e hlahosang ka teng;
  - (b) ba lekala la mmuso wa provence bo matleng a ho etswa, ha molao wa provence eo, ka moo karolo ya 104 e hlahosang ka teng; mme
  - (c) ba mmuso wa selehae bo matleng a Makgotla a Mmasepala, ka moo karolo ya 156 e hlahosang ka teng.

Bolaodi ba ho etswa ha molao setjhabeng

- 44 (1) Bolaodi ba ho etswa ha molao jwalo ka ha bo beilwe Palamenteng -
- (a) bo fa Seboka sa Setjhaba matla -
    - (i) a ho fetola Molao wa Motheo;
    - (ii) a ho fetisa molao o lebaneng le morero ofe kapa ofe, ho kenyeletswa morero o ka hara tshebetso e lenaneng le Shejulung ya 4, empa ho sa kenyeletswa, ho latela karolo ya (2), morero o sebakeng sa mosebetsi lenaneng le Shejulung ya 5; mmoho le
    - (iii) ho abela matla a ho etsa molao ofe kapa ofe, ka ntle ho matla a ho fetola Molao wa Motheo, ho lekala lefe kapa lefe le etsang molao lefapheng le leng la mmuso; le
  - (b) a fa Lekgotla la Diprovence tsa Setjhaba matla -
    - (i) a ho sebetsa ho fetola Molao wa Motheo, ho ya ka diphelelo tsa karolo ya 74;
    - (ii) ho fetisa ho ka ya 76, molao o entsweng mabapi le morero ofe kapa ofe o ka hara tshebetso e lenaneng le Shejulung ya 4, le morero ofe kapa ofe o batlwang ke Molao wa Motheo hore o fetiswe ho latela karolo ya 76; mmoho le
    - (iii) ho nahana ka, ho latela karolo ya 75, molao ofe kapa ofe o fetisweng ke Seboka sa Setjhaba.
- (2) Palamente e ka nna ya kena mahareng ka ho fetisa molao, ho latela karolo ya 76(1), ho latela morero o welang sebakeng sa sa mosebetsi se lenaneng le Shejulung ya 5, ha eba ho hlokeha -
- (a) ho boloka tshireletso ya setjhaba;
  - (b) ho boloka bonngwe ba moruo;
  - (c) ho boloka maemo a bohlokwa a setjhaba;
  - (d) ho thea maemo a seng makae a hlokehang ho ka thusa ka ditshehetso; kapa
  - (e) ho thibela ketsahalo e sa tlwaelehang e entswe ke provence e nahanelang ditabatabelo tsa

provence e nngwe kapa naha yohle.

(3) Molao o tobaneng le morero o hlokehang bakeng sa, kapa o ka etsahalang, ho sebedisweng ka katleho ho ya ka mosebetsi o lenaneng la Shejulu ya 4, maikemisetsong ohle, molao o latelang morero o lenaneng la Shejulu ya 4.

(4) Moo palamente e sebedisang matla a yona, e tlangwa feela ke Molao wa Motheo, mme e lokela ho sebetsa ho ya ka, le ho ya ka meedi e sehilweng, Molao wa Motheo.

Melao le ditaello le dikomiti tse kopanetsweng

45. (1) Seboka sa Setjhaba le Lekgotla la Diprovence tsa Setjhaba, di lokela ho theha komiti e kopanetsweng ya ho etsa melao le ditaello tse mabapi le merero ya Seboka le Lekgotla, ho kenyeletswa melao le ditaello tsa -

(a) ho lekola ditsamaiso e le ho bebofatsa mosebetsi wa ho beha melao, ho kenyeletswa le ho sehela nako meedi ya ho qetela mohatong ofe kapa ofe mosebetsing;

(b) ho theha dikomiti tse kopanetsweng mme di bopilwe ka baemedi ba Seboka le Lekgotla ho lekola le ho tlaleha ka Dibili tse hopotsweng karolong ya 74 le 75;

(c) ho theha dikomiti tse kopanetsweng tse bopilweng ka Molao wa Motheo bonyane selemo se seng le se seng; le

(d) laola merero ya -

(i) komiti e kopantsweng ya melawana

(ii) komiti ya Bonamodi

(iii) komiti ya tekoloho ya Molao wa Motheo

(iv) dikomiti tse kopanetsweng tse hlomilweng tlasa temana ya (b)

(2) Ditho tsa Khabinete, ditho tsa Seboka sa Setjhaba le baemedi Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence di na le menyetla le ditumelo komiting ya kopanelo ya Seboka le Lekgotla jwalo ka ha ba na le tsona Sebokeng kapa Lekgotleng.

Seboka sa Setjhaba

Sebopeho le dikgetho

46. (1) Seboka sa Setjhaba se bopilwe ka ditho tse seng ka tlase ho 350 mme di sa fete palo ya basadi le banna ya 400 ba kgethilweng ho ba ditho ka tsamaiso ya kgetho e -

(a) e balletsweng ka molao wa setjhaba;

(b) e theilweng hodima lenane la bakgethi la setjhaba;

(c) e hlalolang hore bonyane bakgethi ba be le dilemo tse 18; hape

(d) e tswalang, kakaretso, boemedi bo lekalekanang.

(2) Molao wa Palemente o fane ka mokgwa wa ho laola palo ya ditho tsa Seboka sa Setjhaba.

Ditho

47. (1) Moahi e mong le e mong ya nang le tshwanelo ya ho kgetha ditho tsa Seboka sa Setjhaba o na le tshwanelo ya ho ba setho sa Seboka, ka ntle ho -

(a) mang kapa mang ya thontsweng ke, kapa a sebeletsa, puso mme a amohela moputso ka ho thonngwa hoo kapa mosebetsioo, ka ntle ho -

(i) Mopresidente, Motlatsi wa Mopresidente, Matona le Batlatsi ba Matona; le

(ii) basebetsi ba bang ba diofisi bao mesebetsi ya tsona e tsamaisanang le mesebetsi ya bo etswa ha molao ya setjhaba;

(b) baemedi ba dutseng tsitsitseng mosebetsing Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence, kapa ditho tsa lekgotla la ho etsa molao la provence kapa lekgotla la mmasepala;

(c) boramolao ba sa leng melatong;

(d) motho ofe kapa ofe ya sa itekanelang kelellong ho ya ka lekgotla la Rephaboliki; kapa

(e) mang kapa mang eo, ka mora hoba karolo ena e sebediswe, a fumanwe a le molato mme a ba a ahlolelwa tjhankaneng nako ya dikgwedi tse 12 a sa fuwe monyetla wa faene, e ka ba Rephaboliking, kapa ka ntle ho yona, ha eba ketso eo a e ahloletsweng e le tlolo ya molao ka hara Rephaboliki, empa, ho se be motho ya tadingwang jwalo ka motho ya seng a ahlotswa ho fihlela

boipiletso ba hae kgahlanong le ho fumanwa a le molato le kahlolo ho phethw, kapa ho fihlela nako ya ho etsa boipiletso e fetile. Ho se amohelwe ho ya ka temana ena e fella ka mora dilemo tse hlano kahlolo e se e qetilwe.

(2) Motho eo e ke keng ya eba setho sa Seboka sa Setjhaba ho ya ka karolwana ya (1) (a) kapa (b) e ka nna ya eba nkgetheng wa Seboka, ha feela a phethisa meedi le dipheho tse ding tse hlomilweng ke lekgotla la ho etsa molao.

(3) Motho a ka lahlehelwa ka botho ba Seboka sa Setjhaba, ha motho eo -

(a) a kgaotsa ho kgethwa;

(b) ha a le siyo Sebokeng ka ntle ho tumello maemong ao ka ona melawana le ditaelo tsa Seboka di qosang tahlehelu ya botho.

(4) Dikgeo ha di hlahella Sebokeng sa Setjhaba se tlatswe ho ya ka dipheho tsa lekgotla la ho etsa molao.

Kano kapa boitlamo

48. Pele ditho tsa Seboka sa Setjhaba di qala ho sebetsa Sebokeng, di tlameha ho ikana kapa ho itlamela botshepehi Rephaboliking le ho ikokobetseng ka tlasa Molao wa Motheo, ho ya ka Shejulu ya 2.

Bolelele ba Seboka sa Setjhaba

49. (1) Seboka sa Setjhaba se kgethelwa ho ba teng ka dilemo tse hlano.

(2) Ha Seboka sa Setjhaba se qhalwa ho ya ka karolo ya 50, kapa ha se fela, Mopresidente, ka kgoeletso, o lokela hore a phatlalatswe le ho bea letsatsi la dikgetho, le tlamehang ho tshwarwa matsatsing a 90 a mohla Seboka se qhadilweng ka ona, kapa nako ya sona e fetile.

(3) Ha sephetho sa dikgetho tsa Seboka sa Setjhaba se sa phatlalatswe ka nako e badilweng ho latela karolo ya 190 kapa ha dikgetho di ka tsa qhelwa thoko ke lekgotla, Mopresidente, ka kgoeletso, o lokela ho phatlalatsa le ho bea mohla dikgetho, tse tlamehang ho tshwarawa matsatsing a 90 a ho feta ha nako eo kapa a mohlang oo dikgetho di ileng tsa beelwa ka thoko.

(4) Seboka sa Setjhaba se dula se tshwanela ho sebetsa ho tloha ka nako eo se qhalaneng ka sona, kapa nako ya sona e feta, ho fihlela letsatsi pele ho letsatsi la pele la dikgetho la Seboka se seng.

Ho qhalwa ha Seboka sa Setjhaba pele ho nako e beilweng

50. (1) Mopresidente a ka qhala Seboka sa Setjhaba ha -

(a) Seboka se nkile qeto e tlamang ho qhaleha, mme se tshereditswe ke boholo ba ditho tsa sona; mme

(b) ho se ho fetile dilemo tse tharo Seboka se kgethilwe.

(2) Mopresidente ya tshwereng mokobobo, a qhale Seboka sa Setjhaba, ha eba -

(a) ho hlahile sekgeo sa ofising ya Mopresidente; le

(b) ha Seboka se sa kgethe Mopresidente e motjha pele ho feta matsatsi a 30 ho tloha ha sekgeo se hlahile.

Dikopano le dinako tsa phomolo

51. (1) Ka mora dikgetho, kopano ya pele ya Seboka sa Setjhaba se lokela ho dula nakong e itseng le ka letsatsi le beilweng ke Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo, empa e seng ka mora matsatsi a 14 a tsebiso ya sephetho sa dikgetho. Seboka sa Setjhaba se ka iphelela nako le bolelele ba dikopano tse ding le dikano tsa kgefutso.

(2) Mopresidente a ka nna a bitsa kopano ya Seboka sa Setjhaba e ikgethileng neng kapa neng feela, ho tla tshohla merero e potlakileng.

(3) Dikopano tsa Seboka sa Setjhaba di dumelletswa dibakeng tseo e seng sebaka sa Palamente feela ho ya ka ditabatabelo tsa setjhaba, tshireletso kapa ho lokela, mme ha ho ngotswe melaong le ditaelong tsa Seboka.

Modulasetulo wa palamente le motlatsi wa hae

52. (1) Kopanong ya pele ka mora dikgetho, kapa ha ho hlokeha ho tlatsa sekgeo, Seboka

sa Setjhaba se lokela ho kgetha Modulasetulo wa palamente le Motlatsi wa hae ho ditho tsa sona.

(2) Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo o lokela hore e be modulasetulo wa kopano e kgethang Modulasetulo wa palamente, kapa a thonye moahlodi e mong ho ba modulasetulo. Modulasetulo wa palamente e eba modulasetulo ha ho kgethwa Motlatsi wa modulasetulo wa palamente.

(3) Tsamaiso e bolelwang Shejulung ya 3 e sebediswa ha ho kgethwa Modulasetulo wa palamente le Motlatsi wa hae.

(4) Seboka sa Setjhaba se ka tlosa Modulasetulo wa palamente kapa Motlatsi wa hae mosebetsing ka ho etsa qeto. Boholo ba ditho tsa Seboka bo lokela ho ba teng ha ho nkuwa qeto.

(5) Ho ya ka melawana le ditaello, Seboka sa Setjhaba se ka kgetha hara ditho tsa sona baduladitulo ba bang hore ba thusane le Modulasetulo wa palamente le Motlatsi wa hae.

Diqeto

53. (1) Ka ntle ha eba Molao wa Motheo o hlalosa ka mokgwa o mong -

(a) boholo ba ditho tsa Seboka sa Setjhaba bo lokela ho ba teng ha ho kgethwa Bili kapa ha ho ba le phetolo ya Bili;

(b) bonyane nngwe tharong ya ditho e lokela ho ba teng pele ho kgethwa morero ofe kapa ofe o ka Sebokeng; hape

(c) merero yohle e tshohlwang ke Seboka e lokela ho lekolwa bongata ba dikgetho tse nkilweng.

(2) Setho sa Seboka sa Setjhaba seo e leng modulasetulo kopanong ya Seboka ha se na bolokolohi ba ho kgetha, empa -

(a) se lokela ho etsa kgetho ya makgaolakgang ha ho e na le palo ya bahanyetsani e lekanang ka mahlakoreng a mabedi; mme

(b) a ka etsa kgetho ya tharollo moo qeto e lokelang ho nkwa teng ka tshehetso ya dikgetho tsa pedi borarong tsa ditho.

Ditokelo tsa ditho tsa Khabinete Sebokeng sa Setjhaba

54. Mopresidente le setho sefe kapa sefe sa Khabinete seo e seng setho sa Seboka sa Setjhaba ba ka nna ba ba teng dikopanong tsa Seboka, ba ba bua, empa ba se ke ba kgetha.

Matla a Seboka sa Setjhaba

55. (1) Ka ho sebedisa matla a sona a ho etsa molao, Seboka sa Setjhaba se ka -

(a) tshohla, sa fetisa, fetola kapa sa qhelela thoko molao o beilweng pela Seboka;

(b) qala kapa lokisetsa mela, ka ntle ho dibili tsa tjhelete.

(2) Seboka sa Setjhaba se lokela ho hlopisa mekgwa ya tshebetso -

(a) ya ho hlokomela hore makala ohle a phethahatso a puso makaleng a mmuso a ikarabella ho sona; mme

(b) ya ho tshehetsa ho hlokomela -

(i) tshebediso ya matla a phethahatso setjhabeng, mmoho le tshebedio ya molao; le

(ii) lekala lefe kapa lefe la puso.

Bopaki kapa tsebisiso e fuwang Seboka sa Setjhaba

56. Seboka sa Setjhaba kapa e nngwe ya dikomiti tsa sona e ka -

(a) bitsa motho ofe kapa ofe ho tla fana ka bopaki a ikanne kapa a itlamme, kapa ho tla fana ka ditokomane;

(b) kopa motho ofe kapa ofe kapa mokgatlo ofe kapa ofe ho tlaleha ho ona;

(c) qobella, ho ya ka molao wa setjhaba kapa ka melawana le ditaello, mang kapa mang kapa mokgatlo dumellana le pitso kapa dikopo ho ya ka temana ya (a) kapa (b); mme

(d) amohela dithapedi, boemedi kapa dipehelo tse tswang ho mang kapa mang ya mang ya nang le tjhesehelo.

Ditlhophiso tsa lehae, ditsamaiso le mekgwa ya tshebetso ya Seboka sa Setjhaba

Setjhaba

57. (1) Seboka sa Setjhaba se ka -

(a) lekanya le ho laola ditlhopiso tsa sona tsa lehae, ditsamaiso le mekgwa ya tshebetso; le
(b) ho etsa melawana le ditaello mabapi le mesebetsi, ho hlokometswe boemedi le ho sebetsa mmoho ka demokrasi, boikarabelo, pepeso le ho kenya letsoho ha setjhaba.

(2) Melawana le ditaello tsa Seboka sa Setjhaba di lokela ho fana ka -

(a) motheo, sebopeho, matla, mesebetsi, mekgwa ya tshebetso le nako ya ho ba teng ha dikomiti;

(b) ho kenya letsoho ditsamaisong tsa Seboka, le dikomiti tsa tsona, hara mekga e teng e menyenyane ya dipolotiki e emetsweng Sebokeng, ka tsela e tsamaelanang le demokrasi;

(c) thuso ya tjehele le ya taolo ho mokga o mong le o mong wa dipolotiki o emetsweng Sebokeng ho ya ka ho lekalekana ka boemedi ba tsona, ho dumella mokga o mong le o mong le moetapele wa yona ho phetha mesebetsi ya yona Sebokeng ka bokgabane; le

(d) kamohelo ya moetapele wa mokga o moholo wa kganyetso sebokeng jwalo ka Moetapele wa Kganyetso.

Tokelo

58. (1) Ditho tsa Khabinete le ditho tsa Seboka sa Setjhaba -

(a) di na le bolokolohi ba ho bua Sebokeng le dikomiting tsa sona, ho latelwa melawana le ditaello tsa sona; le

(b) ha di tlangwe ke melao ya kahisano kapa ya bosenyi, ho tshwarwa, ho hlahlelwa tjhankaneng, kapa ditshenyo mabapi le -

(i) eng kapa eng eo di e buileng, ya hlahiswa ka pela, kapa ya fetisetswa, Sebokeng kapa dikomiting dife kapa dife tsa sona; kapa

(ii) eng kapa eng e senotsweng ka lebaka la se di se buileng, sa hlahiswa pejana, kapa sa fetisetswa, Sebokeng kapa dikomiti dife kapa tsa sona.

(2) Ditshwanelo le diteballo tse ding tsa ditho tsa Seboka sa Setjhaba, tsa ditho tsa Khabinete le ditho tsa Seboka di ka ballwa ke molao o etswang.

(3) Meputso, ditumello le melemo e nehwang ditho tsa Seboka sa Setjhaba, ke molato o tobaneng le Mokotla wa Matlotlo ka Makgetho wa Setjhaba.

Ho fihlella ha setjhaba le ho sebetsa Sebokeng sa Setjhaba

59. (1) Seboka sa Setjhaba se lokela ho -

(a) lokisetsa ho kenya letsoho ha setjhaba mesebetsing ya ho etsa melao le mesebetsi e meng ya Seboka le dikomiti tsa sona, hong le

(b) tsamaisa morero wa Sona pepeneneng, mme se kopane, mme bao ba dikomiti, setjhabeng, empa ho nkuwe mehato e utlwahalang -

(i) ho laola ho fihlella ha setjhaba, ho kenyeletswa le ho fihlellwa ha phatlalatso, Sebokeng le dikomiting tsa sona; le

(ii) ho etsa monyetla wa hore motho e mong le emong a setjhwe, mme moo ho loketseng teng, ho hanelwa ho kena, kapa ho tloswa ha, mang kapa mang.

Lekgotla la diprovence la setjhaba

Popeho ya Lekgotla la Setjhaba

60. (1) Lekgotla la Setjhaba la Diprovence le bopilwe ka baromuwa bo le bong bo bopilweng ka baromelwa ba leshome ba tswang provenseng ka nngwe.

(2) Baromuwa ba leshome ke -

(a) baromuwa ba bane ba kgethehilweng, e leng -

(i) Tonakgolo ya provence kapa ha Tonakgolo a le siyo, setho sefe kapa sefe sa lekgotla la ho etsa molao wa provence eo se thontsweng ke Tonakgolo ho phethisa mesebetsi e akaretsang kapa e itseng ya Lekgotla la Diprovence tsa Setjhaba; le

(ii) ditho tse ding tse tharo tse kgethehileng; mmoho le

(b) ditho tse tsheletseng tse sebetsang moo ka botlalo di thontswe ho latela dipehelo tsa

karolo ya 61 (2).

(3) Tonakgolo ya provense, kapa ha Tonakgolo a le siyo, setho se seng sa boromuwa ba provense, se thontsweng ke Tonakgolo, se lokela ho etella baromuwa ba provense pele.

Kabo ya baromuwa

61. (1) Mekga e kenetseng ho etswa ha molao wa provense e na le tokelo ya ho ba le baemedi hara baromuwa ba provense eo ka mokgwa o ngotsweng Karolong ya B ya Shejulu ya 3.

(2) Pele ho matsatsi a 30 ka mora ho phatlalatswe dipheho tsa dikgetho tsa lekgotla le etsang molao wa provense, lekgotla le etsang molao, hore le tle le be le bonnete ba hore mekga e menyenyanane Lekgotleng hore e latela tsela ya demokrasi, e lokela ho -

(a) ho lekanya, ho ya ka molao wa setjhaba, hore ke palo e kae ya ditho tsa mokga ka mong tseo e ka bang baromuwa ba ka mehla mme ke ba ba bakae bao e tla bang baromuwa ba kgethehileng; mme

(b) ho thonngwe baromuwa ba ka mehla ho ya ka kgetho ya mekga.

(3) Lekgotla le etsang molao, le dumellana le Tonakgolo le baetapele ba mekga e nang le tokela ya ho ba le baromuwa ba kgethehileng Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence, le lokela ho thonya baromuwa ba kgethehileng hara ditho tsa lekgotla la molao, jwalo ka ha ho hloka hloka ka nako le nako.

(4) Lekgotla le etsang molao, ha mmoho le Tonakgolo le baetapele ba mekga ba lokela ho fumana baemedi ba ikgethileng boemeding ba provense, e lokela ho ba baemedi ba thontsweng, jwalo ka ha ho hloka hloka ka mehla, ho tswa ho ditho tsa lekgotla le etsang molao.

Baromuwa ba ka mehla

62. (1) Motho ya thontsweng ho ba moromuwa wa ka mehla o tlamehile ho kgethelwa ho ba setho sa lekgotla la provense.

(2) Ha motho eo e leng setho sa lekgotla la ho etsa molao la provense a thonywa ho ba moromuwa wa ka mehla, motho eo o kgaotsa ho ba setho sa lekgotla le etsang molao.

(3) Baromuwa ba ka mehla ba thonyetswa nako e felang pejana ho kopano ya pele ya lekgotla le etsang molao la provense ka mora dikgetho tse hlahlamang.

(4) Motho o kgaotsa ho ba moromuwa wa ka mehla ha eba motho eo -

(a) a kgaotsa ho kgethelwa ho ba setho sa lekgotla le etsang molao ka mabaka a mang le a mang feela ntle ha eba a thonyeditswe ho ba moromuwa wa ka mehla;

(b) a thonyeditswe ho ba setho sa Khabinete;

(c) a se a sa tshetjwe ke lekgotla le etsang molao la provense, mme a bitswe hape ke mokga o mo thontsweng ho ba setho sa ka mehla; kapa

(d) a kgaotsa ho ba setho sa mokga o thontsweng motho eo mme a bitswa ke mokga oo; kapa

(e) a le siyo Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence ka ntle ho tumellano mabakeng ao melao le ditaelo tsa Lekgotla di hlahang ho se be setho e le moromuwa wa ka mehla.

(5) Dikgeo tse hlahang hara baromelwa ba ho ya, ho ile di lokela ho kwalwa ka mokgwa o bolelwang ke molaoketsuwa wa naha.

(6) Pele baromuwa ba ka mehla ba sebeta Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence, ba lokela ho ikana kapa ho itlama hore ba tla tshepahala Repaboliking ba be ba ikokobelletse Molao wa Motheo, jwalo ka ha ho ngotswa Shejulung ya 2.

Dikopano tsa Lekgotla la Setjhaba

63. (1) Lekgotla la Setjhaba le ka ikgethela nako le bolelele ba nako ba dikopano tsa lona le dinako tsa kgefutso.

(2) Mopresidente a ka nna a bitsetsa Lekgotla la Setjhaba la Diprovence kopanong e ka thoko neng kapa neng hore ho tshohla merero e kgethehileng.

(3) Dikopano tsa Lekgotla la Diprovence la Setjhaba di dumelletswa ho ka tshwarelwa kae kapa kae ka ntle ho Palamenteng ka lebaka la ditabatabelo tsa setjhaba, tshireletso kapa ho ho

tshwaneleha, le ha ho ka ba le nehelano ho ya ka melao le ditaelo tsa Lekgotla.

Modulasetulo le Batlatsi ba modulasetulo

64. (1) Lekgotla la Setjhaba la Diprovence le lokela ho ikgethela modulasetulo le Batlatsi ba modulasetulo hara baromuwa.

(2) Modulasetulo le e mong wa Motlatsi wa modulasetulo ba kgethwa hara baromuwa ba ka mehla mengwaha e mehlano ka ntle ha eba nako ya bona ya boromuwa e fela pele ho nako.

(3) Motlatsi wa modulasetulo e mong o kgethelwa selemo se le seng feela, mme o lokela ho hlahlangwa ke boromuwa ba provence e nngwe, e le hore provence ka nngwe e na le boemedi le yona.

(4) Mopresidente wa Lekgotla ka Molao wa Motheo o lokela hore e be modulasetulo ha ho kgethwa Modulasetulo, kapa a thonye moahlodi e mong ho sebetsa jwalo. Modulasetulo e ba modulasetulo ha ho kgethwa Batlatsi wa modulasetulo.

(5) Mokgwa wa ho sebetsa o hlophisitsweng Shejulung ya 3 o sebetsa le kgethong ya Modulasetulo le Motlatsi wa modulasetulo.

(6) Lekgotla la Setjhaba e ka nna la tlosa Modulasetulo kapa Motlatsi wa modulasetulo maamong a hae.

Diqeto

65. (1) Ntle ho moo Molao wa Motheo o hlalolang ka mokgwa o mong -

(a) provence ka nngwe e na le kgetho e le nngwe feela mme e etsetswa provence ke moetapele wa baromuwa ba yona; hape

(b) dipotso tsohle tseo ho buisanwang ka tsona Lekgotleng la Setjhaba di a dumellwa ha bonyane diprovence tse hlano di kgethela kamohela ya tsona.

(2) Molao wa Palamente, o fetisitsweng ka mokgwa o hlalolang karolong ya 76 (1) kapa (2) , o lokela ho lokistetsa tsamaiso e tshwanang eo ka yona diprovence di nehang boromuwa ba tsona matla a ho ba kgethela.

Ho kenya letsoho ha ditho tsa lekgotla la phethahatso la setjhaba

66. (1) Ditho tsa Khabinete le Batlatsi ba Matona ba ka ba teng, mme ba ka ba ba bua ka, Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence, empa ba ke ke ba kgetha.

(2) Lekgotla la Setjhaba la Diprovence le ka kopa setho sa Khabinete, Motlatsi wa Letona kapa mosebeletsi wa mmuso lekgotleng la phethahatso la setjhaba la provence ho ba teng kopanong ya Lekgotla kapa komiting ya Lekgotla.

Ho kenya letsoho ha baemedi ba mmuso wa selehae

67. Baemedi ba nakwana ba sa feteng leshome ba thontsweng ke mmuso o hlophisitsweng wa selehae, ho ya ka karolo ya 163, ho emela mafapha a mmasepala, ba ka kenya letsoho ha ho hlokeha dipuisanong tsa Lekgotla la Setjhaba la Diprovence, empa ba ke ke ba kgetha.

Matla a Lekgotla la Setjhaba

68. Ha e sebedisa matla a yona a ho etsa molao, Lekgotla la Setjhaba la Diprovence le ka -

(a) tshohla, la fetisa, la fetola, la eletsisa hore ho etswe phetoho, kapa la qhelela thoko molao o entsweng Lekgotleng ho ya ka Kgaolo ena; hape

(b) qapa kapa ho hlophisetsa molao o entsweng o ka sebediswang jwalo ka ha o ngotswe Shejulung ya 4 kapa molao o entsweng o mong oo ho bolelwang ka ona karolong ya 76 (3) , empa o ke ke wa qapa kapa wa hlophisa Dibili tsa tjelete.

Bopaki kapa tsebiso e behetsweng Lekgotla la Setjhaba

69. Lekgotla la Setjhaba la Diprovence kapa e nngwe ya dikomiti tsa lona e ka -

(a) bitsa mang kapa mang ho tla hlhela ka pela lona, a tlo fana ka bopaki a ikanne kapa a itlamme kapa a tlo fana ka ditokomane;

(b) qosa mokgatlo ofe kapa ofe kapa motho ofe kapa ofe ho tlaleha ho lona;

(c) qobella, ho ya ka molao o entsweng wa setjhaba kapa ka melao le ditaelo, motho ofe kapa ofe ho dumellana le samane ho ya ka dipehelo tsa temana ya (a) kapa (b) ; le ho

(d) amohela ditlalebo, boemedi kapa dipehelo tsa motho ofe kapa ofe ya nang le tjheseho. Ditlhophiso tsa lehae, ditsamaiso le mekgwa ya tshebetso ya Lekgotla la Setjhaba

70. (1) Lekgotla la Setjhaba le na le tokelo ya-

(a) ho akanya le ho laola ditlhophiso tsa lehae, ditsamaiso le mekgwa ya tshebetso ya lona; le

(b) ho etsa melawana le ditaelo tse tobaneng le merero ya yona, ho ntse ho hlokometswe boemedi le ho kenya letsoho ka , demokrasi, boikarabelo, ho hlahisa ditaba pepeneneng le ho sebetsa setjhabeng.

(2) Melao le ditaelo tsa Lekgotla la Setjhaba la Diprovence e tshwanetse ho lokisetša -

(a) ho thehwa, sebopelo, matla, mesebetsi, ditsamaiso le bolelele ba nako ba dikomiti tsa lona;

(b) ho sebetsa ha diprovence kaofela ditsamaisong tsa lona ka mokgwa o tshwanelang demokrasi; le

(c) ho kenya letsoho ditsamaisong tsa Lekgotla, le dikomiting, le ho mekga yohle ya dipolotiki e menyenyane e emetsweng Lekgotleng, ka moo demokrasi e tshwanelang ho tsamaiswa ka teng, ha taba e tlamehile hore ho etswe qeto ka yona ho ya ka karolo ya 75.

Ditokelo

71. (1) Baromuwa ba Lekgotla la Setjhaba la Diprovence, le bohle bao ho hlalositsweng ka bona karolong ya 66 le 67 -

(a) ha ba le ka Lekgotleng kapa dikomiting tsa lona, ba na le bolokolohi ba ho bua, feela ba bolokile melao le ditaelo tsa yona; hape

(b) ba ke ke ba qoswa makgotleng a baahisani kapa a bosenyi ka lebaka la seo ba se buileng kapa ba se hlahisang kapa ba fana ka sona Lekgotleng kapa dikomiting dife kapa dife tsa lona, kapa -

(i) seo ba se buileng, ba se hlahisitseng pejana, kapa ba faneng ka sona, Lekgotleng kapa dikomiting tsa lona; kapa

(ii) ho senolotsweng ka lebaka la seo ba se boletseng, ba se hlahisitseng pejana, kapa ba faneng ka sona, Lekgotleng kapa dikomiting tsa lona.

(2) Ditokelo le ditokollo tsa Lekgotla la Setjhaba la Diprovence, baromuwa Lekgotleng le batho ba hlalositsweng dikarolong tsa 66 le 67, ba ka ballelwa ke lekgotla le etsang molao la setjhaba.

(3) Meputso, ditlhapiso le melemo e lefuwang ditho tsa ka mehla tsa Lekgotla la Setjhaba la Diprovence di tswa Letloleng la Makgetho a Setjhaba.

Ho fihlella ha setjhaba ho le ho kenya letsoho Lekgotleng la Setjhaba

72. (1) Lekgotla la Setjhaba la Diprovence le lokela ho -

(a) kgothalletsa ho kenya letsoho ha setjhaba ditshebetsong tsa ho etsa molao tsa Lekgotla, le dikomiti tsa lona; le ho

(b) phethisa merero ya lona ka mokgwa o se nang lekunutu, le be le tshware dikopano tsa lona le tsa dikomiti tsa lona pepeneneng; le tsa dikomiti tseo, pepeneneng, -

(i) ho laola phihlello ya setjhaba, mmoho le ya bophatlalatsi, Lekgotleng le dikomiting tsa lona;

(ii) le be le lokisetse ho hlahlojwa mmeleng ha mang kapa mang, mme, ha ho hlokahala; ho hanela motho ho kena kapa ho mo ntsha dikopanong.

(2) Lekgotla la Setjhaba la Diprovence di ke ke tsa kgetholla setjhaba, le bophatlalatsi, kopanong ya komiti ka ntle ha eba e lokile mme e nepahetse pepeneneng le setjhabeng sa demokrasi

Tsamaiso ya Lekgotla la Setjhaba le etsang molao

Dibili tsohle

73. (1) Bili efe kapa efe e ka hlahiswa Sebokeng sa Setjhaba.

(2) ke feela setho sa khabinete, kapa Motlatsi wa Letona, kapa setho, kapa komiti ya Seboka

sa Setjhaba, e ka hlahisang Bili ka Sebokeng; empa ka setho feela sa Khabinete se ikarabellang ho tsa ditjhelete tssa setjhaba se ka hlahisang Bili ya tjhelete Sebokeng.

(3) Bili, ka ntle ho Bili ya tjhelete, e leng tshebetsong se hlahisitsweng Shejulung ya 4 kapa e hlahositsweng karolong ya 76 (3) , e ka hlahiswang Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence.

(4) Ke feela setho kapa komiti ya Lekgotla la Setjhaba la Diprovence le ka hlahisang Bili Lekgotleng.

(5) Bili e fetisitsweng ke Seboka sa Setjhaba e lokela ho lebiswa Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence, ha eba e lokela ho tshohlwa ke Lekgotla; Bili e fetisitsweng ke Lekgotla e lokela ho lebiswa Sebokeng.

Dibili tse fetolang Molao wa Motheo

74. (1) Karolo ya 1 le karolwana ena di ka fetolwa ka Bili e fetisitsweng ke -

(a) Seboka sa Setjhaba, le kgetho e tshehetsang ya bonyane diphesente tse 75 tsa ditho tsa sona; le

(b) Lekgotla la Setjhaba la Diprovence, ka kgetho e tshehetsang ya bonyane diprovence tse tsheletseng.

(2) Kgaolo ya 2 e ka fetolwa ho ya ka Bili –

(a) Lekgotla la Setjhaba, ka tshehetso ya kgetho ya bonyane peditharong ya ditho tsa yona; le

(b) Lekgotla la Diprovence la Setjhaba, ka tshehetso ya kgetho ya dirprovence tse tsheletseng.

(3) Pehelo efe kapa efe ya Molao wa Motheo e ka fetolwa ka Bili e fetisitsweng –

(a) ke Seboka sa Setjhaba, ka tshehetso ya kgetho ya bonyane peditharong ya ditho tsa yona; le

(b) ka lekgotla la Diprovence tsa Setjhaba, ka tshehetso ya kgetho ya bonyane diprovence tse tsheletseng, ha eba phetolo e –

(i) amana le taba e tsamaelanang le Lekgotla;

(ii) e fetola meedi ya provence, matla, mesebetsi kapa mekgatlo; kapa

(iii) e fetola diphelelo tse sebetsanang le ditaba tsa provence ka ho toba.

(4) Bili e fetolang Molao wa Motheo e ke ke ya kenya diphelelo ka ntle ho diphetolo tsa Molao wa Motheo le ditaba tse tsamaelanang le diphetoho.

(5) Bonyane matsatsi a 30 pele Bili e fetolang Molao wa Motheo e hlahiswa ho ya ka karolo ya 73 (2), motho kapa komiti e ikemiseditseng ho hlahisa Bili e lokela ho –

(a) phatlalatsa Gazeteng ya Mmuso ya setjhaba, leho, ya ka melawana le ditaello tsa Seboka sa Setjhaba, boitsebiso ba phetolo e hlahisitseng hore e tshohlwe ke setjhaba;

(b) nehela, ho ya ka melawana le ditaello tsa Seboka, dintlha tseo ho lekgotla la molao la provence hore ba hlahise maikutlo; le

(c) nehela, ho ya ka melawana le ditaello tsa Lekgotla la Diprovence la Setjhaba, dintlha tseo tsa Seboka hore di buisanwe, ha eba phetolo e sisintsweng ha se phetolo e hlokang ho fetiswa ke Lekgotla.

(6) Ha Bili e fetolang Molao wa Motheo e hlahiswa, motho kapa komiti e hlahisang Bili e lokela ho nehela ditlahiso tse ngotsweng dife kapa dife tse fumanweng ho tswa setjhabeng le makgotleng a etsang molao a provence –

(a) ho Modulasetulo wa palamente ya behileng ditaba Sebokeng sa Setjhaba; le

(b) ho ya ka diphetolo tseo ho builweng ka tsona karolwaneng ya (1), (2) kapa (3)(b), ho Modulasetulo wa Lekgotla la Diprovence tsa Setjhaba ka ho beya ditaba Lekgotleng.

(7) Bili e fetolang Molao wa Motheo e ke ke ya bewa paneng kgethwa Sebokeng sa Setjhaba matsatsing a 30 a –

(a) ho hlahiswa ha yona, ha eba Seboka se dutse ha Bili e hlahiswa.

(b) ho tekwa ha yona Sebokeng, ha eba Seboka se phomotse ha Bili e hlahisitswe.

(8) Ha eba bili eo ho hlahositsweng ka yona karolwaneng ya (3)(b), kapa karolo efe kapa efe

ya Bili, e ama provense e itseng feela ya provense kapa diprovence, Lekgotla la Diprovence la Setjhaba le ke ke la fetisa Bili kapa karolo e nepahetseng ka ntle ha eba e amohetswe ke lekgotla le etsang molao kapa Makgotla a etsang molao a provense kapa diprovence tse amehang.

(9) Bili e fetolang Molao wa Motheo o fetisitsweng ke Seboka sa Setjhaba le, moo e ka sebetsang, ke Lekgotla la Diprovence la Setjhaba, e lebiswe ho Mopresidente ho e ananela.

Dibili tse tlwaelehileng tse sa ameng diprovence

75. (1) Ha Seboka sa Setjhaba se fetisa Bili e welang ka thoko ho dibaka tsa tshebetso tse badilweng Shejulung ya 74 kapa 75, Bili eo e lokela ho fetisitswa Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence mme e sebetswe ka mokgwa ona:

(a) Lekgotla le lokela ho -

(i) fetisa Bili eo;

(ii) fetisa Bili mme e fetolwe ho ya ka ditshisinyo tsa yona; kapa

(iii) Bili eo e qhelelwe thoko.

(b) Ha Lekgotla le fetisa Bili ntle ho ho sisinya diphetoho tsa Bili, Bili e fetisetswe ho Mopresidente hore a e ananele.

(c) Ha Lekgotla le qhelela Bili thoko kapa le e fetisa empa e batla diphetolo pele, Seboka sa Setjhaba se lokela ho boela se tshohla Bili eo, e kentse phetolo e sisintsweng ke Lekgotla, e be e -

(i) boele e fetise Bili eo hape, e ka ba ka kapa ka ntle ho diphetolo; kapa

(ii) etse qeto ya ho se tswelle pele ka Bili eo.

(d) Bili e fetisitsweng ke Seboka sa Setjhaba ho ya ka dipehelo tsa temana ya (c), e lokela ho fetisetswa ho Mopresidente hore a e ananele.

(2) Moo Lekgotla la Setjhaba la Diprovence le kgetha taba ho ya ka karolo ena, karolo ya 65 ha e sebetse; bakeng sa hoo -

(a) moromuwa ka mong wa baromuwa ba provense o na le kgetho e le nngwe;

(b) karolo e le nngwe ho tse tharo tsa baromuwa ba lokela ho ba teng pele ho ka kgethwa taba eo; mme

(c) taba e kgaolwa ka boholo ba palo ya dikgetho tse entsweng, empa ha ho na le dikgetho tse lekanang mahlakoreng a mabedi, moromuwa eo e leng modulasetulo a ka etsa kgetho e tla rarolla mathata.

Dibili tse tlwaelehileng tse amang diprovence

76. (1) Ha Seboka sa Setjhaba se fetisa Bili eo hlahositseng karolwaneng ya (3), (4) kapa (5), Bili eo e lokela ho fetisetswa Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence mme e sebetswe ka mokgwa ona:

(a) Seboka se lokela ho -

(i) fetisa Bili;

(ii) fetisa Bili e fetotsweng; kapa

(iii) qhelela Bili thoko.

(b) Ha eba Lekgotla le fetisa Bili e sa fetolwa, Bili e lokela hore ho fanwe ka yona ho Mopresidente hore a e amohele.

(c) Ha eba Lekgotla le fetisa Bili e fetotsweng, Bili e fetotsweng e lokela ho fetisetswa Lekgotleng la Setjhaba, mme ha Lekgotla le fetisa Bili e fetotsweng e lokela ho fetisetswa ho Mopresidente hore a e ananele.

(d) Ha Lekgotla le qhelela thoko Bili, kapa ha Lekgotla le hana ho fetisa Bili e fetotsweng e isitsweng ho yona ho ya ka dipehelo tsa temana ya (c), le moo ho lokelang, Bili e fetotsweng, e lokela ho fetisetswa Komiting ya Bonamodi, e ka dumellana ka -

(i) Bili e le jwalo ka ha e fetisetswe ke Lekgotla;

(ii) Bili e fetotsweng jwalo ka ha e fetisetswe ke Seboka; kapa

(iii) tlhahiso e nngwe ya Bili.

- (e) Ha Komiti ya Bonamodi e sa dumellane ka matsatsi a 30 ho tloha mohla Bili e fetisitsweng ka ona, bili eo e a thisa ka ntle ha eba Seboka se fetisa Bili, empa Bili e lokela ho iswa ho Mopresidente hore a e ananele.
- (f) Ha Komiti ya Bonamodi e dumellana ka Bili e le jwalo ka ha e fetisitswe ke Lekgotla la Setjhaba, Bili e lokela ho fetisitswa Sebokeng sa Setjhaba; mme ha seboka se ka fetisa Bili, Bili e lokela ho fetisetswa ho Mopresidente hore a e ananele.
- (g) Ha Komiti ya Bonamodi e ka dumellana ka Bili e fetostweng jwalo ka ha e fetisitswe ke Seboka sa Setjhaba, mme ha e fetisitswe ke Lekgotla la Seboka, e lokela ho fetisetswa ho Mopresidente hore a e ananele.
- (h) Ha Komiti ya Bonamodi e dumellana ka tlhahiso e nngwe ya Bili, tlhahiso eo ya Bili e lokela ho fetisetswa Lekgotleng la Setjhaba le Sebokeng sa Setjhaba, e lokela ho fetisetswa ho Mopresidentehore a e ananele.
- (i) Ha Bili e fetisitsweng Sebokeng sa Setjhaba ho ya ka dipehelo tsa temana ya (f) kapa (h) e sa fetiswe ke Seboka, Bili eo e a thisa ka ntle ha eba Seboka se fetisa Bili ka tshehetso ya bonyane pedi tharong ya ditho tsa yona.
- (j) Ha eba Bili e lebisitsweng ho Seboka ho ya ka temana ya (g) kapa (h) ha e a fetiswa ke Seboka, Bili eo e a thisa, empa Bili jwalo ka ha e fetisitswe qalong ke Seboka e ka fetiswa hape ke Seboka, empa ka tshehetso ya bonyane pedi tharong ya ditho.
- (k) Bili e fetisitsweng ke Seboka ho ya ka temana ya (e), (i) kapa (j) e lokela ho nehelwa Mopresidente ho e ananela.
- (2) Ha Lekgotla la Diprovence la Setjhaba le fetisa Bili e lebisitsweng karolwaneng ya (3), Bili e lokela ho lebiswa ho Seboka sa Setjhaba mme e sebetswe ho ya ka mokgwa o latelang:
- (a) Seboka se lokela ho –
- (i) fetisa Bili;
  - (ii) fetisa Bili e fetotsweng; kapa
  - (iii) hana Bili.
- (b) Bili e fetisitsweng ke Seboka ho ya ka temana ya (a)(i) e lokela ho nehlwa Mopresidente ho e ananela.
- (c) H Seboka se fetisitse Bili e fetotsweng, Bili e fetotsweng e lebiswe Lekgotleng, mme ha eba Lekgotla le fetisa Bili e fetotsweng, e lokela ho nehelwa Mopresidente ho e ananela.
- (d) Ha eba Bili e a hanwa, kapa ha eba Lekgotla le hana ho fetisa Bili e lebisitsweng ho yaka temana ya (c), Bili le, moo e ka sebediswang, e ka fetolwa le yona Bili mme e lebiswe Komiting ya Bonamodi, e ka dumelang ka –
- (i) Bili e fetisitsweng ke Lekgotla;
  - (ii) Bili e fetotsweng jwalo ka ha e fetisitswe ke Seboka; kapa
  - (iii) kgatiso e nngwe ya Bili.
- (e) Ha eba Komiti ya Bonamodi e dumela ka Bili jwalo ka ha e fetisitswe ke Lekgotla, Bili e lokela ho lebiswa Sebokeng, mme ha e ba Seboka se fetisa Bili, Bili e lokela ho nehellwa Mopresidente ho e ananela.
- (f) Ha Komiti ya Bonamodi e dumela ka Bili jwalo ka ha e fetisitswe ke Lekgotla, Bili e lebiswe Sebokeng, mme ha eba Seboka se fetisa Bili, Bili e lokela ho nehelwa Mopresidente a e ananele.
- (g) Ha eba Komiti ya Bonamodi e dumela ka ho fetolwa ha Bili jwalo ka hae fetisitswe ke Lekgotla, Bili e lebiswe Lekgotleng, mme ha eba e fetisitswe ke Lekgotla, e lokela ho nehelwa Mopresidente ho e ananela.
- (h) Ha eba Komiti ya Bonamodi e dumela ka kgatiso e nngwe ya Bili, Kgatiso eo ya Bili e lokela ho lebiswa Lekgotleng le Sebokeng, mme ha eba e fetisitswe ke Lekgotla la Seboka, e lokela ho nehelwa Mopresidente a e ananele.
- (i) Ha eba Bili e lebisitswe Sebokeng ho yaka temana ya (f) kapa (h) ha e fetiswe ke Seboka,

Bili e a thisa.

(3) Bili e ka nna ya sebetswa ka mokgwa o badilweng karolong ya (1) kapa (2) ha e tobane le lekgotla le etsang molao e nahannweng karolong tse latelang:

- (a) karolo ya 65 (2)
- (b) karolo ya 163;
- (c) karolo ya 182;
- (d) karolo ya 195 (3) le (4);
- (e) karolo ya 196; le
- (f) karolo ya 197.

(4) Bili e lokela ho sebetswa ka mokgwa o bolelwang ke karolo ya (1) ha eba e se Bili ya tjehelete, mme e tobane le lekgotla le etsang molao -

- (a) o hopotsweng ke karolo ya 44 (2) kapa 220 (3) kapa
- (b) o hopotsweng sebakeng se seng Kgaolong ya 13, mme o ama ditabatabelo tsa ditjehelete tsa mmuso wa provense.

(5) Bili eo ho nahannweng ka yona karolong ya 42 (6) e lokela ho sebetswa ho ya ka mokgwa o thehilweng wa karolwana ya (i) ha eba e fana ka molao –

- (a) ha Seboka sa Setjhaba se kgetha Bili, diphelelo tsa karolo ya 53 (1) ha e sebetse; empa, Bili e ka fetiswa ke boholo ba ditho tsa Seboka tse entseng kgetho mabapi le; le
- (b) ha eba Bili e lebiswe Komiting ya Bonamodi, melawana e latelang e a sebediswa:
  - (i) Ha eba Seboka sa Setjhaba se nahana ka Bili e nahannweng karolwaneng ya (i) (g) kapa (h), Bili eo e ka fetiswa ke boholo ba ditho tsa Seboka ka kgetho mabapi le yona.
  - (ii) Ha eba Seboka sa Setjhaba se nahana Bili e nahannweng karolwaneng ya (i) (e), (i) kapa (j), Bili eo e ka fetiswa ha feela pedi tharong ya ditho tsa Seboka ka kgetho le yona.
- (6) Karolo ena ha e sebetse Dibiling tsa tjehelete.

Dibili tsa tjehelete

77. (1) Bili e abang ditjehelete kapa e behang lekgetho, ditefello kapa –ditlameho ke Bili ya ditjehelete. Ke Bili ya tjehelete feela e ka abang ditjehelete, ya batla lekgetho kapa ditlameho, mme Bili ya tjehelete e se ke ya sebetsana le morero ofe kapa ofe o mong ntle ho ho beha ditefello tsa tshebetso, kapa difaene dife kapa dikotlo tse ding tsa tjehelete. Ho lokela hore ho be teng molao o entsweng o fanang ka tsela eo Palamente e ka fetolang Bili ya tjehelete.

(2) Bili ya tjehelete e lokela ho tshohlwa ka mokgwa o behilweng karolong ya 75. Molaoa wa Palamente o lokela ho nehela mokgwa wa ho fetola Dibili tsa tjehelete ka pela Palamente

Komiti ya Bonamodi

78. (1) Komiti ya Bonamodi e bopilwe ka

- (a) ditho tse robong tsa Seboka sa Naha sa lekgotla le etsang molao tse kgethilweng ke Seboka ka mokgwa o behilweng ke melawana le ditaello tsa seboka e le o etsang hore mekga e emele la ho latelana eo e emetsweng ka yona ka hara Seboka, mmoho le
- (b) moromuwa a le mong ho tswa ho baromelwa ba provense ka nngwe ba khanseleng ya Diprovence tsa Naha, mme a thontswe ke baromuwa ba habo.

(2) Komiti ya Bonamodi e tla be e dumellana ka tlhahiso ya bili kapa e entse qeto ka taba, ha tlhahiso eo, kapa lehlakore leo la taba le tshehetswa ka -

- (a) bonyane ke baemedi ba bahlano ba Seboka sa Naha se etsang molao; le
- (b) bonyane ke baemedi ba bahlano ba Lekgotla la Diprovence tsa Naha.

Kananelo ya Dibili

79. (1) Mopresidente o lokela ho ananela, a be a saenele Bili e fetisitsweng ho ya ka diphelelo tsa Kgaolo ena, kapa ha Mopresidente a le lekgonono ka ho ba molaong ha Bili le molao wa Motheo, a e kgutlisetse Sebokeng sa Setjhaba hore e tle e tshohlwe hape.

(2) Melawana ya kopanelo e lokela ho fumantsha mokgwa wa ho, le ka moo ho ka, kenelwang ho tshohlwa hape ha Bili ke Seboka sa Setjhaba le Lekgotla la Setjhaba la Diprovence.

(3) Lekgotla la Setjhaba la Diprovence le lokela ho kenya letsoho ha ho tshohlwa hape bili eo Mopresidente a e buseditse Palamenteng ha:

(a) pelaelo ya Mopresidente ya ho ba molaong wa motheo wa Bili e lebisa ho ditaba tsa tsamaiso e kenyeletsang Lekgotla; kapa

(b) karolo ya 74(1),(2) kapa (3)(b) kapa 76 o neng o sebediswa ho fetiseng Bili.

(4) Ha eba ka mora ho tshohlwa hape, Bili e akarelletsa diphelelo tsa Mopresidente, Mopresidente o lokela ho ananela a be a e saenele, ho seng jwalo, Mopresidente o lokela –

(a) ho ananela a be a saenele Bili, kapa

(b) a e lebise Lekgotleng la molao wa Motheo hore le etse qeto ka tumellano ya yona molao.

(5) Ha Lekgotla le Molao wa Motheo le etsa qeto ya hore Bili e dumellano le Molao wa Motheo, Mopresidente o lokela ho ananela le e saena.

Dikopo ka ditho tsa Seboka sa Setjhaba Lekgotleng la Molao wa Motheo

80. (1) Ditho tsa Seboka sa Setjhaba di ka kopa Lekgotleng la Molao wa Motheo hore taelo e hlalose hore kaofela kapa karolo ya Molao wa Motheo o fetisitsweng ke Seboka ha o dumellane le Molao wa Motheo.

(2) Kopo -

(a) e lokela ho tshetshwa, bonyane ke nngwebobeding ya ditho tsa Seboka; le

(b) ho etswa pele ho feta matsatsi a 30 ka mora hore Mopresidente a e ananele a be a e saenele e le Molao.

(3) Lekgotla la Molao wa Motheo le ka laela hore kaofela kapa karolo ya Molao oo ho tsekisanwang ka ona ho ya ka ya (1) ho o sebetse ho fihlela Lekgotla le etsa qeto ka tshetshiso ha -

(a) tabatabelo ya toka e hloka hona; mme

(b) kopo e na le monyetla wa ho atleha.

(4) Ha kopo e sa atlehe, Lekgotla la Molao wa Motheo le ka laela hore bakopi ba lefe ditshenyehelo ha kopo e sa ka ya bontsha hore e ke ke ya atleha.

Phatlalatsa ya Melao

81. Bili e ananetsweng ya ba ya saenelwa ke Mopresidente e fetoha Molao wa Motheo wa Palamente, mme e lokela ho phatlalatswa hanghang, e be e sebetse ha e se e phatlaladitswe kapa nakong e tlang ho ya ka diphelelo tsa Molao.

Poloko ya Melao ya Palamente

82. Kgatiso e saennweng ya Molao wa Palamente ke bopaki bo felletseng ka diphelelo tsa Molao le, ka mora phatlalatsa, o tshetshelwe Lekgotla la Molao wa Motheo hore le o boloke.

KGAOLO YA 5

MOPRESIDENTE LE LEKGOTLA LA

SETJHABA LA PHETHAHATSO

Mopresidente

83. Mopresidente -

(a) Ke Hlooho ya Puso le hlooho ya lekgotla la phethahatso la setjhaba;

(b) o lokela ho boloka, a sireletse a be a bouelle Molao wa Motheo jwalo ka molao o okametseng e meng ka hara ka hara Rephaboliki; hape

(c) o ntshetse pele kopano ya setjhaba le se ka tswellisang Rephaboliki pele.

Matla le mosebetsi wa Mopresidente

84. (1) Mopresidente o na le matla ao a a filweng ke Molao wa Motheo le lekgotla le etsang molao, mmoho le o hlokehang hore a tle a phethise mesebetsi ya Hlooho ya puso le ya hlooho ya lekgotla la setjhaba la phethahatso.

(2) Mopresidente o ikarabella ho -

(a) dumeleng le ho saeneng Dibili;

(b) kgutlisetsa Bili Palamenteng hore e tle e hlahlojwe hape hore e loketse Molao wa Motheo;

- (c) kgutlisetsa Bili Lekgotleng la Molao wa Motheo hore le etse qeto ka tumellano ya yona le Molao wa Motheo;
- (d) bitseng Seboka sa Setjhaba, Lekgotla la Setjhaba la Diprovence kapa Palamente ho tla kopana ka nako e sa tlwaelehang e tshohle morero o ikgethileng;
- (e) kgetho efe kapa efe eo Molao wa Motheo kapa lekgotla le etsang molao le batlang Mopresidente hore a e etse, jwalo ka ha e se hlooho ya lekgotla la phethahatso;
- (f) thonya dikhomishene tsa dipatlisiso;
- (g) etsa kgoeletso setjhabeng ho tshwara referandamo ho ya ka Molao wa Palamente;
- (h) amohela le ho ananela baemedi ba mebuso le baemedi ba dikgwebo ba mebuso ya baditjhaba;
- (i) thonya manqosa, baemedi ba nang le matla a phethahetseng, baemedi ba mebuso;
- (j) tshwarela kapa ho lokolla disenyi le ho hlakola difaene, dikotlo kapa ditahlehelo; le
- (k) tlotla.

Bolaodi ba phethahatso ba Rephaboliki

- 85. (1) Matla a phethahatso Rephaboliking a diatleng tsa Mopresidente.
- (2) Mopresidente o sebedisa matla a phethahatso mmoho le ditho tse ding tsa Khabinete; ka -
  - (a) ho sebedisa lekgotla le etsang molao;
  - (b) ho ntshetsa pele le ho sebedisa lewano la setjhaba;
  - (c) ho hokahanya mesebetsi ya mafapha a puso le ditaello; le
  - (d) ho lokisetsa le ho thea lekgotla le etsang molao; le
  - (e) ho phethisa mesebetsi e meng ya phethahatso eo ba e abetsweng ke Molao wa Motheo le lekgotla la setjhaba le etsang molao.

Ho kgethwa ha Mopresidente

- 86. (1) Ka mora kopano ya pele ya dukgetho tsa yona, le moo ho hlokehang teng ho tlatsa sekgeo sa mosebetsi, Seboka sa Setjhaba se kgethe mosadi kapa monna ho ditho tsa sona ho ba Mopresidente.
- (2) Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo e be modulasetulo wa dikgetho tsa Mopresidente, kapa ho thongwe moahlodi e mong ho ba modulasetulo. Tsamaiso e ngotsweng Shejulung ya 3 e sebediswa le ho kgetheng Mopresidente.
- (3) Dikgetho tsa ho tlatsa sekgeo mosebetsing wa Mopresidente di lokela ho tshwarwa ka nako le ka letsatsi le behilweng ke Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo, empa ho se fete matsatsi a 30 a hoba ho qalwe ka mosebetsi.

Nako ya ho qala ho sebetsa ya Mopresidente

- 87. Ha o kgethetswe ho ba Mopresidente, eba o tla lahlehelwa ke maemo a ho ba setho sa Seboka sa Setjhaba, le ka hara matsatsi a mahlano, a be a se a ikanne kapa ho itlamela botshepehi Rephaboloking le ho ikokobelletsa Molao wa Motheo jwalo ka ha ho bolelwa Shejulung ya 2. Mopresidente o sebetsa nako e kae

- 88. (1) Mopresidente o qala ho sebetsa ha a kena mosebetsing mme a qetelle ha ho hlaha mosebetsi kapa ha e mong ya kgethilweng e eba Mopresidente.
- (2) Ha ho motho ya lokelang ho ba Mopresidente ka makgetlo a latelanang ka bobedi; empa, ha motho a kgethetswe hore a sebetse e le Mopresidente, nako e pakeng tsa ho kgethwa hoo le dikgetho tse latelang tsa Mopresidente ha e ballwe e le nako ya mosebetsi.

Ho tloswa ha Mopresidente

- 89. (1) Seboka sa Setjhaba, ka qeto e tsheheditsweng ke bonyane pedi- tharong ya ditho tsa sona, se ka tlosa Mopresidente mosebetsing ha -
  - (a) ho tlolewa Molao wa Motheo kapa molao;
  - (b) ho ba le boitshwaro bo bobedi; kapa
  - (c) ho hloleha ho sebetsa hantle.

(2) Mang kapa mang ya ntshitsweng mosebetsing wa Bopresidente ho ya ka karolwana ya (1) (a) kapa (b) a ke ke a fola molemo ofe kapa ofe wa mosebetsi oo, mme a ke ke a sebetsa mosebetsi ofe kapa ofe wa setjhaba.

Motlatsi wa Mopresidente

90. (1) Ha Mopresidente a le siyo Rephaboliking kapa a sitwa ho phetha mesebetsi ya Bopresidente, kapa ha ho se na Mopresidente e mong; mosebetsi wa mmuso ka ho hlahlamana o tla tswa a sa tshwere marapo a Bopresidente:

- (a) Motlatsi wa Mopresidente.
  - (b) Letona le thontsweng ke Mopresidente.
  - (c) Letona le thontsweng ke ditho tse ding tsa Khabinete.
  - (d) Motsamaisi wa dipuisano, ho fihlela seboka sa Setjhaba se thonya setho se seng sa sona.
- (2) Motlatsi wa Mopresidente o na le matla a boikarabelo, matla le mesebetsi ya Mopresidente.

(3) Pele a nka boikarabelo, ditokelo le mesebetsi ya Mopresidente, Motlatsi wa Mopresidente, o lokela ho ikana kapa ho itlamela botshepehi Rephaboliking le ho ikokonelletsa Molao wa Motheo, ka moo ho ngotsweng Shejulung ya 2.

Khabinete

91. (1) Khabinete e bopilwe ka Mopresidente, e leng hlooho ya Khabinete, Motlatsi wa Mopresidente le Matona.

(2) Mopresidente o thonya Motlatsi wa Mopresidente le Matona, a be a ba abele matla le mesebetsi, mme a ka tebelwa mosebetsing.

(3) Mopresidente -

- (a) o lokela ho kgetha Motlatsi wa Mopresidente hara ditho tsa Seboka sa Setjhaba;
  - (b) a ka ikgethela palo efe kapa efe feela ya Matona hara ditho tsa Seboka sa Setjhaba; mme
  - (c) a se kgethe Matona a fetang a mabedi ho bao e seng ditho tsa Seboka sa Setjhaba.
- (4) Mopresidente o lokela ho thonya setho sa Khabinete hore e be moetapele wa merero ya mmuso Sebokeng sa Setjhaba.

(5) Motlatsi wa Mopresidente o lokela ho thusa Mopresidente ho phethiseng mesebetsi ya mmuso.

Botshepehi le boikarabelo

92. (1) Motlatsi wa Mopresidente le Matona ba na le boikarabelo ka matla le mesebetsi ya phethahatso eo ba e abetsweng ke Mopresidente.

(2) Ditho tsa Khabinete di na le boikarabelo mmoho le ka bomong Palamenteng mabapi le mesebetsi ya tsona.

(3) Ditho tsa Khabinete di lokela -

- (a) ho sebetsa ho ya ka Molao wa Motheo; mme
- (b) ho tekela Palamente ditlaleho tse phethahetseng le ka mehla mabapi le merero e matleng a tsona.

Batlatsi ba Matona

93. Mopresidente a ka nna a thonya Batlatsi ba ditho tsa Seboka sa Setjhaba hore ba thuse ditho tsa Khabinete, mme ba ka tebelwa mosebetsing.

Ho tswela pele ha Khabinete ka mora dikgetho

94. Ha ho tshwerwe kgetho ya Seboka sa Setjhaba, Khabinete, Motlatsi wa Mopresidente, Matona le Batlatsi ba Matona ba ntse ba na le tokelo ya ho tswella pele ka mesebetsi, ho fihlela motho ya kgethetsweng ho ba Mopresidente ke Seboka se hlahlamang seo, a ba a kena mosebetsing.

Kano kapa boitlamo

95. Pele Motlatsi wa Mopresidente, Matona le Batlatsi ba Matona ba qala ho sebetsa, ba lokela hore ba nke kano kapa ba itlamele ka botshepehi Rephaboliking le ho ikokobelletsa Molao

wa Motheo, ho ya ka moo ho ngotsweng Shejulung ya 2.

Boitshwaro ba ditho tsa Khabinete le Batlatsi ba Matona

96. (1) Ditho tsa Khabinete le Batlatsi ba Matona ba lokela ho sebetsa ho ya ka mokgwa wa tshebetso e kgabane ya boitshwaro e balletsweng ke lekgotla le etsang molao la setjhaba.

(2) Ditho tsa Khabinete le Batlatsi ba Matona ba ke ke -

(a) ba sebetsa mosebetsi o mong oo ba ka putswang ho ona.

(b) ba sebetsa ka mokgwa o sa dumellaneng le maemo a bona, kapa ba ikenya maamong a nang le kotsi ya kgohlano pakeng tsa mesebetsi ya bona ya semmuso le boikarabelo ba bona; kapa

(c) ba sebedisa maemo a bona kapa tsebo eo ba e tshepetsweng ho ithusa kapa ho putsa motho e mong ntle ho tshwanelo.

Ho fetiswa ha mesebetsi

97. Ka ho etsa kgoeletso, Mopresidente a ka fetisetsa ho setho sa Khabinete-

(a) taolo ya lekgotla lefe kapa lefe le etsang molao le tshepetsweng setho se seng le se seng; kapa

(b) matla afe kapa afe kapa mosebetsi o tshepetsweng lekgotla le etsang molao sethong se seng.

Kabelo ya nakwana ya mesebetsi

98. Mopresidente a ka abela setho se seng sa Khabinete matla kapa mosebetsi wa setho se seng se leng siyo mosebetsing kapa se sitwang ho phethisa taolo kapa mesebetsi eo.

Kabo ya mesebetsi

99. Setho sa Khabinete se ka abela matla le mosebetsi ofe kapa ofe o tlamehang ho phethwa ho ya ka Molao wa Palamente ho setho sa Lekgotla le Phethahetseng la provense. Mosebetsi o tlameha ho -

(a) ba le tumellano mahareng a setho sa Khabinete le setho sa Lekgotla la Phethahatso kapa Lekgotla la Masepala;

(b) dumellana le Molao wa Palamente ho ya ka moo matla a lokelang kapa mosebetsi o phethilwe;

(c) e sebetsa ka mora kgoeletso ya Mopresidente.

Tlhokomelo ya setjhaba ya taolo ya provense

100. (1) Ha provense e hloleha kapa e sa phethise ditshwanelo tsa yona tsa phethahatso ho ya ka lekgotla le etsang molao kapa Molao wa Motheo, lekgotla la setjhaba la phethahatso le ka hlaha ka thuso ka ho etsa bonnete ba ho phethisa ditshwanelo, ho kenyeletswa -

(a) ho fana ka tataiso e lebisitsweng lekgotleng la phethahatso la provense, e hlalosang boholo ba ho hloleha ho phethisa ditshwanelo tsa yona; le

(b) ka ho nka boikarabelo ka tshwanelo e lokelang provenseng eo ho ya ka moo ho ka hlokalang bakeng sa -

(i) ho boloka maemo a bohlokwa a setjhaba kapa ho fihlella maemo a tlase a ho sebeletsa;

(ii) ho boloka kopano ya moruo;

(iii) ho boloka tshireletso ya setjhaba; kapa

(iv) ho thibela hore provense e se ke ya etsa letho le lebe la ho nahanela provense e nngwe kapa naha yohle.

(2) Ha eba lekgotla la setjhaba la phethahatso le itshunyatsyunya provenseng ho ya ka dipehelo tsa karolwana ya (1) (b) -

(a) tsebisiso ya ho itshunyatsyunya e tekelwe Lekgotla la setjhaba la Diprovence nakong ya matsatsi a 14 hoba kopano e dule ka mora ho itshunyatsyunya ho qadile;

(b) ho itshunyatsyunya ho fele ka ntle ha eba ho dumelletswa ke lekgotla matsatsing a 30 a kopano ya pele ka mora ho itshunyatsyunya ho qadile.

(c) Lekgotla le lekole ho itshunyatsyunya kgafetsa mme le hlahise dikeletso tse loketseng lekgotleng la phethahatso la setjhaba.

(3) Lekgotla le etsang molao le ka laola tshebetso e qadilweng karolong ena.

Diqeto tsa lekgotla la phethahatso

101. (1) Qeto e ngotsweng ke Mopresidente e lokela ho saenwa ke setho se seng sa Khabinete ha eba -

(a) qeto e entsweng ho ya ka dipehelo tsa lekgotla le etsang molao; mme

(b) molao o entsweng o wela ka tlasa sebaka sa tshebetso se filweng setho se seng sa Khabinete.

(2) Dikgoeletso, melawana le mekgwa e meng ya lekgotla le etsang molao le mekgwa e meng ya ho etsa molao e fihlellwe ke setjhaba.

(3) Dikgoeletso, melawana le disebediswa tse ding tse ka tlase tsa molao di fihlellwe ke setjhaba.

(4) Lekgotla le etsang molao la Setjhaba le ka qaqisa mekgwa oo, le boholo boo, disebediswa tse hlahositsweng karolwaneng ya (3) e lokela ho ba -

(a) ho tekwa Palamenteng; le

(b) ho amohelwa ke Palamente.

Ditshisinyo tsa ho se tshepe

102. (1) Ha eba Seboka sa Setjhaba, ka kgetho e tshehetswang ke boholo ba ditho, le fetisa tshisinyo ya ho se tshepe Khabineteng ho sa ballwe le Mopresidente, Mopresidente a thehe hape Khabinete botjha.

(2) Ha eba Seboka sa setjhaba, ka kgetho e tshehetswang ke boholo ba ditho tsa sona, se fetisa tshisinyo ya ho se tshepe ho Mopresidente, Mopresidente le ditho tse ding tsa Khabinete le Batlatsi ba Matona ba bang ba lese mosebetsi.

KGAOLO YA 6

Diprovense

Diprovense

103. (1) Rephaboliki e na le diprovense tse latelang:

(a) Kapa Botjhabela

(b) Freistata

(c) Kgauteng

(d) Ha Zolo-Natala

(e) Mpumalanga

(f) Kapa Leboya

(g) Provense ya Leboya

(h) Leboya le Bophirimela

(i) Kapa Bophirimela

(2) Meedi ya diprovense tsena ke e neng e le teng ha Molao wa Motheo o ne o sebediswa.

Makgotla a etsang molao a Diprovense

Bolaodi ba lekgotla le etsang molao la Diprovense

104. (1) Bolaodi ba lekgotla le etsang molao la provense bo diatleng tsa lekgotla le etsang molao la provense, mme bo neha lekgotla le etsang molao la provense matla a -

(a) ho fetisa molao wa motheo wa provense kapa ho fetola molao wa motheo ofe kapa ofe feela o fetisitsweng ke yona ho ya ka dipehelo tsa dikarolo tsa 142 le 143;

(b) ho fetisa molao provenseng bakeng sa provense o tobane le -

(i) morero ofe kapa ofe o sebakeng sa tshebetso se ngotsweng Shejulung ya 4;

(ii) morero ofe kapa ofe o sebakeng sa tshebetso se ngotsweng Shejulung ya 5; mmoho le

(iii) morero ofe kapa ofe o ka thoko ho dibaka tseo tsa tshebetso, o abetsweng provense ka ho otloloha ke lekgotla le etsang molao; mmoho le

(iv) morero ofe kapa ofe oo pehelo ya Molao wa Motheo e nahanneng ka hore molao wa provense o phethwe; le

- (c) ho abela Lekgotla la Masepela provenseng eo, matla a ho etsa molao.
- (2) Lekgotla le etsang molao la provense, ka qeto e tshehedistweng ke pedi-borarong tsa ditho tsa yona, e ka kopa Palamente ho fetola lebitso la provense eo.
- (3) Lekgotla le etsang molao la provense le tlangwa feela ke molao wa motheo mme, ha eba e fetile molao wa motheo wa provense eo, le ke molao wa oo, mme e lokela ho sebetsa ka tsela eo, le meedi ya, Molao wa Motheo le molao wa motheo wa provense eo.
- (4) Lekgotla le etsang molao la provense ho latela taba ya bohlokwa ya, kapa e tsamaelanang le eo, ho sebediswa ka botlalo ka matla a taba e lenaneng le shejulung ya 4, ke ya dintlha tsohle tsa ho etswa ha molao tabeng e lenaneng le Shejulung ya 4.
- (5) Lekgotla le etsang molao la provense le ka kgothaletsa Sebokeng sa Setjhaba molao o amanang le taba efe kapa efe e ka thoko ho bolaodi ba lekgotla le etsang molao, kapa ho ya ka Molao wa Palamente o okametseng molao wa provense.

Sebopeho le kgetho ya makgotla a etsang molao a diprovence

105. (1) Lekgotla le etsang molao la provense le bopilwe ka basadi le banna ba kgathetsweng ho ba ditho, ho ya ka dipehelo tsa tsamaiso ya dikgetho -

- (a) e hlophisitsweng ka lekgotla la setjhaba la molao;
  - (b) e thehilwe hodima karolo ya provense eo ya lenaneo la setjhaba la bakgethi le akaretsang;
  - (c) le hlalosa hore bakgethi ba be bonyane dilemo tse 18;
  - (d) sephetho, ka kakaretso, ka tekanyo e lekanang ya boemedi.
- (2) Lekgotla le etsang molao la provense le bopilwe ka ditho tse 30 le tse 80 ka palo. Palo ya ditho, e ka fapanang provenseng ka provense, e sebetswa ka mokgwa o behilweng ke lekgotla la setjhaba le etsang molao.

Ditho

106. (1) Moahi ka mong ya nang le tshwanelo ya ho kgethela Seboka sa Setjhaba, o na le tokelo ya ho ba setho sa lekgotla le etsang molao la provense, ntle ho -

- (a) Mang kapa mang ya thontsweng ke, kapa ya tshebetsong ya puso, a bile a fumana tefo ka ho fumana mosebetsi hoo kapa tshebeletso eo, ka ntle ho -
  - (i) Tonakgolo le ditho tse ding tsa Lekgotla la Phethahatso la provense; mmoho le
  - (iii) basebeletsi ba mmuso ba bang bao mesebetsi ya bona e nyalanang le mesebetsi ya ditho tsa lekgotla le etsang molao la provense, mme ha ba ha etswa phatlalatso ya hore e nyalane le mesebetsi eo, ke molao o entsweng wa naha;
- (b) ditho tsa Seboka sa Setjhaba, baromuwa ba ka mehla ba Lekgotla la Setjhaba la Diprovence kapa ditho tsa Lekgotla la Masepela;
- (c) boramelato ba so ka ba ntshwa melatong ya bona;
- (d) mang le mang eo ho phatlaladitsweng hore ha a itekanela hloohong ke Lekgotla la Molao la Rephaboliki; kapa
- (e) mang kapa mang, eo ha karolo ena e sebetsa, a tla be a ahloletse ho hlola tjhankaneng nako ya kgwedi tse fetang 12, ke ntle ho boikgethelo ba ho lefa molato, e ka ba ka Rephaboliking kapa ka ntle ho yona ha ketso eo e neng e le tlolo ya molao, ke tlolo ya molao ka Rephaboliking, empa ho se be le a mong eo ho nahannweng hore o ahloletse kapa o fumanwe a le molato ho fihlela sephetho sa boipiletso boo a bo entseng kgahlanong le kahlolo kapa ho fumanwa a le molato, se etswa kapa nako ya boipiletso e feta. Ho hlakolwa ka tlasa temana ena e feta ka mora dilemo tse hlano hoba kahlolo e phethwe.

(2) Motho ya sa tshwanelang ho kgethelwa ho ba setho sa lekgotla le etsang molao la provense ho ya ka dipehelo tsa karolo ya (1) (a) kapa (b) e ka nna ya eba nkgetheng wa lekgotla le etsang molao, ho ya ka meedi kapa mabaka a lekgotla la setjhaba le etsang molao.

(3) Motho a ka lahlehelwa ke botho ba hae ba lekgotla le etsang molao ha motho eo -

- (a) a se a ke ke a kgethwa; kapa
- (b) ha a se a sa tle dikopanong tsa lekgotla le etsang molao ka ntle ho tumello maamong ao

melawana le ditaello tsa lekgotla le etsang molao di behileng ho se be teng ha batho ka teng.

(4) Dikgeo tse teng lekgotleng lae etsang molao, di lokela ho tlatswa ho ya ka dipehelo tsa lekgotla le etsang molao.

Kano le Boitlamo

107. Pele ditho tsa lekgotla le etsang molao la provense di ka qala ho sebetsa lekgotleng, di lokela ho naka kano kapa boitlamo ba botshepehi mabapi le Rephaboliki le boikokobetso Molaong wa Motheo, ho ya ka Shejulu ya 2.

Nako ya ho ba teng ha lekgotla la provense

108. (1) Lekgotla le etsang molao la provense le kgethelwa nako ya dilemo tse hlano.

(2) Ha lekgotla le etsang molao le ka qhalwa ho ya ka dipehelo tsa karolo ya 109, kapa ha nako ya lona e fela, Tonakgolo ya provense eo, ka kgoeletso, e lokela ho phatlalatsa dikgetho le letsatsi la tsona, mme di lokela ho tshwarwa nakong ya matsatsi a 90 a nako eo lekgotla le etsang molao le qhalwang ka yona, kapa dipehelo tsa lona di fetileng.

(3) Ha eba sephetho sa dikgetho tsa lekgotla la provense le etsang molao ha le a phatlalatswa nakong e balletsweng karolo ya 190, kapa ha dikgetho di ka beelwa ka thoko ke lekgotla la moalo, Mopresidente, o lokela ho phatlalatsa, a be a behe letsatsi le leng la dikgetho tse ntjha, ka kgoeletso, mme di lokela ho tshwarwa nakong ya matsatsi a 90 ka mora ho fela ha nako eo kapa letsatsi leo dikgetho di behetsweng ka thoko lona.

(4) Lekgotla le etsang molao la provense le ntse le na le matla a ho sebetsa ho tloha mohlang le qhalwang kapa nako ya lona e fela, ho fihlela pele ho letsatsi la dikgetho tsa lekgotla le etsang molao le leng.

Ho qhala ha makgotla a etsang molao a diprovence pele nako e balletsweng e fela

109. (1) Mopresidente wa provense o lokela ho qhala lekgotla le etsang molao la provense ha eba -

(a) lekgotla le etsang molao le amohetse qeto ya ho qhala tshehetso ho ya ka bongata ba ditho tsa yona; hape

(b) dilemo tse tharo di fetile esale lekgotla le etsang molao le kgethilwe.

(2) Mopresidente ya tshwereng mokobobo o lokela ho qhala lekgotla le etsang molao la provense ha eba -

(a) ho na le sekgeo sa mosebetsi wa Mopresidente; le ha

(b) lekgotla le etsang molao le hloleha ho kgetha Mopresidente nakong ya matsatsi a 30 ka mora hoba sekgeo se hlahelle.

Kopano le dinako tsa phomolo

110. (1) Ka mora dikgetho, kopano ya pele ya lekgotla le etsang molao la provense le lokela ho dula, mme mohla letsatsi le nako e behilweng ke moahlodi ya thontsweng ke Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo, empa ho se fete matsatsi a 14 ka mora phatlalatsa ya dikgetho. lekgotla le etsang molao la provense le ka beha nako le makgetlo a dikopano tse ding le dinako tsa phomolo.

(2) Tonakgolo ya provense a ka epa pitso ya lekgotla le etsang molao la provense ho ba kopanong e potlakileng neng kapa neng feela ho tla phetha merero e potlakileng.

(3) Lekgotla le etsang molao le ka ikgethela moo le batlang ho kopanela teng ka mehla.

Motsamaisi wa dipuisano le Motlatsi wa Motsamaisi wa dipuisano

111. (1) Kopanong ya pele ya yona ka mora dikgetho, ha ho hlokeha hore ho kwalwe sekgeo, lekgotla le etsang molao la provense le lokela ho kgetha Motsamaisi wa dipuisano le Motlatsi wa Motsamaisi wa dipuisano ho ditho tsa yona.

(2) Moahlodi ya thontsweng ke Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo, o lokela ho ba modulasetulo wa dikgetho tsa Motsamaisi wa dipuisano. Motsamaisi wa dipuisano e tla ba modulasetulo dikgethong tsa Motlatsi wa Motsamaisi wa dipuisano.

(3) Tsamaiso e ngotsweng Shejulung ya 3 e sebediswa ha ho kgethwa Batsamaisi ba Dipuisano

le Batsamaisi ba dipuisano.

(4) Lekgotla le etsang molao la provense le ka tlosa Motsamaisi wa dipuisano kapa Motlatsi wa Motsamaisi wa dipuisano mosebetsing ka ho etsa qeto. Bongata ba ditho tsa lekgotla le etsang molao di be teng ha ho nkuwa qeto.

(5) Ho ya ka melawana le ditaelo tsa yona, lekgotla le etsang molao la provense le ka kgetha dithong tsa lona badulasetulo ba bang ho thusana le Motsamaisi wa dipuisano le Motlatsi wa Motsamaisi wa dipuisano.

Diqeto

112. (1) Ka ntle ha eba Molao wa Motheo o hlalolang ka mokgwa mong -

(a) boholo ba ditho tsa lekgotla le etsang molao la provense bo lokela ho ba teng pele ho ka kgethwa Bili kapa phetolo ya Bili;

(b) bonyane karolo e le nngwe-bororong ya ditho e lokela ho ba teng pele ho ka kgethwa taba efe kapa efe pele ho lekgotla le etsang molao; mme

(c) dipotso tsohle pele ho buisanwa ka tsona ke lekgotla le etsang molao la provense di nahanwa ke boholo ba dikgetho tse entsweng.

(2) Modulasetulo wa lekgotla le etsang molao la provense a ke ke a kgetha dipuisanong empa -

(a) o lokela ho etsa kgetho e fanang ka tharollo ha ho na le dikgetho tse lekaneng ka mahlakoreng a mabedi a dipuisano; le

(b) hore a ka etsa dikgetho tsa dipuisano ha taba eo ho buisanweng ka yona e ka qetwa ka tshehetso ya dikgetho tsa bonyane karolo tse pedi bororong tsa ditho.

Ditokelo tsa baromuwa ba ka mehla lekgotleng le etsang molao la provense

113. Baromuwa ba provense ba ka mehla Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence ba ka ba teng, mme ba ka bua, lekgotleng le etsang molao wa provense le dikomiting tsa bona, empa ba ke ke ba kgetha. Lekgotla le etsang molao kapa ho dikomiting tsa lona.

Matla a makgotla a etsang molao a diprovence

114. (1) Ha le sebdisa matla a lona a ho etsa molao, lekgotla le etsang molao la provense, le ka -

(a) tshohla, fetisa, fetola kapa ya qhelela thoko Bili efe kapa efe e ka pela lona; ya ba ya

(b) qapa kapa ya hlophisa molao o entsweng, ka ntle ho ho lokisetsa ditsela -

(2) Lekgotla le etsang molao la provense le lokela ho lokisetsa ditsela -

(a) tsa ho hlokomedisisa hore makala ohle a provense a phethahatso a puso provenseng a ikarabella ho yona; e be e

(b) behe leihlo hodima -

(i) tshebediso ya bolaodi ba phethahatso ba provense provenseng, le ho sebediswa ha mola o entsweng; mmoho le

(ii) lekala lefe kapa lefe la puso provenseng.

Bopaki kapa tsebiso e ka pela makgotla a etsang molao

115. Lekgotla le etsang molao la provense kapa komiti efe kapa efe ya lona e ka ho -

(a) mema mang le mang ho tla hlahella ka pela lona ho tla fana ka bopaki ka ho ikana le ho itlama kapa ho fana ka ditokomane;

(b) batla hore motho ofe kapa ofe kapa mokgatlo wa provense o tlalehe ho lona;

(c) qobella, ho ya ka dipehelo tsa lekgotla le etsang molao kapa melawana le ditaelo, motho ofe kapa ofe kapa mokgatlo o tsamaelanang le dimemo kapa tlhoko ho ya ka dipehelo tsa temana ya (a) kapa (b); le

(d) ho amohela diphethishene, boemedi kapa dithomelo tse tswang ho mang kapa mang ya di kgothaletseng.

Ditlhophiso tse ka hare, ditsamaiso le mekgwa ya makgotla a etsang molao a diprovence

116. (1) Lekgotla le etsang molao la provense le ka -

- (a) lekanya le ho laola ditlhophiso tsa lona tse ka hare, ditsamaiso le mekgwa; le ho
- (b) iketsetsa melao le ditaello tse tobaneng le merero ya lona, ho ntse ho hopolwa boemedi le puso ya setjhaba ka setjhaba ya tshebedisano, biokarabelo, ho sebletsa ditaba pepeneneng le ho kenya letsoho ha setjhaba.
- (2) Melawana le ditaello tsa lekgotla le etsang molao la provense le lokela ho hlophisetsa -
  - (a) ho thehwa, sebopeho, matla, mesebetsi, ditsamaiso le nako ya tshebetso ya dikomiti tsa lona;
  - (b) ho kenya letsoho ditshebetsong tsa lekgotla le etsang molao ha mekga yohle e menyenyane e emetsweng lekgotleng le etsang molao ka mokgwa o itshetlehileng ka puso ya setjhaba ka setjhaba;
  - (c) ho thusa ka tjehelele le taolo ho mokga o mong le o mong wa dipolotiki o emetsweng lekgotleng le etsang molao, ka ho lekalekana ka boemedi, ho thusa mokga o mong le o mong le moetapele wa ona ho sebeta ka lekgotleng le etsang molao; le
  - (d) ho amohelwa ha moetapele wa mokga o nang le ditho tse nyenyane lekgotleng le etsang molao, jwalo ka Moetapele wa Kganyetsano.

Ditokelo

117. (1) Ditho tsa lekgotla le etsang molao la provense le baromuwa ba ka mehla ba provense ba Lekgotla la Setjhaba la Diprovence -

- (a) ba ka ipuela feela lekgotleng le etsang molao le dikomiting tsa lona, ho ya ka melao ya lona le ditaello; le
- (b) ba ke ke ba qoswa makgotleng a dinyewe tsa phedisano le a tsa bosenyi, ho tshwarwa, kapa ho senyeha -
  - (i) taba efe kapa efe eo ba e buileng, ba e hlahisitseng pejana, kapa ya romelwa ho, lekgotla le etsang molao kapa dikomiti dife kapa dife tsa lona; kapa
  - (ii) ntho e nngwe le e nngwe eo ba e buileng, mme ya hlahiswa pejana, kapa ya romelwa ho, lekgotla le etsang molao kapa ka e nngwe le e nngwe ya dikomiti tsa lona; kapa
- (2) Menyetla e meng le ditshireletso tsa lekgotla le etsang molao la provense le ditho tsa lona, di ka balellwa ka lekgotla la setjhaba le etsang molao.
- (3) Meputso, didumellwa le dikuno tse leshwang ditho tsa lekgotla le etsang molao la provense ke melato e leshwang ho tswa Lekgotleng la Lekgetho la Provense.

Ho fihlella ha setjhaba le ho kenya letsoho makgotleng a etsang molao a provense

118. (1) Lekgotla le etsang molao la provense le lokela ho -

- (a) kgothaletsa ho kenya letsoho ha setjhaba lekgotleng le etsang molao le ditshebeletsong tse ding tse etsang molao le dikomiti tsa lona; le ho
- (b) tsamaisa morero wa lona pepeneneng, le ho tshwara dikopano tsa lona, le tsa dikomoti tsa lona, pepeneneng, empa ho nkuwe mehato e utlwahalang -
  - (i) ho laola ho fihlella ha setjhaba, ho kenyeletswa ho fihlella phatlalatso, lekgotleng la molao le dikomiti tsa lona; le
  - (ii) ho nehelana ho setjhaba motho e mong le e mong moo ho hlokehang, ho se dumellwe ho kena, kapa ho tloswa ha, motho e mong le e mong.
- (2) Molao wa provense e lokela ho nehela mokgwa oo ka ona molao wa provense o ka nna wa fetola Bili ya tjehelele.

Tlahahiso ya Dibili

119. Ke ditho feela tsa Lekgotla la Phethahatso la provense kapa komiti kapa setho sa lekgotla le etsang molao la provense le ka hlahisang Bili lekgotleng le etsang molao; empa ke feela setho sa lekgotla la Phethahatso se ikarabellang ho tsa ditjehelele provenseng, se ka hlahisang Bili ya tjehelele lekgotleng le etsang molao.

Dibili tsa Tjehelele

120. (1) Bili e abang tjehelele kapa e lefisang makgetho, ditefello le ditlameho ke Bili ya

Tjhelete. Ke feela Bili ya tjhelete e ka abang ditjhelete kapa ya qosa makgetho, ditefiso le ditlameho, mme Bili ya ditjhelete ha e a tshwanela ho mama morero ofe kapa ofe o mong, ka ntle le ho qosa ditefiso tsa tshebediso, kapa molato, kapa dikotlo tse ding tsa ditjhelete.

(2) Molao wa provense o lokela ho hlophisetsa tsamaiso eo ka yona lekgotla le etsang molao wa provense le ka fetolang Bili ya tjhelete ka teng.

Ho dumela Dibili

121. (1) Tonakgolo ya provense e lokela ho ka ananela Bili le ho e saenela e fetisitswe ke lekgotla le etsang molao la provense ho ya ka dipheho tsa Kgaolo ena kapa, ha eba Tonakgolo a le lekgonono ka tumellano ya Bili, e kgutlisetswe lekgotleng le etsang molao ho ya e hlahlobisisa.

(2) Ha eba, ka mora ho ho tebisa maikutlo, Bili e dumellana le ho se kgotsofale ha Tonakgolo, Tonakgolo a dumele le ho saena Bili; ha e sa dumellane le ho se kgotsofale ha Tonakgolo, Tonakgolo a ka -

(a) ananela le ho saenela Bili eo; kapa

(b) a e fetisetse Lekgotleng la Molao wa Motheo hore le etse qeto ka tumellano ya ho ba Molao wa Motheo.

(3) Ha eba Lekgotla la Molao wa Motheo le ka etsa qeto ka hore Bili e itshetlehile ka Molao wa Motheo, Tonakgolo a e ananele mme a e saenele.

Kopo ka ditho Lekgotleng la Molao wa Motheo

122. (1) Ditho tsa lekgotla le etsang molao la provense di ka kopa Lekgotleng la Molao wa Motheo hore ho be le taelo ya ho phatlalatsa molao ohle kapa karolo ya ona ka molao o kgahlanong le amolao wa a Motheo.

(2) Kopo -

(a) e lokela ho tshhetswa ke bonyane 20 phesente ya ditho tsa lekgotla le etsang molao; mme

(b) e etswe matsatsing a 30 a letsatsi leo Tonakgolo a e ananetseng ka lona mme a ba a saenele Molao oo.

(3) Lekgotla la Molao wa Motheo le ka laela hore Molao ohle kapa karolo ya ona eo e leng ntlha ya kopo ya dipheho tsa karolwana ya (1) ha e na matla ho fihlela Lekgotla le entseng qeto ka kopo, ha eba -

(a) hona ho tla ba molemong wa toka; mme

(b) kopo e na le hona ho ka atleha.

(4) ha eba ha e a atleha Lekgotla la Molao wa Motheo le ka laela hore bakopi ba lefe ditshenyehelo ha eba kopo e ke ke ya atleha.

Phatlalatsa ya Molao wa provense

123. Bili e ananetsweng ya ba ya saenelwa ke Tonakgolo wa provense e tla ba Molao wa provense, e phatlalatswe ka pele mme e sebediswe ha e phatlaladitswe kapa nakong e latelang e lekanyeditswe ho ya ka tsa Molao.

Poloko ya Molao wa provense

124. Kgatiso e saennweng ya Molao wa provenseke bopaki bo felletseng ba dipheho tsa Molao oo, mme ho ba o phatlalatswe, e lokela ho nehelwa Lekgotla la Molao wa Motheo hore e tle e bolokwe.

Makgotla a phethahatso a Diprovence

Bolaodi ba makgotla a phethahatso ba diprovence

125. (1) Bolaodi ba makgotla a phethahatso ba provense bo diatleng tsa Tonakgolo ya provense eo.

(2) Tonakgolo o sebedisa matla a bolaodi ba phethahatso, ha mmoho le ditho tse ding tsa Lekgotla la Phethahatso, ka ho -

(a) sebedisa molao o entsweng wa provense provenseng;

(b) sebedisa melao yohle ya setjhaba e entsweng mafapheng ohle a tshebetso tse lenaneng la

Shejulu ya 4 kapa ya 5 ka ntle ha eba Molao wa Motheo kapa Molao wa Palamente o ka hlophisa ka tsela e nngwe;

(c) ba le taolo provenseng, lekgotla le etsang molaong mafapheng a tshebetsong mme a le lenaneng le Shejulung ya 4 kapa ya 5 ka ntle ha eba Molao wa Motheo kapa Molao wa Palamente o e hlophisa ka tsela e nngwe;

(d) nthsetsa pele le ho sebedisa leano la provense;

(e) hokahanya mesebetsi ya mafapha a provense le taolo;

(f) lokisetša le ho qapa molao wa provense;

(g) phethisa mosebetsi ofe kapa ofe p abetsweng ho ya ka dipehelo tsa Molao wa Motheo kapa Molao wa Palamente.

(3) Provense e na le matla a bolaodi a phethahatso ho ya ka dipehelo tsa karolwana ya (2) (b) ho fihlela moo provense e nang le matla a taolo a ho ba le boikarabelo. Mmuso wa setjhaba, ho ya ka molao o entsweng kapa ditsela tse ding, o tlameha ho thusa provense ho ntshetsa pele matla a provense a hlokehang ho phethisa ka botlalo le ka ho etsa mesebetsi ya bona e hlalositsweng karolwaneng ya (2).

(4) Kgothano efe kapa efe e mabapi le matla a taolo a provense ho ya ka mesebetsi ofe kapa ofe e lebiswe Lekgotleng la Setjhaba la Diprovense hore ho tle ho etswe qeto matsatsing a 30 a letsatsi leo ho builweng ka lona Lekgotleng.

(5) Ho ya ka karolo ya 100, ho sebediswa ha molao wa provense provenseng ke matla a phethahatso a ikgethileng a provense.

(6) Lekgotla la phethahatso la provense le lokela ho sebetsa ho ya ka-

(a) Molao wa Motheo; le

(b) Molao wa Motheo wa provense, ha eba Molao wa Motheo o fedisitswe provenseng.

Kabo ya mesebetsi

126. Setho sa Lekgotla la Phethahatso la provense se ka nna sa abela matla afe kapa afe mesebetsi o tlamehileng ho phethwa kapa ho etswa ho ya ka dipehelo tsa Molao wa Palamente, kapa Molao wa provense, Lekgotleng la Masepala. Mosebetsi o -

(a) lokela ho ba ka dipehelo tsa tumellano mahareng a setho se nepahetseng sa Lekgotla la Phethahatso le Lekgotla la Masepala;

(b) e lokela ho dumellana le Molao ho ya ka dipehelo tseo matla a nepahetseng kapa mesebetsi o tsamaiswang kapa o phethwang ka teng; mme

(c) e etsahala ka lebaka la kgoeletso ka Tonakgolo.

Matla le mesebetsi ya Ditonakgolo

127. (1) Tonakgolo ya provense o na le matla le mesebetsi e abetsweng maemo ao ke Molao wa Motheo le molao o etswang ofe kapa ofe.

(2) Tonakgolo ya provense o ikarabella ho -

(a) ananela le ho saenela Dibili;

(b) busetsa Bili lekgotleng le etsang molao la provense hore e yo hlahlojwa hore Bili eo e maamong a Molao wa Motheo;

(c) fetisetša Bili Lekgotleng la Molao wa Motheo ho etsa qeto ka maemo a Bili ho ya ka Molao wa Motheo;

(d) epa pitso ya lekgotla le etsang molao ho ba kopanong ya tshohanyetso hore ho tshohlwe ditaba tsa bohlokwa;

(e) thonya dikhomishene tsa dipatlisiso; le

(f) phatlalatsa referendamo provenseng ho ya ka molao wa setjhaba.

Ho kgethwa ha Ditonakgolo

128. (1) Kopanong ya yona ya pele, ka mora dikgetho, le haho hlokeha ho tlatsa sekgeo sa mesebetsi, lekgotla la provense le tlameha ho kgetha moasadi kapa monna hara ditho tsa yona hore e be Tonakgolo ya provense.

(2) Moahlodi ya thontsweng ke Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo o lokela ho ba modulasetulo ha ho kgethwa Tonakgolo. Tsamaiso e ngotsweng Shejulung ya 3 e sebediswa ha ho kgethwa Tonakgolo.

(3) Dikgetho tsa ho kwala sekgeo sa mosebetsi wa Tonakgolo di lokela ho tshwarwa letsatsing le ka nako e behilweng ke Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo, empa ho se fete matsatsi a 30 sekgeo sa mosebetsi se hlahile.

Ditonakgolo di kena neng mosebetsing

129. Motho ya kgethsweng ho ba Tonakgolo o lokela ho kena mosebetsing pele ho feta matsatsi a mahlano, a ikanne kapa a itlamme ka botshepehi Rephaboliking le boikokobetso ba Molao wa Motheo, ho ya ka dipehelo tsa shejulu ya 2.

Nako ya tshebetso ya Ditonakgolo le ho tloswa ha bona

130. (1) Nako ya tshebetso ya Tonakgolo e qala mohlang a kenang mosebetsing mme e fele ha ho hlaha sekgeo kapa mohlang motho ya kgethsweng ho ba Tonakgolo.

(2) Ha ho motho ya lokelang ho ba Tonakgolo ka mokgetlo a fetang a mabedi, empa ha motho a ne a kgethsweng ho kwala sekgeo ofising ya Tonakgolo, nako e pakeng tsa dikgetho tseo le dikgetho tsa Tonakgolo ya hlahlamang, ha e ballwe jwalo ka mosebetsi o mong.

(3) Lekgotla le etsang molao la provense, ho ya ka qeto e nkilweng ka kgetho e tsheheditsweng ya bonyane ditho tse pedi borarong, ho ka tloswa Tonakgolo mosebetsing ka tlasa mabaka a latelang -

(a) ho lolwa ka ntle ho molao ha Molao wa Motheo kapa molao;

(b) boitshwaro bo bobele ka ho fetisisa; kapa

(c) ho hloleha ho phethisa mesebetsi ya ofisi.

(4) Mang kapa mang ya tlositsweng ofising ya Tonakgolo ho ya ka karolwana ya (3) (a) kapa (b) a ke ke a fumana kotulo ya ofisi eo, mme a ke ke a sebetse kae kapa kae ofising ya mmuso.

Ditonakgolo tse tshwereng mokobobo

131. (1) Ha Tonakgolo a le siyo kapa a sitwa ho phethisa mesebetsi ya maemo a Botonakgolo, kapa nakong eo ho hlahileng ofising ya Tonakgolo, mosebetsi wa mmuso ka ho hlahlamana o tshwarela Tonakgolo marapo -

(a) Setho sa Lekgotla la Phethahatso se thontsweng ke Tonakgolo.

(b) Setho sa Lekgotla la Phethahatso se thontsweng ke ditho tse ding tsa Lekgotla la Phethahatso.

(c) Motsamaisi wa dipuisano, ho fihlela lekgotla le etsang molao le kgetha setho se seng sa lona.

(2) Tonakgolo ya tshwereng mokobobo o na le boikarabelo, matla le mesebetsi ya Tonakgolo.

(3) Pele a nka boikarabelo, matla le, mesebetsi ya Tonakgolo, Tonakgolo ya tshwereng mokobobo o lokela ho nka kano kapa boitlamo ba botshepehi malebana le Rephaboliki le boikokobetso tlasa Molao wa motheo, ka moo ho ngotsweng Shejulung ya 2.

Makgotla a Phethahatso

132. (1) Lekgotla la Phethahatso la provense le bopilwe ka Tonakgolo eo e leng hlooho ya Lekgotla, le ditho tse seng ka tlase ho tse hlano mme di sa fete leshome ka palo tse thontsweng ke Tonakgolo hara ditho tsa lekgotla le etsang molao la provense.

(2) Tonakgolo ya provense ke yena ya thonyang ditho tsa Lekgotla la Phethahatso, ho ba abela matla le mesebetsi, mme o na le tokelo ya ho ba leleka.

Boikarabelo

133. (1) Ditho tsa Lekgotla la Phethahatso ya provense di na le boikarabelo mesebetsing ya phethahatso eo di e abetsweng ke Tonakgolo.

(2) Ditho tsa Lekgotla la Phethahatso ya provense di na le boikarabelo ha mmoho le ka bo mong ba ikarabella ho lekgotleng le etsang molao ka phethiso ya mesebetsi ya bona.

(3) Ditho tsa Lekgotla la Phethahatso ya provense di lokela ho -

- (a) sebetsa ho ya ka taolo ya Molao wa motheo mme, ha molao wa motheo o se o fetisitswe provenseng, le moalo oo wa motheo; le
- (b) ho fa lekgotla le etsang molao ditlaleho tse felletseng le tsa ka mehla ka merero eo ba e sebedisang.

Ho tswelapele ha Makgotla a phethahatso ka mora dikgetho

134. Nakong eo ho tshwarwang dikgetho tsa lekgotla le etsang molao tsa diprovence, Lekgotla la Phethahatso le ditho tsa lona di kgona ho sebetsa tswanelo ho fihlela motho ya kgethilweng ho ba Tonakgolo a be a kena mosebetsing.

Kano kapa boitlamo

135. Pele ditho tsa Lekgotla la Phethahatso la provence di qala ho etsa mesebetsi ya tsona, di lokela ho ikana kapa ho itlama hore di tla ba le botshepehi Rephaboliking le ho ikokobeletsa Molao wa motheo ho ya ka Shejulu ya 2.

Boitshwaro ba ditho tsa Makgotla a Phethahatso

136. (1) Ditho tsa Lekgotla a Phethahatso la provence di lokela ho sebetsa ho ya ka taolo ya maemo a boitshwaro e balletsweng ke lekgotla le etsang molao la setjhaba.

(2) Ditho tsa Lekgotla la Phethahatso tsa provence di se ke -

- (a) tsa etsa mesebetsi ofe kapa ofe oo ba ka putswang ka ona;
- (b) tsa phela ka mokgwa o sa dumellaneng le maemo a tsona, kapa tsa ikenya mathateng a hore ho be teng kgohlano mahareng a boikarabelo ba bona ba mmuso maphelo a bona; kapa
- (c) tsa sebedisa maemo a tsona kapa tsebisole efe kapa efe e matleng a tsona kapa ho ithuisa kapa ho atla motho e mong feela ka ntle ho tokelo.

Ho fetiswa ha mesebetsi

137. Ka ho etsa kgoeletso, Tonakgolo a ka abela setho sa Lekgotla la Phethahatso -

- (a) tsamaiso ya molao ofe kapa ofe o entsweng o neng o abetswe setho se seng; kapa
- (b) matla afe kapa afe kapa mesebetsi oo molao o entsweng o neng o o beile matleng a setho se seng.

Kabelo ya nakwana ya ho abelwa mesebetsi

138. Tonakgolo ya provence e ka abela setho sa Lekgotla la Phethahatso, matla afe kapa afe kapa mesebetsi wa setho se seng se siyo mesebetsing kapa se sa tsebe ho phethisa tshwanelo kapa ho phethisa mesebetsi oo.

Tlhokomelo ya provence ya mmuso wa selehae

139. (1) Ha masepala a sitwa kapa a sa phethise mesebetsi wa hae wa bohlokwa ho ya ka diphelelo tsa lekgotla le etsang molao, phethahatso e lokelang e ka itshunyatsunya ka ho etsa ho hong ho lokileng ho hlokomela phethahatso ya boitlamo boo, ho kenyeletswa -

- (a) ho phethisa taelo ho Lekgotla la Masepala, e hlalolang boholo ba ho hlolwa ho phethisa ditokelo le ho hlalosa mehato e hlokehang ho fihlella ditokelo; le
- (b) ka ho nka boikarabelo mabapi le ditokelo masepaleng eo ka moo ho hloka halang ka teng -

(i) ho boloka maemo a bohlokwa a setjhaba kapa ho kgotsofatsa maemo mabapi le ho fana ka tshebeletso;

(ii) ho thibela Lekgotla leo la Masepala ho etsa hampe kgahlanong le ditabatabelo masepala kapa provenseng kaofela ha yona; kapa

(iii) ho boloka tshebedisano ya moruo.

(2) Ha setho sa phethahatso sa provence se itshunyatsunya mererong ya masepala ho ya ka karolwana ya (1) (b) -

(a) ho itshunyatsunya hoo ho lokela ho kgaotswa ka ntle ha eba ho ka amohelwa ke setho sa Khabinete se ikarabellang ho tsa mmuso wa selehae pele ho feta matsatsi a 14 a ketso eo;

(b) tsebisole ya ho itshunyatsunya e behlwe lekgotla le etsang molao la provence le Lekgotla la Setjhaba la Diprovence matsatsing a 14 a dikopano tsa ona di dutse ka mora hoba provence e

itshunyatshunye;

(c) ho itshunyatshunya hona ho lokela ho kgaotsa ka ntle ha eba ho amohetswe ke Lekgotla pele ho feta matsatsi a 30 e qadile ho kopana; mme

(d) Lekgotla le lokela ho nna e lekola ho itshunyatshunya hoo kgafetsa, mme le nne le fane ka dikeletso tse tshwanelang lekgotleng la phethahatso ya provense.

(3) Lekgotla le etsang molao la setjhaba le ka laola tsamaiso e thehilweng ke karolo ena.

Diqeto tsa phethahatso

140. (1) Qeto ya Tonakgolo wa provense e ngolwe ha eba e -

(a) nkuwa ho ya ka dipehelo tsa molao; kapa

(b) tla baka ho hong ho ya ka molao.

(2) Qeto e ngotsweng ke Tonakgolo e saenwe hape ke setho se seng sa Lekgotla la Phethahatso ha eba qeto eo e ama mosebetsi o abetsweng setho seo se seng.

(3) Dikgoeletso, melao le disebediswa tse ding tsa melawana ya provense di lokela ho fihlellwa ke setjhaba.

(4) Lekgotla le etsang molao la provense le ka hlalosa mokgwa oo ka ona, le boholo boo, disebediswa tse hlahositsweng karolwaneng ya (3) e tlameha ho -

(a) behelwa lekgotla le etsang molao; le

(b) ananelwa ke lekgotla le etsang molao la provense.

Ditlhahiso tsa ho se tshepe

141. (1) Ha eba lekgotla le etsang molao la provense, ho ya ka kgetho e tshehetswang ke boholo ba ditho tsa yona, le hlahisa tshisinyo ya ho se tshepe Lekgotleng la Phethahatso ho sa kenyeletswe Tonakgolo, Tonakgolo o lokela ho bopa Lekgotla botjha.

(2) Ha lekgotla le etsang molao la provense, le tshehetswa ke boholo ba ditho tsa lona, mme le hlahise tshisinyo ya ho se tshepe Tonakgolo, Tonakgolo le ditho tse ding tsa Lekgotla la Phethahatso di lokela ho tlohela mosebetsi.

Melao ya motheo ya Diprovence

Kananelo ya melao ya motheo ya provense -

142. Lekgotla le etsang molao la provense le ka fetisa molao wa motheo wa provense kapa, moo ho hlokehang, le ka fetola molao oo wa motheo, ha eba bonyane karolo ya pedi borarong ya ditho e dumellana le Bili.

Dikahare tsa molao wa motheo wa provense

143. (1) Molao wa motheo wa provense kapa phetolo ya molao wa motheo, ha e a lokela ho fetofetoha le Molao ona wa motheo, empa e ka fana ka -

(a) sebopeho sa lekgotla le etsang molao le sa phethahatso le mekgwa ya ho phatha mosebetsi e sa tshwaneng le eo ho fanweng ka yona Kgaolong ena; kapa

(b) mokgatlo, seabo, matla le maemo a morena, moo ho lokelang teng.

(2) Dipehelo tse ngotsweng molaong wa motheo wa provense kapa phetolo ya molao wa motheo ho ya ka dipehelo tse ditemana tsa (a) kapa (b) tsa karolwana ya (1) -

(a) di lokela ho nyalellana le maemo a karolo ya 1 le Kgaolo ya 3; mme

(b) e se nehe provense matla afe kapa afe kapa mosebetsi o welang ka -

(i) ka thoko ho sebaka sa tshebetso sa provense ho ya ka Shejulu ya 4 le ya 5; kapa

(ii) ka thoko ho matla le mesebetsi e abetsweng provense ke dikarolo tse ding tsa Molao wa motheo.

Tiiseletso ya melao ya motheo ya provense

144. (1) Ha lekgotla le etsang molao la provense le fetisa molao wa motheo, kapa e fetola molao wa motheo, Motsamaisi wa dipuisano wa lekgotla le etsang molao o lokela ho fetisa tse ka hara molao wa motheo oo kapa phetolo ya molao wa motheo Lekgotleng la Molao wa motheo hore o tiiseletswe.

(2) Ho se be dikahare tsa molao wa motheo kapa phetolo ya molao wa motheo e bang molao

ho fihlela Lekgotla la Molao wa motheo le tiisa hore -

- (a) tekese eo e fetisitswe tlasa dipehelo tsa karolwana ya 142; hape
- (b) tekese kaofela e dumellana le dipehelo tsa sekeshene ya 14

Ho saena, phatlalatso le ho boloka ha meloa ya motheo ya provense

145. (1) Tonakgolo ya provense o lokela ho dumela, a be a saenele temana ya molao wa motheo wa provense kapa phetolo ya molao wa motheo e tiiseditsweng ke Lekgotla la Molao wa Motheo.

(2) Temana e ananetsweng ya ba ya saanelwa ke Tonakgolo e lokela ho phatlalatswa Gazeteng ya Mmuso ya setjhaba mme di e sebediswa ka yona nako eo ha e phatlalatswa kapa nakong e tlang e tsamaelanang le molao wa motheo kapa phetolelo.

(3) Temana e saennweng ya molao wa motheo wa provense kapa phetolo ya molao wa motheo ke yona bopaki ba bo phethahetseng ba dipehelo tsa yona le, ka mora phatlalatso, di lokela ho fetisetswa polokelong Lekgotleng la Molao wa Motheo.

Melao e Lwantshanang

Dikgohlano pakeng tsa molao o etswang wa setjhaba le wa diprovence

146. (1) Karolo ena e sebetsa kgohlano e pakeng tsa molao o etswang wa setjhaba le wa provense o ka tlasa sebaka sa tshebetso se ngotsweng Shejulung ya 4.

(2) Molao o etswang wa setjhaba o sebetsa ka ho tshwana naheng kaofela, o tla hlakola molao o etswang wa provense ha e meng ya maemo a latelang e ka pahethwa -

(a) molao o etswang wa setjhaba o sebetsana le merero e ke keng ya laolwa hantle ka molao o etswang o sebediswang ke diprovence tse fapaneng ka bonngwe;

(b) ditabatabelo tsa naha yohle di qosa hore taba eo e sebetswe ka ho tshwana naheng yohle, mme molao o etswang wa setjhaba o fana ka ho tshwano eo ka ho theha -

(i) ditlwaelo le maemo;

(ii) meralo; kapa

(iii) maano a naha

(c) Molao o etswang wa setjhaba o a hlokeha bakeng sa -

(i) ho boloka tshireletso ya setjhaba;

(ii) ho boloka kopano ya moruo;

(iii) ho sireletsa kgwebo e akaretsang e mabapi le tsamaiso ya thepa, ditshebeletso, matlotlo le mosebetsi;

(iv) ntshetso pele ya mesebetsi ya moruo naheng yohle;

(v) ntshetso pele ya menyetla e lekanang kapa phihlello e lekanang ho ditshebeletso tsa mmuso; kapa

(vi) tshireletso ya tikoloho.

(3) Molao wa Setjhaba wa diprovence o okametse molao wa provense ha eba molao wa provense o ikemiseditse ho thibela ketso e ka bang ha e amohelehe ya provense -

(a) tse ka sitisang makgabane a moruo, bophelo bo botle le tshirelletseho ya provense e nngwe kapa ya naha ka kakaretso; kapa

(b) tse ka sitisang ho kenngwa tshebetsong ha leano la naha, kgwebong.

(4) Ha ho na le ho se dumele ka hore molao wa setjhaba o loketse sepheo se balletsweng karolwaneng ya (2) (c), mme ho se dumele hoo ho hlahiswa kgotla hore ho nkuwe qeto, lekgotla le amohele kapa le qhelele thoko molao ka Lekgotla la Setjhaba la Diprovence.

(5) Molao wa provense o okametse molao wa setjhaba ha eba karolo ya (2) kapa ya (3) e sa sebetse.

(6) (a) Melao ya naha le ya diprovence, e bolelwang dikarolwaneng tsa (1) ho isa ho (5), e akarelletsa molao o bopilweng ka Molao wa provense, ha feela molao oo o ananetswe ke Lekgotla la Setjhaba la Diprovence.

(7) Ha Lekgotla la Setjhaba la Diprovence le sa ananele molao o bolelwang karolwaneng ya

(6), le lokela hore pele matsatsi a 30, fela hoba e etse qeto, e fane ka mabaka, bolaoding bo rometseng molao oo ho yona ho yona.

(8) Ha eba Lekgotla la provense le sa amohele qeto matsatsing a 30 ho duleng ha lona kgetlo la pele ka mora ho hoba molao o lebiswe ho lona, molao o nahanelwe mabaka ohle jwalo ka ha a mohetswe ke Lekgotla.

Dikgohlano tse ding

147. (1) Ha eba ho teng kgohlano pakeng tsa molao wa setjhaba le pehelo e itseng ya molao wa motheo wa provense, ka-

(a) morero oo ka ona Molao wa motheo ona o hlokanang, kapa o hopotseng phetisa ya molaoketsuwa wa naha, molaoketsuwa wa naha o fekisa pehelo eo e amehang ya molao wa motheo wa provense; kapa

(b) bonamodi ka molao wa setjhaba, tlasadipehelo tsa karolo ya 44 (2), molao wa setjhaba o tla okamela pehelo ya molao wa motheo wa provense; kapa

(c) morero o dibakeng tsa tshebetso tse badilweng Shejulung ya 4, karolo ya 146, e sebetsa jwalo ka ha eka pehelo e amehang, ya molao wa motheo wa provense, ke molao wa provense o bolelwang karolong eo.

(2) Molao wa setjhaba o bolelwang karolong ya 44 (2), o okametse molao wa provense tabeng ya merero e bolelwang dibakeng tsa tshebetso tse Shejulung ya 5.

Dikgohlano tse ke keng tsa rarollwa

148. moo ngangisano ka kgohlano e ke keng ya rarollwa ke lekgotla, molao wa setjhaba o okametse wa provense kapa molao wa motheo wa provense.

Boemo ba molao o entsweng o se nang matla

149. Qeto ya lekgotla e reng molao o okametseng o mong ha e etse hore molao o okametseng e se hlole o ba le matla, feela molao oo o tla dula o sa sebetse, ha feela kgohlano e ntse e le teng Tlhaloso ya kgohlano

150. Ha ho tshohlwe taba ya kgohlano e bonahalang pakeng tsa molao wa setjhaba le wa provense, kapa pakeng tsa molao wa setjhaba le molao wa motheo wa provense, lekgotla le leng le le leng, le lokela ho ikgethela tlhakiso, efe kapa efe, e nang le mabaka, ya molao oo, kapa molao oo wa motheo, e thusang hore kgohlano e qojwe, ka hodima tlhakiso e nngwe e ka bakang kgohlano.

KGAOLO YA 7

Mebuso ya metse

Maemo a bomasepala

151. (1) Makala a tshebetso a mmuso wa metse a bopilwe ka bomasepala, ba lokelang ho kgethelwa naha yohle ya Rephaboliki.

(2) Bolaodi ba phethahatso le ba lekgotla le etsang molao bo beilwe diatleng tsa Lekgotla la Masepala.

(3) Masepala o na le tokela ya ho busa, ka boithaopo, merero ya metse ya baahi ba hae, ho ya ka taolo ya molao o entsweng wa setjhaba le wa provense, jwalo ka ha o hlalisitswe Molaong wa Motheo.

(4) Mmuso wa setjhaba le wa provense e ke ke ya itshunya kapa ya sitisa bokgoni kapa tokelo ya masepala ya ho sebedisa matla a hae kapa ho phethisa mosebetsi.

Sepheo sa mmuso wa motse

152. (1) Dipheo sa mmuso wa metse ke -

(a) ho nehela baahi puso ya demokrasi e nang le boikarabelo;

(b) ho hlokomela phano ka ditshebeletso ho baahi ka mokgwa o tswelang;

(c) ho ntshetsa pele tswelopele ya baahi le kgwebo;

(d) ho ntshetsa pele tikoloho e bolokehileng e fanang ka bophelo bo botle setjhabeng;

(e) ho kgothaletsa baahi le mekgatlo ya baahi ho kenya letsoho mererong ya mmuso wa

motse.

(2) Masepala o lokela ho leka, ho ya ka matla a ditjhelete le taolo, ho fihlela maikemisetso a ngotsweng karolwaneng ya (1).

Mesebetsi ntshetsong pele ya masepala

153. Masepala o lokela ho -

(a) theha le ho laola tsamaiso, ditekanyetso, tekanyetso le merero e hlophisitsweng, le ela hloko dintlha tsa motheo tsa setjhaba, le ho ntshetsa pele tswelopele ya moruo ya baahi; le

(b) kenya letsoho mananeong a tswelopele a setjhaba le provense.

Bomasepala mmusong wa tshebedisano

154. (1) Mebuso ya setjhaba le ya provense, ka ditsela tsa lekgotla le etsang molao le ka ditsela tse ding di lokela ho tshehetsa le ho matlafatsa bokgoni ba bomasepala ho sebetsa merero ya bona, ho sebedisa matla a bona le ho phethisa mesebetsi ya bona.

(2) Bili ya setjhaba kapa ya provense e amang boemo, mekgatlo, matla kapa mesebetsi ya mebuso ya selehae e lokela ho phatlalletswa baahi hore ba e hlahlobe ba be ba hlahise maikutlo mabapi le yona pele e hlahisetswa Seboka sa Setjhaba kapa lekgotla la provense le etsang molao, ka mokgwa o tla dumella hore ho be le mmuso selehae, masepala ya hlophisitsweng, le batho ba bang ba nang le kgahleho hore ba be le boemedi ho ya ka Bili.

Ho thehwa ha bomasepala

155. (1) Ho na le mekga e latelang ya masepala:

(a) Mokga wa A: Masepala ya nang le phethahatso ya masepala e ikgethileng le matla a molao tikolohong ya ona.

(b) Mokga wa B: Masepala ya arolelanang matla a phethahatso le molao a masepala tikolohong ya ona le Mokga wa C wa masepala dibakeng tseo e welang ho tsona.

(c) Mokga wa C: Masepala ya nang le matla a phethahatso le molao tikolohong e kenyeletsang masepala e mengata.

(2) Molao wa Setjhaba o hlalose mefuta e fapaneng ya masepala e ka thehwang mokgeng ka mong.

(3) Molao wa Setjhaba o lokela ho -

(a) theha teko e laolang ha sebaka se tlameha ho ba le mokga o le mong wa A wa masepala kapa ha e tlameha ho ba le masepala ya mekga ya B le C ha mmoho;

(b) ho ya ka karolo ya 229, ho etswe pehelo mabapi le lekala le nepahetseng la matla le mesebetsi mahareng a bomasepala ha sebaka se na le bomasepala mokgeng wa B le C ha mmoho. Karolo ya matla le mesebetsi mahareng a mokga wa B wa masepala le mokga wa C wa masepala e ka fapana le karolo ya matla le mesebetsi mahareng a mokga wa B o mong wa Masepala le mokga wa C wa Masepala.

(4) Molao o lebisitsweng karolwaneng ya (3) o lokela ho nehelana ka ditshebeletso tsa masepala ka tsela e lekanang le e ka tswelang.

(5) Molao wa provense o lokela ho laola mefuta e fapaneng ya masepala ho thehwa provenseng.

(6) Mmuso o mong le o mong wa provense o lokela ho theha bomasepala provenseng ka tsela a tshwanang le molao o phethwang ka dikarolwana tsa (2) le (3) le, ka molao kapa mekgwa e meng, o lokela ho -

(a) nehelana ka tlhokomelo le tshehetso ya mmuso wa metse provenseng; le

(b) ntshetsapele tswelopele ya matlaa mmuso wa metse hore bomasepala ba sebetse le ho laola ditaba tsa bona.

(7) Mmuso wa Setjhaba, ho ya ka karolo ya 44, le mebuso ya provense matla a ho etsa molao le phethahatso ho hlokomela phethahatso e tswileng matsoho ka bomasepala ho ya ka ditaba tse hlahelang Dishejulung tsa 4 le 5, ka ho laola matla a bomasepala ka matla a bona a phethahatso a lebisang karolong ya 156(1).

Matla le mesebetsi ya bomasepala

- 156 (1) Masepala o na le matla a phethahatso ho ya ka, le tokelo ya tsamaiso ya, -
- (a) merero ya mmuso wa metse e ngotsweng Karolong ya B ya Shejulung ya 4 le Karolong ya B Shejulung ya 5; mmoho le
  - (b) morero ofe kapa ofe o mong oo a o abetsweng kapa oo a o romilweng ke lekgotla le etsang mola la setjhaba kapa provense.
- (2) Masepala a ka etsa kapa a phethahatsa melawana mabapi le tsamaiso e phethahetseng ya merero eo e nang le nako ho e laola.
- (3) Ho ya ka diphelelo tsa karolo ya 151 (4), molawana o kgahlano le lekgotla le etsang molao la setjhaba le la provense ha o sebetse. Ha eba ho na le kgohlano pakeng tsa molawana le lekgotla le etsang molao la setjhaba le provense ha o sebetse ka lebaka la kgohlano eo ho lebisitsweng ho yona karolong ya 149, molawana o amohelwe o nepahetse ha feela molao oo o entsweng o ka sebediswa.
- (4) Mmuso wa setjhaba le wa provense o lokela ho abela kapa ho romela ho masepala, ka tumellano le ho ya maemo a teng, tsamaiso ya Karolo ya A ya Shejulu ya 5 o ho hlokehang hore o be le kamano le mmuso wa selehae; ha -
- (a) morero oo o ka laolwa ka ho phethahala motseng; mme
  - (b) masepala o na le bokgoni ba ho o laola.
- (5) Masepala o na le tokelo ya ho sebedisa matla afe kapa afe morerong o hloka halang, kapa, bakeng sa, tshebetso e phethahetseng ya mesebetsi ya ona.

Sebopeho le ho kgethwa ha Makgotla a Masepala

157. (1) Lekgotla la Masepala le bopilwe ka -
- (a) ditho tse kgethilweng ho ya ka taolo ya dikarolwana tsa (2),(3), (4) le (5); kapa
  - (b) ha eba di hlophisitswe ke lekgotla le etsang molao la setjhaba -
    - (i) ditho di thontswa ke Lekgotla le leng la Masepala hore di emele Lekgotla leo le leng; kapa
    - (ii) ditho ha mmoho tse kgethilweng ho ya ka tsamaiso ya temana ya (a) le ditho tse kgethilweng ka taolo ya karolwana ya (b) (i).
- (2) Ho kgethwa ha ditho tsa Lekgotla la Masepala jwalo ka ha ho lebeleletse karolwaneng ya (1) (a), ho bolela hore ho lokela ho tsamaiswa ka taolo ya lekgotla le etsang molao wa setjhaba, o lokelang ho hlalosa tsamaiso -
- (a) boemedi ba tekano ho ya ka karolo ya masepala ya lenane la divoutu tsa setjhaba, mme e nehelana ka ho kgethwa ha ditho lenaneng la bonkgetheng ba mokga e ngotswa ho ya ka boikgethelo ba lenane la mokga; kapa
  - (b) boemedi ba tekano jwalo ka ha ho hlalositse temaneng ya (a) ho kopantswe le tsamaiso ya boemedi ba didika bo theilweng ka karolo ya masepala ya lenane la bakgethi la setjhaba.
- (3) Tsamaiso ya dikgetho ho ya ka diphelelo tsa karolwana ena (2) e lokela ho netefatsa hore palo ya ditho kaofela tse kgethilweng mokgeng ka mong e paka palo ya divoutu tse ngodisitsweng bakeng sa mekga eo.
- (4) Ha eba tsamaiso ya dikgetho e kenyelletsa boemedi ba didika, ho arolwa ha didika tseo ho lokela ho etswa bolaodi boikemetseng bo thontsweng ho ya ka diphelelo tsa, bo bile bo sebetse ho ya ka, ditsamaiso le dihlahlobo tse balletsweng ke lekgotla le etsang molao la setjhaba.
- (5) Motho a ka kgetha masepaleng feela ha eba motho eo o ngodisitswe karolong eo ya masepala, ya lenaneo la bakgethi ba setjhaba.
- (6) Lekgotla le etsang molao la setjhaba leo ho lebisitsweng ho lona karolong ya 157 (1) (b) le lokela ho thea tsamaiso e dumellang mekga le tjantjello e hlahellang Lekgotleng la Masepala ka ho thonya, mme le be le boemedi bo botle.

Ditho tsa Makgotla a Masepala

158. (1) Moahi e mong le e mong ya nang le tokelo ya ho kgetha Lekgotla la Masepala o na le tokelo ya ho kgethelwa ho ba setho sa Lekgotla leo; ntle le

- (a) mang kapa mang ya thontsweng ke, kapa ya tshebeletsong ya, masepala a bile a fumana moputso ka ho thonngwa hoo, kapa tshebetso eo, mme a e so ka a tshwarelwa ho sitisweng ho ya ka lekgotla le etsang molao wa setjhaba;
  - (b) mang kapa mang ya thontsweng ke, kapa a le tshebeletsong ya Puso boemong bo bong, mme a fumana moputso ka ho thonngwa hoo, kapa mosebetsi oo, a bile a sitiseha ho ba setho sa Lekgotla LA Masepala ho ya ka dipehelo tsa lekgotla le etsang molao la setjhaba.
  - (c) mang kapa mang ya ntshitsweng ho ka kgetha Sebokeng sa Setjhaba ‘ kapa a ntshitswe ho ya ka dipehelo tsa karolo ya 47 (1) (c), (d) kapa (e) ho ba setho sa Seboka;
  - (d) setho sa Seboka sa Setjhaba, moromuwa wa Lekgotla la Setjhaba la Diprovence kapa setho sa lekgotla le etsang molao la provense; empa ho ntshuwa hona ha ho ame setho sa Lekgotla la Masepala le emetseng mmuso wa motse Lekgotleng la Masepala; kapa
  - (e) setho sa Lekgotla le leng la Masepala; empa ho ntshuwa hona ha ho ame setho sa Lekgotla la Masepala le emetse Lekgotla Lekgotleng le leng la Masepala la tlhophiso ya yona e sa tshwaneng.
- (2) Motho ya ke keng a kgethelwa ho ba setho sa Lekgotla la Masepalaho ya ka dipehelo tsa karolo ya (1) (a),(b),(d) le (e), e ka nna ya eba nkgetheng wa Lekgotla, ho ya ka meedi kapa maemo a thehilweng ke lekgotla le etsang molao la setjhaba.

Dipehelo tsa Makgotla a Masepala

159. Lekgotla leo Khansele ya Masepala e le dulang tshebetsong, e se fete dilemo tse nne, ho ya ka taolo ya molaoketsuwa wa naha.

Mekgwa ya tshebetso ya selehae

160. (1) Lekgotla la Masepala –

- (a) le etsa diqeto tse amang ho etswa ha matla ohle le tshebetso ya mesebetsi yohle ya masepala;
  - (b) le kgethe modulasetulo;
  - (c) le ka kgetha komiti ya phethahatso le dikomiti tse ding, ho ya ka molao wa setjhaba; le
  - (d) a ka hira basebetsi ba bohlokwa ho etsa mesebetsi o tswileng matsoho.
- (2) Mesebetsi e latelang e ke ke ya eba ya boramuwa ka Lekgotla la Masepala
- (a) ho fetiswa ha melawana;
  - (b) ho amohelwa ha tekanyetso;
  - (c) ho kenngwa ha ditefello le makgetho a mang, dibotha le mesebetsi; le
  - (d) ho nyollwa ha dikadimo.
- (3) (a) Boholo ba ditho tsa Lekgotla la Masepala e be teng pele kgetho e ke ke ya nka ka taba efe kapa efe.
- (b) Dipotso tsohle tse amang ditaba tse boletsweng karolwana ya (2) di laolwa ke qeto e nkuweng ke Lekgotla la Masepala ka tshehetso ya kgetho ya boholo ba ditho tsa yona.
  - (c) Dipotso tsohle tse ding tse ka behetsweng Lekgotla la Masepala di nahanetswe ke boholo ba dikgetho tse nkilweng.
- (4) Ha ho molawana o ka fetiswang ke Lekgotla la Masepala ka ntle ha eba –
- (a) ditho tsohle tsa Lekgotla di filwe tsebisu e nepahetseng; le
  - (b) molawana o sisintsweng o phatlaladitswe hore setjhaba se hlahise maikutlo.
- (5) Molao wa setjhaba o ka nehelana ka teko e ka laolang –
- (a) boholo ba Lekgotla la Masepala;
  - (b) hore na Mekgatlo ya Masepala e ka kgetha komiti ya phethahatso kapa komiti efe kapa efe e nngwe; kapa
  - (c) boholo ba komiti ya phethahatso kapa komiti efe kapa efe e nngwe ya Lekgotla la Masepala.
- (6) Lekgotla la Masepala le ka nnala etsa melawana e ballang melao le ditaelo mabapi le –
- (a) ditlhophiso tse ka hare;

- (b) seo ese etsang le mekgwa ya tshebetso; le
- (c) motheo, sebopeho, mekgwa ya tshebetso, matla le mesebetsi ya dikomiti tsa ona.
- (7) Lekgotla la Masepala le lokela ho sebeletsa pepeneneng, mme le ka kgaotsa dikopano tsa lona, kapa tsa dikomiti tsa tsona, ha ho hlokeha ho etsa jwalo ho nahanwang ka sebopeho sa mosebetsi o etswang.
- (8) Ditho tsa Lekgotla la Masepala ba tlamehile ho kenya letsoho dipuong le bao e leng ba dikomiti ka tsela eo –
  - (a) e dumella mekga le ditabatabelo tse hlahellang ka hara Lekgotla hore le emlwe hantle;
  - (b) e tsamaelana le demokrasi; le
  - (c) e ka laolwa ke molao wa setjhaba.

Ditokelo

161. Molao wa provense, o itshetlehile ka molao wa setjhaba, o ka hlophisetsa ditshwanelo le diteballo, bakeng sa Makgotla le ditho tsa tsona.

Phatlalatso ya melawana ya masepala

- 162. (1) Molawana wa motse o kena tshebetsong ha o se o phatlaladitswe gazeteng ya provense eo.
- (2) Gazete ya semmuso ya provense e lokela ho phatlalatsa molawang wa masepala, ka kopo ya masepala eo.
- (3) Melawana ya masepala e lokela ho fihlellwa ke bohle.

Mmuso wa selehae o hlophisitsweng

- 163. Molao wa Palamente o fetisitsweng tlasa taolo ya sekeshene ya 76 o lokela ho -
  - (a) dumella kananelo ya ditlhophiso tsa naha, le tsa provense, tse emetseng bomasepala;
  - (b) lekola ditsamaiso tseo ka tsona mmuso wa motse o ka -
    - (i) rerisanang le mmuso wa naha le wa provense ka;
    - (ii) thonya ditho tse ka kenyang letsoho Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence;
    - (iii) thonya batho bakeng sa Khomishene ya Matlotlo le Taolo ya Matlotlo.

Merero e meng

164. Merero e tobaneng le mmuso wa motse, e seng teng, Molaong wa motheo, e ka hlongwa ka molao wa setjhaba kapa wa provense o ithetlehleng ka molao wa setjhaba.

KGAOLO YA 8

Makgotla le Taolo ya Toka

Bolaodi ba Toka

- 165. (1) Bolaodi ba toka bo diatleng tsa makgotla.
- (2) Ka taolo, makgotla a itjere; a laolwa feela, ke Molao oo wa motheo, le molao, oo a lokelang ho o sebedisa, ntle le ho sekamela lehlakoreng, lefe kapa lefe, ntle le letswalo; kgethollo kapa tshekisetso.
- (3) Ha ho motho, kapa lekala la puso le tokelo ya ho itshunyatsunya ditshebetsong tsa makgotla.
- (4) Ka thuso ya molaoketsuwa le matsapa a mang, makala a puso a lokela ho thusana le makgotla le ha a sirelletsa, hore boitjaro, ho hloka tshekamelo, seriti, phihlilleho le kutlwahalo, di tle di netefatswe.
- (5) Taelo kapa qeto eo lekgotla le e entseng e tlama batho bohle ba amehang esita le makala ohle a puso a amehang.

Mokgwa wa tshebetso wa toka

166. Makgotla a Rephaboliki a Rephaboliki a hlophilwe tjena -

- (a) Lekgotla la Molaotheo;
- (b) Lekgotla le Phahameng la Boipiletso;
- (c) Makgotla a Phahameng; mona ho akarelletswa le lekgotla, lefe feela, le phahameng la boipiletso, le ka hlongwang ka Molao wa Palamente, hore le sebetsane le boipiletso bo tswang

Makgotleng a Phahameng;

(d) Makgotla a Bomaseterata; mmoho le

(e) Makgotla a mang feela a ka thehwang kapa ho ya ka Molao wa Palamente; lekgotla lefe feela, la boemo bo tshwanang le ba Makgotla a Phahameng kapa Makgotla a Bomaseterata.

Lekgotla la molao wa motheo

167. (1) Legotla la Molao wa motheo le bopilwe ka - Mookamedi; Motlatsi wa Mookamedi le baahlodi ba bang, ba robong.

(2) Ngangisano kapa potso e behelang Lekgotla la Molao wa motheo le lokela ho sebetswa ke baahlodi ba robileng meno e mmedi, ka palo, bonyane.

(3) Lekgotla la Molao wa motheo -

(a) ke lona le okametseng ohle ditabeng tse amanang le Molao wa motheo ;

(b) le sebetsana feela; le taba tse mabapi le Molao wa motheo le tse ding tse amanang le diqeto tse entsweng ka Molao wa motheo ; hape

(c) le etsa qeto ya makgaolakgang ka hore eng, feela, e tshetlehlwe ka Molao wa motheo, kapa tjhee, le hore a ekaba taba e amana le qeto, e tobaneng le Molao wa motheo.

(4) Ke feela, Lekgotla la Molao wa motheo le ka -

(a) etsang qeto dinganganong tse pakeng tsa makala a puso, naheng, kapa provenseng, ka boemo Molaong wa motheo, matla le ditsehebetso tsa makala afe feela a puso.

(b) etsang qeto ka tumellano ya Bili ya Palamente kapa provense le Molao wa motheo; feela hona ho ka etsahala fela, tlasa mabaka, a hopotsweng karolong ya 79 kapa 121;

(c) etsa qeto ka dikopo tsa mosebetsi tse hopoletsweng karolo ya 80 kapa 122;

(d) etsa qeto ka ho ba molao wa motheo hwa phetolo efe kapa efe Molaong wa motheo;

(e) etsa qeto hore Palamente kapa Mopresidente o hlolehile ho phethisa ditokelo tsa Molao wa motheo.

(f) tiiseletsa molao wa motheo wa provense ho ya ka diphelelo tsa karolo ya 144.

(5) Ke Lekgotla la Molao wa motheo le ka etsang qeto ya makgaolakgang ka hore na Molao wa Palamente, wa Provense, wa provense, kapa ketso ya Mopresidente, e itshetlehlwe ka Molao wa motheo, kapa tjhee; mme le lokela ho tiiseletsa taolo efe, feela, ya ho se sebetse, e ntshitsweng ke Lekgotla le Phahamengi la Boipiletso. Lekgotla le Phahameng, kapa lekgotla la boemo bo lekanang, pele taelo eo, e ka ba le matla, a tshebetso.

(6) Ka thuso ya molao wa setjhaba, kapa melawana ya Lekgotla la Molao wa motheo, motho o lokela ho dumellwa ho, ha e le tabatabelong ya molao le ka tumello ya Lekgotla la Molao wa motheo -

(a) itlisetsa taba Lekgotleng la Molao wa motheo, ntle ho potoloho kapa

(b) ka ho otloloha, a etse boipiletso, Lekgotleng la Molao wa motheo, ho tswa lekgotleng lefe kapa lefe; ha hona ho ka ba molemong wa toka, feela a fumane tumello ya Lekgotla la Molao wa motheo, pele

(7) Taba e amanang le Molao wa motheo e akarelletsa taba efe kapa efe ya tlhaloso, tshireletso kapa tshebediso ya Molao wa motheo.

Makgotla a Phahameng a Boipiletso

168. (1) Lekgotla le Phahameng la Boipiletso le bopilwe ka Moahlodi e Moholo, Motlatsi wa Moahlodi e Moholo, le palo e itseng ya baahlodi ba boipiletso ba hlomamisitsweng ka Molao wa Palamente.

(2) Taba e tlisitsweng Lekgotleng le Phahameng la Boipiletso, le lokela ho sebetswa ke palo, e behilweng ke Molao wa Palamente, ya baahlodi.

(3) Lekgotla le Phahameng la Boipiletso, le ka etsa qeto ka boipiletso bo tobaneng la taba efe kapa efe. Ke lona Lekgotla le ka hodimo ho makgotla ohle a boipiletso, ntle ha taba e le e tobaneng le Molaotheo; mme le ka diya nyewe, feela ha e le-

(a) boipiletso;

- (b) taba tse tobaneng le boipiletso;
- (c) taba e nngwe, feela e lebisitsweng ho lona, tlasa mabaka a hlaloswang ka Molao wa Palamente.

Makgotla a Phahameng

169. Makgotla a phahameng a ka akanya hore –

- (a) taba efe kapa efe ya molao wa motheo ka ntle ho taba e –
  - (i) ke Lekgotla la Molao wa Motheo le ka akanyang; kapa
  - (ii) le tlameha ho sebetsa ho ya ka Molao wa Palamente ho ya lekgotleng le leng le nang le matla a tshwanang le a Lekgotla le Phahameng; le
- (b) taba efe kapa efe e sa rerelwang lekgotla le leng ho ya ka Molao wa Palamente.

Makgotla a bommaseterata le makgotla a mang

170. Makgotla a Bommaseterata, le makgotla a mang, kaofela a ka etsa diqeto, tabeng efe kapa efe, eo Molao wa Palamente o dumellang yona, empa lekgotla leo boemo ba lona bo leng ka tlase ho ba Lekgotla le Phahameng, ha le na tokelo ya ho tshohla kapa ho etsa qeto ka tumellano ya molao ofe le Molao wa motheo, esita le ketso efe feela ya Mopresidente.

Mekgwa ya tshebetso makgotleng

171. Makgotla ohle a sebetsa tlasa taolo ya molao wa setjhaba, mme melawana le ditsamaiso tsa ona a lokela hore a di dumellwe ke ona.

Matla a makgotla a molao ditabeng tsa molao wa motheo

172. (1) Moo lekgotla le nang le matla a hoo tshohla taba e amanang le Molao wa motheo

-

(a) le lokela hore le phatlalitse hore molao ofe kapa ofe, kapa ketso efe kapa efe, e sa dumellaneng le Molao wa motheo, ha e na tokelo ya ho sebetsa ho ya kamoo e sa dumellaneng le Molao wa motheo ka teng.

(b) le ka fana ka taelo e nang le toka, ebile e se na tshekamelo ya ka kae kapa ka kae; hong le

(i) taelo e kgaolang tshebetso e qalang moraong ya phatlalatso ya tlhokeho ya matla; mmoho le

(ii) taelo e emisang tshebetso ya phatlalatso ya ho se sebetse, ka nako e itseng, tlasa diphelelo tse itseng, hore bolaodi bo amehang, bo nang le tshwanelo bo tle bo fumantshwe sebaka, sa ho lokisa phoso eo.

(2) (a) Lekgotla le Phahameng la Boipiletso, Lekgotla le phahameng kapa Lekgotla le leng la boemo bo lekanang, le ka etsa taelo ka kamano ya Molao wa Palamente kapa wa Provense, esita le ketso efe feela ya Mopresidente; feela taelo e reng ha ho tumellano le Molao wa motheo e ke ke ya kena tshebetso ho fihlela Lekgotla la Molao wa motheo, le e ananela.

(b) Lekgotla le fanang ka qeto ya tlhokahalo ya tshebetso, leka etsa thibela ya nakwana kapa ya fana ka tshihlollo ya nakwana, ho ba lehlakoreng le itseng, la phehisano, kapa le ka etsa kgefutso, tshebetso ya ngangisano, ho fihlela Lekgotla la Molao wa motheo, le etsa qeto ka tshebetso ya Molao oo, kapa ketso eo.

(c) Ke Molao wa setjhaba o lokelang ho lokiselletsa phethisetso ya qeto e supang ho se dumellane le Molao wa motheo Lekgotleng la Molao wa motheo.

(d) Motho ofe kapa ofe, kapa lekala la mmuso le nang le tjhesehelo, le ka etsa boipiletso, kapa ka bo lona, la etsa kopo, Lekgotleng la Molao wa motheo hore le ananele, kapa le fetolo taelo ya ho se sebetse molaong wa motheo e entsweng le lekgotla la diphelelo tsa karolwana ena.

Matla a ona

173. Lekgotla la Molao wa motheo, Lekgotla le Phahameng la Boipiletso le Makgotla a Phahameng, ka boona a na le matla a ho sireletsa le ho laola ditsamaiso tsa ona, le ho tswellisa molao wa botjhaba, ho hlokoimetswe a toka.

Ho kgethwa ha basebeletsi ba mmuso ba toka

174. (1) Mosadi kapa monna ofe kapa ofe ya nang le thupelo e tshwanelehang, ebile e le motho wa sebele, a ka thonngwa ho ba motshwari wa tsa toka. Motho, mang kapa mang, ya thonngwang ho ba setho sa Lekgotla la Molao wa motheo, o lokela hore e be e le moahi wa Afrika Borwa.

(2) ho a hlokahala hore ha ho thonngwa ditho tsa botshwari ba tsa toka ho bontshwe ka moo setjhaba sa Afrika Borwa se bopilweng ka teng ho ya ka merabe le bong.

(3) Ka morao ho hore a rerisane le Khomishene ya Ditshebeletso tsa Toka le baetapele ba mekgwa e nang le baemedi Sebokeng sa Setjhaba sa Lekgotla le etsang molao, Mopresidente, jwalo ka hlooho ya phethahatso ya naha, o thonya Mookamedi le Motlatsi wa Mookamedi wa Lekgotla la Molao wa motheo, e re ha a se a rerisane le Khomishene ya Ditshebeletso tsa Toka, a thonya Moahlodi e Moholo le Motlatsi wa Moahlodi e Moholo.

(4) Baahlodi ba bang ba lekgotla la phethahatso ba thonngwa ke Mopresidente e leng hlooho ya phethahatso ya setjhaba, ka mora hore a rerisane le Mookamedi wa Lekgotla la Molaotheo le baetapele ba mekga e emetswng Sebokeng sa Setjhaba sa sa Lekgotla le etsang molao, sebetsa ka mokgwa ona;

(a) Khomishene ya Ditshebeletso tsa Toka e loka ho etsa lenaneo la mabitso a bathonngwa le nang le mabitso a mararo ka hodimo ho palo ya batho ba lokelang ho thonngwa, mme e nehe Mopresidente lenaneo leo.

(b) Mopresidente o ka thonya batho bao a ba batlang, ka lenaneo lena, mme a be a tsebise tsebise Khomishene ya Ditshebeletso tsa Toka, a bile a fana ka mabaka, haeba ba bang ba bathonngwa ba sa amohelehe, mme ho ntse ho hlokahala hore ho thonngwa.

(c) Khomishene ya Ditshebeletso tsa Toka e lokela ho tlaselletsatsa lenaneo leo ka bathonngwa mabitso a mang mme Mopresidente o lokela ho thonya motho kapa batho ba kwalang dikgeo tse salletseng, ka lenaneo le tlaselletsatseng.

(5) Ka dinako tsohle, bonyane, bathonngwa ba bane, e be batho, bao nakong ya ho thonngwa ha bona, hore ba keng Lekgotleng la Molao wa motheo, e neng e ntse e le baahlodi.

(6) Mopresidente o lokela hore ha a thonya baahlodi bohle, ba bang, a be a eleditswe ke Khomishene ya Ditshebeletso tsa Toka.

(7) Batshwari ba bang ba tsa toka, ba lokela ho thonngwa ka diphelelo tsa diphelelo tsa Molao wa Palamente, o lokelang ho esa bonnete ba hore ho thonngwa, ho phahamiswa, ho tloswa sebakeng se itseng ba iswa ho se seng, kapa ho lelekwa, kapa ho kgalemelwa ha batshwari bana, ba tsa toka, ho etsahala ho se kgethollo kapa tshekisetso.

(8) Pele batshwari ba tsa mosebetsing ba lokela ho etsa kano kapa boitlamo, jwalo ka ha ho boletswe Shejulung ya 2, hore ba tla boulella ba be ba sirelletse Molao wa motheo.

Baahlodi ba tshwereng mokobobo

175. (1) Mopresidente a ka thonya kenya mosadi kapa monna hore tshwarele mohlaodi wa Lekgotla la Molao wa motheo, ha eba ho hlahile sekgeo kapa ha moahlodi a le siyo. Mohlaodi eo a thonngwe ka keletso ya setho sa Khabinete, se ikarabellang ho tsa toka, sona se sebetsa ka tumellano le Mookamedi wa Lekgotla la Molao wa motheo le Moahlodi e Moholo.

(2) Setho sa Khabinete se ikarabellang ho tsa tsamaiso ya toka se lokela thonya baahlodi ba bang ba tshwereng mokobobo hore ba kene makgotleng a mang ka mora hoba a rerisane le moahlodi e moholo wa lekgotla leo moahlodi ya tshwereng mokobobo a tlang ho sebetsa ho lona. Diphelelo tsa mosebetsi le tefo

176. (1) Moahlodi wa Lekgotla la Molao wa motheo o thonngwa hore a tle a sebetse ka dilemo tse 12, e leng nako e ke keng ya tsoselletsatsa, feela o lokela ho phomola mosebetsing ha fihla dilemong tse 70.

(2) Baahlodi ba bang ba dula mosebetsing ho fihlela ba ntshwa tshwebetsong tlasa taolo ya Molao o tlasa taolo ta molao wa Palamente.

(3) Meputso, ditumello le dikuno tsa baahlodi, di ke ke tsa fokotswa.

Ho ntshuwa mosebetsing

177. (1) Moahlodi a ka ntshwa mosebetsing, ha feela-

(a) Khomishene ya Ditshebeletso tsa Toka e ka fumana hore moahlodi eo ke seqhwala; ho hang ha sa na boiphihlelo kapa o fumanwe a le molato wa ketso e mpehadi; hape

(b) Seboka sa setjhaba sa Lekgotla le etsang molao se ka batla hore moahlodi a ntshwe mosebetsing, ka qeto e tshhetswang ke dikarolo tse pedi ho tse tharo tsa ditho tsa sona.

(2) Mopresidente a tlose moahlodi mosebetsing ha ho amohetswe e laelang hore moahlodi a tloswe.

(3) Mopresidente, ka keletso ya Khomishene ya Tshebeletso ya Molao, a ka kgaola moahlodi mosebetsing eo e leng motsamaisi wa mosebetsi ho ya karolwana ya (1)

Khomishene ya ditshebeletso tsa toka

178. (1) Ho na le Khomishene ya Ditshebeletso tsa toka e bopilweng ka -

(a) Moahlodi e moholo eo e leng modulasetulo wa dikopano tsa Khomishene;

(b) Mookamedi wa Lekgotla la Molao wa motheo;

(c) Moahlodi e Moholo a le mong ya thontsweng ke Baahlodi Phahametseng ba bang;

(d) Setho sa Khabinete se ikarabellang ho tsa toka, kapa moemedi wa sona, ya thontsweng ke setho seo sa Khabinete;

(e) Babuelli ba babedi, ba ntseng ba le mosebetsing ba thontsweng ke moifo wa babuelli hore ba emele barupellwa ba babuelli kaofela, mme ba thontswe ke Mopresidente;

(f) Babuelli ba babedi, ba ntseng ba le mosebetsing ba thontsweng ke moifo wa babuelli hore a emele barupellwa ba babuelli kaofela, mme ba thontswe ke Mopresidente.

(g) Morupelli a le mong, wa molao, ya thontsweng ke barupelli ba molao, Diyunivesiting tsa Afrika Borwa;

(h) Batho ba tsheletseng bao Seboka sa Setjhaba sa Lekgotla le etsang molao se ikgethetseng bona, hara ditho tsa sona, bao ho bona, bonyane, ba bararo e leng ditho tsa mekga ya kganyetsong bao ho bona bonyane ba bararo e leng ditho tsa mekgwa ya kganyetso e teng Sebokeng.

(i) Baromuwa ba ho ya ho ile, ba bane bao mmoho ba kgethilweng ke Lekgotla la Setjhaba la Diprovence, ka tshetso ya dikgetho tsa diprovence tse tsheletseng bonyane;

(j) batho ba bane, ba thontsweng ke Mopresidente jwalo ka ha e le hlooho ya phethahatso ya naha,haba a rerisane baetapele ba mekga e nang le ditho Sebokeng sa Lekgotla le etsang molao la setjhaba; hape

(k) ha ho tadimanwe le merero e tobaneng e Lekala la Provence kapa la Tikoloho le lekgotla le phahameng, Moahlodi ya Phahameng wa lekala leo le Tonakgolo, kapa moedi ya kgethilweng Tonakgolo ya provence.

(2) Ha eba palo ya batho ba thontsweng moilong wa diadvokheiti kapa babuelli ba lekana le palo ya dikgeo tse lokelang ho kwalwa ho ya ka dipehelo tsa karolwana ya (1) (c) kapa (f), e lekana le palo ya dikgeo tse lokelang ho kwalwa, Mopresidente o lokela ho ba kenya dikgeong tseo. Ha palo ya batho ba thontsweng e leta palo ya dikgeo tse lokelang ho kwalwa, Mopresidente ha a se a rerisane le motho ya amehang, o lokela ho kwalwa dikgeo tse teng ka batho ba thontsweng, a hlokometse hore ba kgethilweng ba emetse sebopeho sa mosebetsi ohle.

(3) Ditho tsa Khomishene tse thontsweng ke Lekgotla la Setjhaba la Diprovence di tla dula tshebetso ho fihlela ho kenngwa ba bang sebokeng sa bona mmoho, kapa ho fihlela sekgeo se seng sa bona se buleha. Ditho tse ding tse thontsweng kapa tsa kgethelwa Khomishene ba sebetsa ho fihlela ba tloswa ke bao ba ba thontsweng kapa ba ba kgethileng.

(4) Matla le mesebetsi ya Khomishene ya Ditshebeletso tsa Toka ke tseo e di filweng ke Molao wa motheo le Molao wa setjhaba.

(5) Khomishene ya Ditshebeletso tsa Toka e tla eletsisa mmuso wa setjhaba mererong e tobaneng le basebetsi ba tsa toka le tsamaiso tsa tsa toka, empa ha e tshohla taba ele kapa ele ntle ho ho thonngwa ha moahlodi, e ka kopana ntle ho ditho tse thontsweng tlasa dipehelo tsa

sabosekeshene ya (1) (h) le (i).

(6) Khomishene ya Ditshebeletso tsa Toka e ka iphela tsamaiso tsa yona empa diqeto tsa Khomishene di nkwe ka bongata ba ditho tsa yona

Bookamedi ba botjhutjhisi

179. (1) Rephaboliki yohle ho na le bolaodi bo le bong ba ho tjhutjhisa bo bopilweng ka ditaolo tsa molao wa setjhaba, mme bo bopilwe ka

(a) Mookamedi wa Setjhaba wa Botjhutjhisi ,eo e leng hlooho ya balaodi ba batjhutjhisi, mme o thonngwa ke Mopresidente jwalo ka hlooho ya phethahatso ya naha, le

(b) Baokamedi ba tsa Botjhutjhisi le batjhutjhisi jwalo ka ha molao wa setjhaba o bolela ka Molao wa Palamente.

(2) Bookamedi ba batjhutjhisi sa na le matla a ho kganna diqoso tsa botlokotsebe ka lebitso la puso le ho phethisa tsohle tse amanang le tsamaiso ya diqoso tsa botlokotsebe.

(3) Molao wa setjhaba o lokela ho netetatsa hore Baokamedi ba tsa Botjhutjhisi:

(a) ba na le mangolo a lokelang,hape

(b) ba ikarabella mererong ya ho tjhutjhisa dinyewe tse itseng ho hlokometswe dipehelo tsa karolwaneng ya (5)

(4) Molaoketsuwa wa naha o lokela ho netefatsa hore bookamedi ba ho tjhutjhisa mosebetsi wa bona ntle ho letswalo tshabo, kgethollo kapa leeme

(5) Mookamedi wa Setjhaba wa Botjhutjhisi o lokela ho -

(a) ha a se a dumellane le Letona a bile a se a rerisane le Baokamedi ba tsa Botjhutjhisi ho qapa leano la ho tjhutjhisa le lokelang hore le hlomphele ha ho tjhutjhiswa.

(b) hore a lane ka ditataiso tsa leano tse ba lokelang ho ikokobeletsa tsona tsamaisong ho tjhutjhisa

(c) ko kena tsamaisong ya ho tjhutjhisa ha ho sa ikamahangwe le ditataiso tsa leano,hape

(d) a ka boela a lekodosisa qeto ya ho qosa kapa ho se qose ka mora ho rerisana le Mookamedi wa tsa ho tjhutjhisa ya amehang hoba a lumane boipiletso bo hlahang ho ba amehang ka nako e behilweng ke Mookamedi wa Setjhaba wa tsa Botjhutjhisi.

(i) Moqosuwa.

(ii) Moqosi.

(iii) Motho ofe kapa ofe kapa mokga ofe kapa ofe eo Mookamedi wa Setjhaba a nahanang hore o tla tshwaneleha.

(6) Setho sa Khabinete se ikarabellang ho tsa toka se lokela ho nka boikarabelo ba ho qetela tebang le bolaodi ba tsamaiso ya ho tjhutjhisa

(7) Merero yohle e meng e amang le bolaodi ba ho tjhutjhisa e lokela ho laolwa ke molao wa setjhaba.

Ditaba tse ding tse amang taolo le toka

180. Merero e meng e mabapi le tsamaiso ya tsa toka, e sa hlahelleng Molaong motheo, e lokela ho tsamaiswa ka molao wa setjhaba, ho kenyelletswa le -

(a) mananeo a thupello ya baokamedi ba tsa toka;

(b) mekga ya sebetsana le dipehelo ka balodi ba tsa toka;

(c) ho kenya letsoho ha batho ba bang ka ntle ho basebeletsi ba toka lekgotleng.

KGAOLO YA 9

Mettheo ya puso e tshhehatsang

PUSO YA SETJHABA KA SETJHABA ya melao wa motheo

Mettheo le ditheo tse tataisang

181. (1) Mettheo ena e latelang ya puso e matlafatsa demokrasi e tsamaiswang ka Molaotheo mona Rephaboliking;

(a) Mosireletsi wa Setjhaba

(b) Khomishene ya Ditokelo tsa Botho

- (c) Khishemene ya Kgothalletso le Tshireletso ya Ditokelo tsa Setso, Borapedi le Dipuo
- (d) Khomishene ya Tekano ya Bong
- (e) Mohlahlobi wa Ditokomane tsa Molao
- (f) Khomishene ya Dikgetho
- (2) Metheo ena e ikemetse, e laolwa feela ke Molao wa motheo le molao mme e lokela ho hloka leeme hape e lokela ho phethisa mesebetsi ya yona le ho sebedisa matla a ona ntle ho tshabo, kgethollo le leeme
- (3) Makala a puso a lokela ho thusana le ho sireletsa metheo ena ka melao-ketswa le mekgwa e meng ho netefatsa hore e ikemetse, ha ena tshakamelo, ena le seriti ebile e sebetsa ka katleho.
- (4) Ho se be motho kapa la puso le itshohlometsang tshabetsong ya metheo ena.
- (5) Metheo ena e ikarabella Palamenteng mme e lokela ho fana ka raporoto hang ka selemo e hlahisang ka moo e sebeditseng.

Mosireletsi wa Setjhaba

Tshebetso ya mosireletsi wa setjhaba

182. (1) Mosireletsi wa Setjhaba o na le matla ana a laolwang ke molaoketswa wa naha
- (a) ho phenya boitshwaro ketso efe kapa mererong ya puso kapa tsamaisong ya bohle eo ho thweng ha e a tshwaneleha kapa eo ho belaelwang hore ha e a tshwaneleha kapa eo ho belaelwang hore ha e a tshwaneleha kapa e ka hlahisang ho se tshwanekehe kapa tshakamelo lehlakoreng lefe kapa lefe.
  - (b) ho etsa raporoto ka ketso eo; le
  - (c) mme a nke mehato e lokisang ketso eo.
- (2) Mosireletsi wa Setjhaba o na le matla le ditshebetso tse ding tseo a di newang ke molao ketswa wa naha.
- (3) Mosireletsi wa Setjhaba a ke ke a phenya diqeto lekgotla.
  - (4) Batho le baahi bohle ba na le tokelo ya ho fihlella Mosireletsi wa Setjhaba.
  - (5) Batho bohle ba na le tokelo ya ho fihlella raporoto efe kapa efe a entsweng ke Mosireletsi wa Setjhaba ntle ha maemo a sa tlwaelehang jwalo ka ha a laolwa ke molao ketswa a bontsha hore e be sephiri.

Nako ya tshebetso

183. Mosireletsi wa Setjhaba o tla dula mosebetsing nako ya dilemo tse supileng.

Khomishene ya ditshwanelo tsa Botho

Mesebetsi ya Khomishene ya Ditshwanelo tsa Botho

184. (1) Khomishene ya Ditshwanelo tsa Botho e lokela ho –
- (a) kgothaletsa tlhomphe ya ditshwanelo tsa botho le tlwaelo ya ditshwanelo tsa botho;
  - (b) ho kgothaletsa ho sireletswa, ntshetsopele le ho fihlellwa ha ditshwanelo tsa botho; le
  - (c) ho hlokomela le hlahloba ho phethahatswa ha ditshwanelo tsa botho Rephaboloking.
- (2) Khomishene ya Ditshwanelo tsa Botho e na le matla, jwalo ka ha e laolwa ke lekgotla le etsang molao la setjhaba, le tlamehile ho phetha mesebetsi ya lona, ho kenyeletswa le matla –
- (a) a ho fuputsa le ho tlaleha ka ho phethwa ha ditshwanelo tsa botho;
  - (b) ho hlokomela ho boloka ho fetola ka tshwanelo moo ditshwanelo tsa botho di ileng tsa se ke tsa phethiswa teng.
  - (c) ho tswela pele ka diphuputso; le
  - (d) ho ruta.
- (3) Khomishene ya Ditshwanelo tsa Botho e lokela ho fumana tlhahisoleseding ho tswa lekaleng la puso le amehang selemo le selemo mabapi le mehato e nkilweng hore ho phethiswe ditokelo tse Biling ya Ditshwanelo tsa, matlo, bophelo bo botle, dijo, metsi, paballeho kahisanong le thuto le tikoloho.
- (4) Khomishene ya Ditshwanelo tsa Botho e na le matla a ekelletsang le mesebetsi e beilweng ke Seboka sa Lekgotla la setjhaba le etsang molao.

Khomishene ya Ntshetsopele le Tshireletso ya Ditokelo tsa Setso, Bodumedi le Ditjhaba ka Dipuo tse fapaneng

Ditshebetso tsa khomishene

185. (1) Khomishene ya Kgothaletso le Tshireletso ya Ditshwanelo tsa Setso, Bodumedi le Dipuo tsa Morabe e na le sepheo sena sa bohlokwa –

- (a) Ho kgothalletsa hlomphe ya ditokelo tsa merabe tsa setso, bodumedi le dipuo.
- (b) Ho kgothalletsa ho aha le ho hodisa kgotso, setswalle botho le mamello baahisaneng ba setso, bodumedi le dipuo tse tshwanang tse thehilweng ka tekano, ho sa kgethollwe le ho ikamahanya ka bolokolohi.
- (c) Ho kgothalletsa ho thehwa, ka tlasa molaoketsuwa wa naha, ha lekgotla la setho le tse ding molemong wa merabe e itseng.

(2) Ka taolo ya molao wa setjhaba, Khomishene e na le matla ao e a hlokanang bakeng sa ho lihlella sepheo sa yona mmoho le matla a ho lekola, ho fuputsa, ho batlisisa, ho ruta, ho nonya maikutlo, ho eletsisa le ho etsa diraporoto ke ditaba tse amang ditokelo tsa merabe ya setso, bodumedi le dipuo tse tshwanang.

(3) Khomishene e ka etsa tlaleho ka eng kapa eng e amanang le matla le tshebetso ya yona Khomisheneng ya Ditshwanelo tsa Botho hore yona e tle e e fuputse.

(4) Ka taolo ya molao wa setjhaba, Khomishene e nste e na le matla le mesebetsi e meng e tlatselletsang.

Sebopeho sa khomishene

186. (1) Palo ya ditho tsa Khomishene ya Kgothaletso le Tshireletso ya Tekano ya Bong e lokela ho kgothalletsa tlhokomelo ya tekano ya bong le ntshetsopele, tshireletso le phihlello ya tekano ya bong.

(2) Sebopeho sa Khomishene se lokela ho –

(a) seemelwe ke baemedi bohle ba setso, tumelo le dipuo tsa Afrika Borwa; le

(b) ho emela bong ka bophara Afrika Borwa.

(3) Khomishene ya Tekano ya Bong e na le matla le ditshebetso tse ding tse laolwa ke molao wa setjhaba.

Khomishene ya tekano ya bong

Disthebeletso tsa khomishene ya tekano ya bong

187. (1) Khomishene ya Tekano ya Bong e lokela ho kgothalletsa tlhokomelo ya tekano ya bong le ntshetsopele, tshireletso le phihlello ya tekano ya bong

(2) Khomishene ya Tekano ya Bong e na le a hloka hlang hore e kgone ho phethisa mesebetsi ya yona, ho kenyelletswa le matla a ho lekola, ho hlalobisisa, ho ruta, ho susumelletsa, ho eletsisa le ho etsa diraporoto ka dintho tse amang tekano ya bong. Matla ana a laolwa ke molao wa setjhaba.

(3) Khomishene ya Tekano ya Bong e na le matla le ditshebetso tse ding tse laolwang ke molao wa setjhaba.

Mohlalobi Kakaretso

mesebetsi ya mohlahlobi Kakaretso

188. (1) Mohlahlobi wa dibuka tsa molao o lokela ho hlaola a be a etse raporoto ka melato, ditatamete tsa ditjhelete le taolo ya tjhelete ya –

(a) mafapha ohle a puso ya naha le ya diprovence

(b) mebuso yohle ya metse, le

(c) lekala lefe kapa lefe leo motheo wa lona o sebetsang diakhaonto tse hlokwang ke ketsamolao ya naha kapa profense hore e hlaolwe ke Mohlahlobi wa dibuka tsa molao.

(2) Ho ya ka mesebetsi e ekeditsweng jwalo ka ha e balletswe karolwaneng ya (1), mme e ikamahantse ho ya ka molao o entsweng, Mohlahlobi-Kakaretso a ka hlaloba le ho tlaleha ka melato, ditjhelete le taolo ya tjhelete ya –

(a) mokgatlo ofe kapa ofe o fuwang tjhelete ke Letlole la Matlotlo la Setjhaba kapa Letlole

la Matlotlo la Provense kapa ka masepala; kapa

(b) mokgatlo ofe kapa ofe o fuweng matla ho ya ka molao ofe kapa ofe wa ho amohela tjhelete mabapi le ditabatabel tsa setjhaba.

(3) Mohlahlobi wa dibuka tsa molao o lokela ho hlaola a be a fane ka diraporoto Sebokeng sa Lekgotla le etsang molao le balaodi ba bang ba angwang ke hlaolo jwalo ka ha molao ketsuwa o bolela. Ditlaleho Sebokeng sa Lekgotla le etsang molao le balaodi ba bang ba angwang ke hlaolo jwalo ka ha molao o bolela. Ditlaleho tsohle di likela ho phatlalatswa.

(4) Mohlahlodi Kakaretso o na le Matla a ekeditsweng le mesebetsi e balletsweng ke lekgotla le etsang molao la setjhaba.

Nako ya tshebetso

189. Mohlahlobi wa dibuka tsa molao o dula mosebetsing nako ya dilemo tse hlano e sa tsotsollotsweng e pakeng tsa dilemo tse hlano le tse leshome.

Khomishene ya Dikgetho

Mesebetsi ya Khomishene ya Kgetho

190. (1) Khomishene ya Dikgetho e lokela -

(a) ho laola dikgetho tsa diketsamolao tsa naha, provense le

(b) ho netefatsa di tsamaiso ka bolokolohi le ntle ho leeme; le

(c) ho phatlalatsa dipheho ka pelepele ka moo ho ka kgonahalang jwalo ka ho molao o bolela.

(2) Khomishene ya Dikgetho e na le matla le ditshebetso tse ekelletsang tse bewang ke molao wa setjhaba.

Sebopeho sa khomishene ya dikgetho

191. Khomishene ya Dikgetho e lokela ho botjwa ka batho ba bararo bonyane. Palo ya ditho le nako ya tshebetso e lokelwa ho bewa ke molao wa setjhaba.

Balaodi bo ikemetseng ba ho laola kgaso

Balaodi ba kgaso

192. Molao wa setjhaba o lokela ho hloma balaodi bo ikemetseng hore botle bo tsamaiso kgaso molemong wa setjhaba le ho etsesa hore ho be taka le hore ho hlahiswe mehopolo e pepeneneng ya baahi ba Afrika Borwa.

Dipehelo tse akaretsang

Ho kenngwa mesebetsing

193. (1) Mosireletsi wa Setjhaba le ditho tsa Khomishene efe kapa efe e qapilweng ka Kgaolo ena di lokela hore e be banna le bassadi bao e leng baahi ba Afrika Borwa, ba loketseng ba bile ba tshwanela ho kenngwa maemong a itseng ba bile ba tshwaneleha ho ya ka molao wa setjhaba.

(a) ba e leng Maafrika Borwa;

(b) ba loketse mesebetsi ebile ke batho ba tshepahalang ho ka sebetsa mesebetsi oo ba o filweng; le

(c) ho sebetsa ho ya ka ditlhoko dife kapa dife tseo lekgotla le etsang molao la setjhaba le di batlang.

(2) Ho hlokeha ha Khomishene e thehilweng ke Kgaolo ena ho totobatsa ka sebopeho sa bophara ba morabe le bong ba Afrika Borwa bo lokela ho hopolwa ha ho hirwa ditho.

(3) Mohlahlobi wa dibuka tsa molao e lokela hore e be mosadi kapa monna eo e leng moahi wa Afrika Borwa mme e be motho ya tshwanelehang le ya matla ho ka sebetsa phetha mesebetsi oo. Tsebo e ikgethileng ya, kapa nakwana a sebetsa ka, ho hlahloba dibuka tsa molao, ditjhelete tsa mmuso le taolo ya setjhaba di nkelwe hloohong ha ho kgethwa Mohlahlobi wa Dibuka tsa Molao

(4) Mopresidente, ka dikgothaletso tsa Seboka sa Setjhaba, a kgethe Mosireletsi wa Setjhaba, Mohlahlobi wa Dibuka tsa Molao le ditho tsa -

- (a) Khomishene ya Ditokelo tsa Botho;
- (b) Khomishene ya Tekano ya Bong; le
- (c) Khomishene ya Dikgetho.
- (5) Seboka sa Setjhaba se lokela ho kgothaletsa batho ba -
  - (a) kgethilweng ke komiti ya Seboka ka ditho tse lekelekanang tsa mekga yohle e emetsweng Sebokeng; le
  - (b) amohetsweng ke Seboka ka qeto e amohetsweng ka kgetho e tsheheditsweng -
    - (i) bonyane diphesente tse 60 tsa ditho tsa Seboka, ha eba dikgothaletso di ama ho kgethwa ha Mosireletsi wa Setjhaba ka Mohlahlobi wa Dibuka tsa Molao; kapa
    - (ii) boholo ba ditho tsa Seboka , ha eba dikgothaletso tse amang dikgetho tsa ditho tsa Khomishene.
- (6) Ho kenya letsoho ha setjhaba dikgothaletsong ho ka ba teng jwalo ka ha ho nahannwe karolong ya 59 (1)(a).

Ho ntshwa mosebetsing

194. (1) Mosireletsi wa Setjhaba, Mohlahlobi wa Dibuka tsa Molao kapa setho sa Khomishene e theilweng tlasa Kgaolo ena se ka ntshwa mosebetsing feela ka baka la -

- (a) boitshwaro bo bobele, boqhwalala kapa ho se tsebe;
- (b) phihlello ya boemo boo ka komiti ya Seboka sa Setjhaba; le
- (c) kamohelo ya Palamente ya qeto e batlang hore motho eo a tloswe mosebetsing.
- (2) Qeto ya Seboka sa Setjhaba e amang ho tloswa mosebetsing ha -
  - (a) Mosireletsi wa Setjhaba kapa Mohlahlobi wa Dibuka tsa Molao ho lokela ho amohelwa ka kgetho e tshehetswang ya bonyane pedi tharong ya ditho tsa Seboka; kapa
  - (b) setho sa khomishene se lokela ho amohelwa ka tshehetso ya kgetho ya boholo ba ditho tsa Seboka.
- (3) Mopresidente -
  - (a) a ka emisa mosebetsi nakwana nakong efe kapa efe ka mora ho qala ha dipuisano tsa komiti ya Seboka sa Setjhaba hore motho eo a tloswe; le
  - (b) ho tlosa motho mosebetsing ka mora hore Seboka se amohele qeto e ipiletsang hore motho eo a tloswe.

KGAOLO YA 10

TAOLO YA SETJHABA

Melemo ya motheo le melao e laolang taolo ya setjhaba

195. (1) Taolo ya setjhaba e lokela ho laolwa ke melemo ya puso ya setjhaba ka setjhaba le metheo e ngotsweng Molaong wa Motheo, ho kenyeletswa le tse latelang:

- (a) Boemo bo phahameng ba boitshwaro bo lokileng tshebetsong, bo lokela ho kgothaletswa.
- (b) Tshebetso e tswileng matsoho, ya moruo le e atlehileng e kgothaletswa.
- (c) Taolo ya setjhaba e lokela ho ba ya ntshetsopele.
- (d) Ditshebetso di nehelanwe ntle ho kgethollo, ka toka, ka ho lekana ho sa uwe ka leeme.
- (e) Ditlhoko tsa batho di boulellwe, mme setjhaba se kgothalletswa ho kenya letsoho haholo qatjwa leano.
- (f) Taolo ya setjhaba e be le boikarabelo.
- (g) Setjhaba se tsebiswe taba e nngwe le e nngwe ka nako, mme ba tsebe ho fihlella tsebise eo e nepahetseng.
- (h) Taolo ya ho sebedisa bokgoni ba batho le ditshebetso tsa ho ntshetsa pele mesebetsi, ho hodisa bokgoni ba batho, e tlwaetswe batho.
- (i) Taolo ya setjhaba e lokela ho emela batho bohle ba Afrika Borwa, ho mme ho fumana mesebetsi le bolaodi di itshetlehe hodima bokgoni, nnete, ho se ye ka leeme, le ho lokisa ho se lekane hwa mehleng e le ho fihlella boemedi bo batsi.
- (2) Metheo e latelang e sebediswe ho -

- (a) taolong ya makala ohle a mmuso;
- (b) makaleng a mmuso; le
- (c) dikgwebong tsa mmuso.
- (3) Lekgotla le etsang molao le lokela ho hlokomedisisa ntshetsopele ya melemo le metheo e ngotsweng karolwaneng ya (1).
- (4) Ho kenngwa mosebetsing ha batho ba bangata taolong ya setjhaba ho ya ka leano ha ho thibelwe, empa lekgotla le etsang molao la setjhaba le lokela ho laola ho fuwa mosebetsi itshebeletsong tsasetjhaba.
- (5) Lekgotla le etsang molao le laolang taolo ya setjhaba e ka hlahisa phapang mahareng a mesebetsi, ditaolo kapa mekgatlo.
- (6) Sebopeho le mesebetsi ya dikarolo tse fapaneng, ditaolo kapa le mekgatlo ya taolo ya setjhaba ke dintlha tsa bohlokwa tse lokelang tadimisiswa ha ho etswa molao o laolang taolo ya setjhaba.

Khomishene ya Ditshebeletso tsa Setjhaba

196. (1) Ho na le Khomishene ya Ditshebeletso tsa Setjhaba e le nngwe Rephaboliking ho ntshetsa pele melemo le metheo ya taolo ya setjhaba ditshebeletsong tsa setjhaba.

(2) Khomishene e ikemetse ka boyaona mme e se ye ka leeme le hore e laolwe ke lekgotla le etsang molao.

(3) Provense ka nngwe e ka ikgethela moemedi ya tlang ho thonyetswa ho ba Khomisheneng.

(4) Ditho tsa Khomishene tse kgethilweng ke diprovense di ka sebedisa matla mme tsa phethisa mesebetsi ya Khomishene diprovenseng tsa bona, ho ya ka moo ho balletsweng ka teng lekgotleng le etsang molao.

(a) ho ntshetsa pele melemo le metheo e ngotsweng karolong ya 195, mafapheng ohle a tshebeletso ya setjhaba;

(b) ho fuputsa, ho hlokomela le ho hlahloba mokgatlo le taolo, le ditlwaelo tsa basebeletsi, ya tshebeletso ya setjhaba.

(c) ho sisinya mehato e tla hlokomela ho phethwa ho atlehang le o hlwahlwa tshebeletsong ya setjhaba;

(d) ho fana ka tataiso e ikemiseditseng hore ditsamaiso tsa basebeletsi tse mabapi le ho thaotswa, ho lebiswa mafapheng a mang, ho phahamiswa le ho tebelwa di tsamaelana le melemo le ditheo tse ngotsweng karolong ya 195;

(e) ho tlaleha ho ya ka mesebetsi le diketso tsa tseo ba di etsang, ho kenyeletswa le phuputso eo e ka e etsang le ditataiso le dikeletso tseo e ka fanang ka tsona, le ho fana ka hlahlobo ya e tla bontsha boholo bo ka tsamaelanang le ditheo tse ngotsweng karolong ya 195; le

(f) mohlomong ho ya ka boyona kapa ka ho amohela tletlebo efe kapa efe -

(i) ho fuputsa le ho hlahloba ho sebediswa ha basebeletsi le ditlwaelo tsa taolo ya setjhaba, le ho tlalehela bolaodi ba lekgotla la phethahatso le lekgotla le etsang molao;

(ii) ho fuputsa ditletlebo tsa basebeletsi tshebeletsong ya setjhaba mabapi le diketso tsa basebeletsi ba molao le ditlohelo, le ho kgothaletsa dtokiso tse nepahetseng;

(iii) ho hlokomela le ho fuputsa ho tsamaelana le ditsamaiso tse ka sebediswang tshebeletsong ya setjhaba; le

(iv) ho eletsa makala a setjhaba le a provense ya puso ka ditlwaelo tsa basebeletsi tshebeletsong ya setjhaba, ho kenyeletswa le tseo tse tsamaelanang le ho thaotswa, ho fumantshwa mosebetsi, ho lebiswa sebakeng se seng, ho tebelwa mosebetsing le ditaba tse ding tsa maikemeisetso a mosebetsi a basebeletsi tshebeletsong ya setjhaba.

(5) Khomishene e ikarabella Sebokeng sa Setjhaba.

(6) Khomishene e tlalehele bonyane hang ka selemo ho ya ka karolwana ya (4)(e) -

(a) Sebokeng sa Setjhaba; le

(b) ho ya ka mesebetsi ya yona provenseng, ho lekgotla le etsang molao la provense eo.

- (7) Khomishene e na le dikhomishenara tse 14 tse latelang mme di kgethilwe ke Mopresidente:
- (a) Bakhomishenara ba babhlano ba amohetswe ke Seboka sa Setjhaba ho ya ka karolwana ya (8)(a); le
- (b) khomishenara a le mong wa provense ka nngwe a thontswe ke Tonakgolo wa provense ho ya ka karolwana (8)(b).
- (8) (a) Khomishenara ya kgethilweng ho ya ka karolwana ya (7)(a) e lokela ho -
- (i) kgothaletswa ke komiti ya Seboka sa Setjhaba se nang le boemedi ba palohare ba ditho tsa mekga yohle e emetsweng Sebokeng; le
- (ii) amohelwa ke Seboka ka qeto e amohetsweng ka tshehetso ya kgetho ya bongata ba ditho tsa yona.
- (b) Khomishenara ya thontsweng ke Tonakgolo ya provense o lokela ho -
- (i) kgothaletswa ke komiti ya lekgotla le etsang molao la provense le bopilweng ka ditho tsa plaohare tsa mekga yohle e emetsweng lekgotleng le tetsang molao; le
- (ii) amohelwa ke lekgotla le etsang molao ka qeto e amohetsweng ka tshehetso ya kgetho ya bongata ba ditho tsa yona.
- (9) Molao wa Palamente o lokela ho laola mokgwa wa tshebetso wa ho kgethwa ha bokhomishenara.
- (10) Khomishenara a kgethwe nako ya dilemo tse hlano, eo e ka ntjhafatswang ka nako e le nngwe feela ya ho ba mosebetsing, mme e be mosadi kapa monna eo e leng -
- (a) moahi wa Afrika Borwa; le
- (b) motho ya kwenneng ya nang le tsebo ya, a sebeditse nako e telele, taolong, bolaoding kapa ho fana ha ditshebeletso tsa setjhaba.
- (11) Khomishenara a ka tebelwa mosebetsing ha -
- (a) a itshwere hampe, ho holofala kapa ho hloleha mosebetsing;
- (b) seo komiti ya Seboka sa Setjhaba e ka se fuputsang kapa mabapi le khomishenara ya thontsweng ke lekgotla le etsang molao ke Tonakgolo ya provense, ka komiti ya lekgotla le etsang molao la provense; le
- (c) ho amohelwa ha Seboka kapa lekgotla le etsang molao la provense, la qeto ka tshehetso ya kgetho ya bongata ba ditho ba batlang hore khomishenara a tloswe.
- (12) Mopresidente a tebele khomishenara ya jwalo mosebetsing -
- (a) ho amohelwa ke Seboka ka qeto e ipiletsang hore khomishenara ya jwalo a tebelwe; kapa
- (b) tsebisole e ngotsweng ke Tonakgolo hore lekgotla le etsang molao la provense le amohetse qeto e ipiletsang hore khomishenara a tebelwe.
- (13) Bokhomishenara bao ho hhlalositsweng ka bona karolwaneng ya (7)(b) ba sebetse ka moo ba ratang le ho phetha mesebetsi ya Khomishenara diprovinseng tsa bona jwalo ka ha ho hhlalositswe molaong wa setjhaba.

Ditshebeletso tsa Setjhaba

197. (1) Taolong ya setjhaba ho na le ditshebeletso tsa setjhaba tsa Rephaboliki. tse lokelang ho sebetse, mme di hlohlomiswe ka tshwanelo, ho ya ka lekgotla le etsang molao, mme le lokelang ho phethisa mano a mmuso o busang kajeno ka botshepehi.
- (2) Mabaka le diphelelo tsa ho kenngwa mosebetsing ditshebeletsong tsa setjhaba di lokela ho laolwa ka lekgotla le etsang molao. Basebetsi ba lokela ho fumana penshene e laolwang ke lekgotla le etsang molao.
- (3) Ho se be mosebeletsi wa ditshebeletsong tsa setjhaba ya tlang ho fumana menyetla e fetang ya ba bang kapa ho belaelwa feela ka hobane a tshehetsa mokga o itseng wa dipolotiki.
- (4) Mebuso ya provense e lokela ho tahota, ho fana ka mesebetsi, ho phahamisana batho mebetsing, ho falliswa mosebetsing le ho tebelwa ha ditho tsa tshebeletso ya setjhaba mesebetsing ya taolo moralong wa ho tshwana le maemo a tshwanang a sebedisetswang setjhaba.

DITSHEBELETSO TSA TSHIRELETSO

Metheo e laolang

198. Metheo e latelang e tsamaisong tshireletso mona Rephaboliking -

- (a) Tshireletso naheng yohle e lokela ho paka maikemisetso a Maafrika Borwa ohle, ka bong le ka kakaretso jwalo ka setjhaba, hore ba phele jwalo ka batho ba maemo a lekanang, ba phela ka kgotso le kutlwano, ba se na tshabo, ba sa hloke, mme ba ipatlela bophelo bo lokileng.
- (b) Ho nkuwe qeto ya ho phela ka kgotso le kutlwano ho thibela moahi e mong le emomng wa Afrika Borwa ho ka lwana ntweng, setjhabeng kapa matjhabeng, ka ntle ha ho hlahositswe ho ya ka Molao wa Motheo kapa molao wa setjhaba.
- (c) Tshireletso ya setjhaba e taolong ya Palamente le lekgotleng la phethahatso ya setjhaba.
- (d) Tshireletso ya setjhaba e ka tlasa bolaodi ba Palamente le lekgotla la phethahatso la setjhaba.

Ho thehwa, sebopeho le taolo ya ditshebeletso tsa tshireletso tsa naha

199. (1) Ditshebeletso tsa tshireletso ya Rephaboliki di bopilwe ka makgotla a tshireletso a ngatanngwe, tshireletso ya sepolesa e ngatanngwe mme ditshebeletso tsa sephiri tse thehilweng ho ya ka dipehelo tsa Molao wa Motheo.

(2) Lekgotla la tshireletso ke lona feela lekgotla la mabotho a dumeletsweng ka molao Rephaboliking.

(3) Ntle le ho ditshebeletso tsa tshireletso tse thehilweng ka dipehelo tsa Molao wa Motheo, ho ka nna ha thehwa dihlopha tse ding tsa mekgatlo ya tshireletso kapa ditshebeletso tse ding ho ya ka molao wa setjhaba.

(4) Ditshebeletso tsa tshireletso di lokela ho botjwa ho ya ka dipehelo tsa molao wa setjhaba di be di laolwe ka ona.

(5) Ditshebeletso tsa tshireletso di lokela ho sebetsa mme di rute ditho tsa bona ho sebetsa ka tataiso ya Molao wa Motheo le ha mmoho le se tlwaelehileng molaong wa matjhaba le ditumelano tse entsweng le ditjhaba tse ding, tse tlamang Rephaboliki.

(6) Ho se be teng setho sa ditshebeletso tsa tshireletso se phethisang taelo eo ho leng pepeneneng hore e fosahetse.

(7) Ditshebeletso tsa tshireletso kapa ditho tsa tsona ha di dumellwe ho tswellisa ditshebetso tsa tsona ka mokgwa o:

(a) sitisang ditabatabelo tsa mokga o itseng wa sepolotiki ha tsona di dumellwa ke dipehelo tsa Molao wa Motheo.

(b) ntshetsang pele ditabatabelo tsa sephiri tsa mokga wa sepolotiki.

(8) Ho fana ka tshebetso e bonahalang ditheong tsa ho sebeletsa pepeneneng le ka boikarabelo, dikomiti tsa mekgata e mengata ya palamente e lokela ho hlokomela ditshebeletso tsohle tsa tshireletso ka tsela e laolang ke lekgotla le etsang molao la setjhaba kapa melao le dithswanelo tsa Palamente.

Boitshireletso

Makgotla a tshireletso

200. (1) Lebotho la tshireletso le lokela ho botjwa le ho tsamaiswa jwale ka lebotho la bahlabani le mamelang molao le ditaelo.

(2) Sepheo sa Lebotho la Tshireletso ke hore le tshireletse le be hlokomela polokeho ya Rephaboliki, paballo ya naha ya yona le batho ba yona ka moo dipehelo tsa molao wa matjhaba a laolang tshebediso ya dikgoka ka teng.

Boikarabelo ba Sepolotiki

201. (1) Ho lokela ho be le setho sa Khabinete se ikarabellang mererong ya tshireletso.

(2) Moo mabotho a tshireletso a sebediswang ho thusana le sepolesa kapa ho sireletsa Rephaboliki, Mopresidente o lokela ho tsebisa Palamente, ka nako e loketseng a bile a fana ka dintlha tse loketseng, mabapi le:

- (a) tshebedisano le tshebeletso ya sepolesa;
- (b) ho sireletsa Rephaboliki; kapa
- (c) ho phethisa ditshwanelo tsa matjhaba.
- (3) Ha leboho la tshireletso le sebedisetswa lebaka lefe kapa lefe le boletsweng karolwaneng ya (2), Mopresidente o lokela ho tsebisa Palamente ka pele le ho fana ka dintlha tse felleletseng, ka

-

- (a) mabaka a ho sebediswa a leboho la tshireletso;
- (b) sebaka moo leboho le tla sebediswa teng;
- (c) ho tla sebediswa batho ba bakae; le
- (d) nako eo leboho le tla sebediswang ka yona.
- (4) Ha eba Palamente e sa kopane matsatsing a supileng ka mora hore leboho la tshireletso le sebediswe jwalo ka ha ho hlalositse karolwaneng ya (2), Mopresidente o lokela ho fana ka tsebiso e hlokahalang ya karolwana ya (3) komiting e nepahetseng e hlokometseng.

Taolo ya mabotho a tshireletso

202. (1) Jwalo ka hlooho ya phethahatso ya naha, Mopresidente ke Molaodi e Moholo wa Mabotho a Tshireletso mme o lokela ho thonya ofisiri e le nngwe kapa diofisiri tse fetang bonngwe tse kgolo hore di laole mabotho a tshireletso.

(2) Taolo ya mabotho a tshireletso e tsamaiswe ka taolo ya setho sa Khabinete se ikarabelang mererong ya ditshireletso

Nako ya maemo a tshireletso ya naha

203. (1) Mopresidente a ka phatlalatsa nako ya maemo a tshireletso naha, empa o lokela ho tsebisa Palamente a bile a hlahisa dintlha ka botlalo:

- (a) ka mabaka a kgweletsa eo
- (b) sebaka seo ho sona ho sebediswang dikgoka
- (c) le palo ya batho ba amehang
- (2) Ha eba Palamente e sa kopana nakong eo ho hwelehetswang nako ya maemo a tshireletso ya naha, Mopresidente o lokela ho bitsetsa Palamente kopanong e potlakileng pele ho feta matsatsi a supileng ka mora kgweletso.
- (3) Maemo a nako ya tshireletso ya naha a iphetela feela ntle le ha Palamente e ananela kgweletso pele ho feta matsatsi a supileng.

Bongodi ba baahi tshirlatsong

204. Ho lokela ho thehwe bongodi bo bopilweng ka baahi ka taolo ya molao wa naha o laolwang ke setho sa Khabinete se ikarabelang mererong ya tshireletso, bo be bo phethise ditshebetso tse ding tseo setho setho sa Khabinete se ikarabelang ho tsa tshireletso se ka bo nehang tsona kapa ka taolo ya molao oo.

Sepolesa

Ditshebeletso tsa Sepolesa

205. (1) Ditshebeletso tsa sepolesa sa naha di lokela hore di ralwe ka mokgwa oo ka ona di tlang ho sebetsa naheng yohle, diproveng, hape ha ho hlokahala, metseng.

(2) Molao wa setjhaba o lokela ho rala taba ya matla le ditshebetso tsa ditshebeletso tsa sepolesa, o be o etse sepolesa se kgone ho phethisa boikarabelo ba sona.

(3) Sepheo le maikemisetso a sepolesa ke ho thibela le ho fuputsa tlolo ya molao le botlokotsebe, ho tsitsisa maemo hara baahi le hore se sireletse se be se ntlafatse paballeho baahi bohle ba Rephaboliki le phahlo ya bona.

Boikarabelo ba sepolitiki

206. (1) Setho sa Khabinete se lokela ho ikarabela ho tsa sepolesa mme se qaqe leano la naha la tsamaiso ya sepolesa, ha a se rerisane le mebuso ya diprovence a bile a hlokometse le ditlhoko tsa diprovence.

(2) Leano la bopolesa la setjhaba le ka etsa pehelo e fapaneng ya maano ho ya ka ditlhoko tsa

diprovense tse fapaneng ka mora ho hore e nahane ka ditlhoko tsa bopolesa le dintlha tsa bohlokwa tsa diprovnese tsena.

- (3) Provense ka nngwe e tlamehile ho -
  - (a) hlokomela boitshwaro ba mapolesa;
  - (b) hlokomela mosebetsi o hlwahlwa wa tshebetso ya sepolesa, ho kenyeletswa le ho amohela ditlaleho ka tshebeletso ya sepolesa;
  - (c) ntshetsa pele dikamano tse ntle mahareng a sepolesa le setjhaba;
  - (d) hlahloba ho atleha ha bopolesa bo bonahalang; le
  - (e) hokahanya le setho sa Khabinete se ikarabellang bopoleseng mabapi le bosenyi le bopolesa provenseng.
- (4) Phethahatso ya provense e ikarabella mesebetsing ya bopolesa;
  - (a) e behilwe ho yona ho ya ka Kgaolo ena;
  - (b) e filwe mosebetsi ona ho ya ka lekgotla le etsang molao la setjhaba; le
  - (c) ho abelwa yona leanong la setjhaba.
- (5) Hore ho tle ho phethehe mesebetsi e ngotsweng Karolong ya (3), provense -
  - (a) e ka fuputsa, kapaya kgetha khomishene ya dipatliso ka ditletlebo dife kapa dife tsa ho se sebetse hantle kapa ho hloka kamano mahareng a sepolesa le bopolesa.
  - (b) e lokela ho etsa dikgothaletso ho setho sa Khabinete ya ikarabellang bopoleseng.
- (6) Ha a fumana tletlebo e tlisitsweng ke lekgotla la provense, mokgatlo wa ditletlebo wa sepolesa o ikemetseng o thehilweng ke lekgotla le etsang molao le lokela ho fuputsa boitshwaro bo bobe kapa molato o etswang ke setho sa tshebeletso ya sepolesa provenseng.
- (7) Lekgotla le etsang molao la setjhaba le lokela ho fana ka moralo wa ho theha, wa matla, wa mesebetsi le ho laolwa ha ditshebeletso tsa sepolesa sa masepala.
- (8) Komiti e nang le setho sa Khabinete le ditho tsa Lekgotla la Phethahatso tse ikarabellang ho hlokomela bopolesa e lokela ho thehwa ho hlokomela tshebedisano e matla mahareng a mafapha a mmuso.
- (9) Lekgotla le etsang molao la provense le ka nna la kopa khomishenara wa provense ho hlaha ka pela lona kapa dikomiti dife kapa dife ho arabela dipotso.

Taolo ya tshebeletso ya sepolesa

207. (1) Mopresidente, e leng hlooho ya phethahatso ya naha o lokela ho thonya mosadi kapa monna hore e be Mokhomishene wa Sepolesa sa Setjhaba ya tlang ho laola le ho tsamaisa ditshebeletso tsa sepolesa.

(2) Mokhomishenara wa Sepolesa sa naha o lokela ho laola le ho tsamaisa ditshebeletso tsa sepolesa ka ditataiso tsa setho sa Khabinete se ikarabellang mererong ya sepolesa.

(3) Mokhomishenara wa Sepolesa sa naha o lokela ho thonya mosadi kapa monna ho ba mokhomishenara provenseng ka nngwe, ho ya ka taolo ya molao wa naha.

(4) Bakhomishenara ba diprovence ba ikarabela tsamaisong ya sepolesa

(a) jwale ka ha ho ngotswe molaong wa naha

(b) tlasa taolo ya Mokhomishenara wa Naha ya ho laola le ho tsamaisa ditshebeletso tsa sepolesa ka diphelelo tsabosekeshene ya (2).

(5) Khomishenara wa provense o lokela ho tlalehela lekgotla le etsang molao la provense selemo se seng le se seng ka tsa bopolesa provenseng, mme a romele kgatiso ya tlaleho ho Khomishenara ya Setjhaba.

(6) Ha eba khomishenara wa provense a se a sa tshetjwe ke lekgotla la phethahatso la provense, lekgotla leo la phethahatso le lokela ho nka mehato ya ho tebela kapa ho fallisa kapa ho diha kotlo mabapi le khomishenara eo ho ya ka molao wa lekgotla le etsang molao wa setjhaba. Bongodi ba baahi sepoleseng

208. Bongodi ba baahi ba tshebeletso ya sepolesa bo lokela ho thehwa ke lekgotla le etsang molao la setjhaba e le ho sebetse ka tlasa tataiso ya setho sa Khabinete se ikarabellang ka tsa

bopolesa.

Dihlwedi

Ho thehwa ha taolo ya ditshebeletso tsa dihlwedi

209. (1) Ditshebeletso dife kapa dife tse ding tsa dihlwedi, ntle ho makala a ditlhwedi a ditshebeletso tsa tshireletso le tsa sepolesa, di ka thehwa feela ke Mopresidente, jwale ka hlooho ya phethahatso ya naha, le teng tlasa molao wa wa naha.

(2) Mopresidente jwalo ka hlooho ya lekgotla la phethahatso o lokela ho ho kgetha mosadi kapa monna e le hlooho ya tshebeletso dihlwedi e thehilweng ho ya ka karolwana ya (1), mme o lokela ho amohela mosebetsi wa bopolotiki ka ho laola le tataiso ya dithebeletso dife kapa dife, kapa a romele setho sa khabinete ho ikarabella moo.

Matla, mesebetsi le tlhokomelo

210. Molao wa setjhaba o lokela ho laola sepheo ka ditshebeletso tsa dihlwedi, matla a tsona le tshebetso, mmoho le tse tobaneng le ditshebeletso tsa ditlhwedi tsa tshireletso le sepolesa, o be o lokisetse -

(a) ho sebdisana ha dithsebeletso tsohle tsa dihlwedi; le

(b) ho fuputsa baahi ka metsamao ya bona ka dithsebeletso tseo ka mohlahlobi ya kgethilweng ke Mopresidente, e le hlooho ya lekgotla la phethahatso, mme ho amohetswe ka qeto e amohetsweng Seboka sa Setjhaba ka tshehetso ya kgetho ya bongata ba bonyane pedi tharong ya ditho tsa yona.

KGAOLO YA 12

MARENA

Kananelo

211. (1) Mokgatlo, maemo le mosebetsi wa borena, di a ananelwa ho ya ka molao wa setso, ho itshetlehilwe Molaong wa Motheo.

(2) Bolaodi ba setso bo anelang tsamaiso ya molao wa setso e ka nna ya sebetsa ho ya ka molao ofe kapa ofe le melao ya setso e ka sebediswang, mme e kenyetsa diphetoho ho, kapa ho phumulwa ha, molao oo kapa melao ya setso.

(3) makgotla a ahlole ka molao wa seso moo ho loketseng teng, empa ho itshetlehilwe ka Molao wa Motheo le molao ofe kapa ofe o sebetsanang le molao wa setso.

Mosebetsi wa marena

212. (1) Lekgotla le etsang molao la setjhaba le ka lokisetsa mosebetsi wa borena e le mokgatlo wa selehae ditabeng tse amang setjhaba.

(2) Ho sebetsana le ditaba tse tsamaelanang le borena, mosebetsi wa marena, molao wa setjhaba le meetlo ya setjhaba tse anelang tsamaiso ya molao wa setso -

(a) lekgotla le etsang molao kapa la provense le nehelana ka ho hahuwa ha matlo a marena; le

(b) lekgotla la molao la setjhaba le ka theha lekgotla la marena.

KGAOLO YA 13

DITJHELETE

Ditaba tsa ditjhelete tsa kakaretso

Matlole a kuno a setjhaba

213. (1) Ho na le Letlole la Kuno ya Setjhaba moo ditjhelete tsohle tse amohetsweng ke mmuso wa setjhaba di lokelang ho leshwa, ka ntle ho tjhelete e ka tlamehang hore e se ke ya kenyetswa ho ya ka Molao wa Palamente.

(2) Ditjhelete di ka hulwa Letloleng la Kuno la Setjhaba ha feela –

(a) diphelelo tsa ditekanyetso tse entsweng ke Molao wa Palamente; kapa

(b) ha e le molato o jerweng ke Letlole la Kuno la Setjhaba, o dumeletsweng ke Molao wa Motheo kapa Molao wa Palamente.

(3) Karolo ya tekatekano ya provense ya kuno e bokelleditsweng setjhabeng ka bophara ke

tefello e mabapi le Letlole la Kuno la Setjhaba.

Dikarolo tse tshwanelehang le dikabo tsa kuno

214. (1) Molao wa Palamente o lokela ho hlokomela -

(a) karolelano ka tshwanelo ya makgetho e bokeleditsweng naheng ka bophara, diprovenseng le mebusong ya metse.

(b) karolo e tshwanelehang ya provense e tswang pokelletsong ya matlotlo ho ya diprovenseng ka bonngwe, mmoho le

(c) le kabelo efe kapa efe e tswang karolong ya mmuso wa naha ya pokelletso le pehelo efe kapa efe eo ka yona ho ka etswang dikabelo tsa mofuta oo.

(2) Molao o boletsweng karolwaneng ya (1) o ka fetiswa feela ha ho se ho buisanwe le mebuso ya diprovense le ya metse, e hlophisitsweng, ho se ho akantswe ka dikeletso tsa Khomishene ya Matlotlo le tlhokomelo ya matlotlo, mme ho akareletswa le –

(a) bohlokwa ba setjhaba;

(b) pehelo efe kapa efe e lokelang ho etswa mabapi le molato wa setjhaba le ditlamo tse ding tsa setjhaba;

(c) ditlhoko le ditabatabelo tsa mmuso wa setjhaba tse laolwang ke diphelelo tse se nang leeme;

(d) bohlokwa ba ho fana ka tiisetso ya hore diprovense le bomasepala ba tseba ho fana ka ditshebeletso tsa bohlokwa ba be ba phethise mesebetsi eo ba e abetsweng;

(e) bokgoni ba diprovense le bomasepala ba ho hlokomela le ho sebedisa matlotlo ka tshwanelo;

(f) ntshetsopele le ditlhoko tse ding tsa diprovense le bomasepala;

(g) ho se lekane ha moruo ka hara diprovense le ha di bapiswa le tse ding;

(h) ditlameho tsa diprovense le bomasepala tse behilwang ho ya ka molao wa setjhaba;

(i) tlhokahalo ya dikabo tse tsitsitseng le tse ka akanngwang ka nepo tsa pokello ya matlotlo.

(j) ho hlokeha ho fetofeto mabapi le qomatsi kapa ditlhoko tse ding, le mabaka a mang a beilwang hodima diteko tsa maikemisetso a tshwanang.

Ditekanyetso tsa setjhaba , diprovense le bomasepala

215. (1) Ditekanyetso tsa setjhaba, provense le masepala le tsamaiso ya ditekanyetso di sebeletswe pepeneneng, ho be le boikarabelo le taolo e atlehileng ya moruo, molato le mesebetsi eo e seng ya mmuso.

(2) Molao wa setjhaba o lokela ho etsa diphelelo bakeng sa -

(a) sebopeho sa ditekanyetso tsa setjhaba, diprovense le bomasepala;

(b) nako eo ka yona ditekanyetso tsa setjhaba le diprovense di tla tlalehuwang ka yona ka teng; le

(c) hore ditekanyetso lefapheng ka leng di lokela ho bontsha mehlodi ya matlotlo le tsela eo ka yona tekanyetso e nahannweng e tla tsamaelanang le molao wa setjhaba ka teng.

(3) Ditekanyetso lefapheng lefe kapa lefe la mmuso di lokela ho bontsha -

(a) dikakanyo tsa matlotlo le ditshenyehelo, di be di qaqise phapang mahareng a ditjhelete tse hlophiseditsweng ho sebediswa le tse seng di sebediswa.

(b) ditshitshinyo tsa ho kwalwa ha kgaello eo ho nahanwang hore e ka ba e feng nakong eo di e balletsweng, mmoho le

(c) sesupo sa maikemisetso mbsbpi le kadimo le mofuta e meng ya melato e jarisweng bohle e tlang ho eketsa molato wa bohle selemong se hlahlamang.

Taolo ya matlotlo

216. (1) Molao wa setjhaba o lokela ho theha taolo ya matlotlo o be o behe mehato e tlang ho bontsha bosiyi ba sephiri le taolo ya tshebediso ya matlotlo mererong yohle ya mmuso, ka ho qapa –

(a) mokgwa o amohelehang ho bohle wa ho bolokwa ha dibuka;

- (b) tlhophiso tse tshwanang tsa ditshenyehelo, mmoho le
- (c) ditshebetso tse tshwanang tsa taolo ya matlotlo.
- (2) Botshwari ba matlotlo a setjhaba, ha mmoho le setho sa Khabinete se ikarabellang mererong ya matlotlo a setjhaba, bo ka thibela hofetiswa ha matlotlo lekaleng la mmuso feela ka lebaka la ho tloleha ha molao kapa ho se phethiswe ha dipehelo tse karolwaneng ya (1).
- (3) Qeto ya ho thibela ho fetisetswa ha matlotlo provenseng e ka etswa feela ho ya ka dipehelo tsa karolwana ya (2), le –
  - (a) e ke ke ya thibela matlotlo ho feta matsatsi a 120; le
  - (b) e ke ke ya sebediswa ka pelepele, empa e tla thisa ho boela morao ka ntle ha eba Palamente e e dumela ho ya ka tsamaiso e tshwanang haholo le e thehilweng ho ya ka karolo ya 76(1) mme e balletswe ke melao e kopanetsweng le ditaello tsa Palamente. Tsamaiso ena e lokela ho qetwa matsatsing a 30 a qeto ya taolo ya matlotlo ya setjhaba.
- (4) Palamente e ka nna ya tsoseletsa qeto ya ho thibela ho fetiswa ha matlotlo ka nako e sa feteng matsatsi a 120 ka lekgatlo ka nako e le nngwe, ho latelwa tsamaiso e thehilweng karolwaneng ya (3).
- (5) Pele Palamente e ka ananela kapa ya tsoseletsa ho thibela ho fetiswa ha matlotlo ho ya provenseng -
  - (a) Mohlahlobikakaretso o lokela ho tlalehela Palamente; kapa
  - (b) provense e lokela ho newa sebaka sa ho ikarabela ditabeng tsa bobare kgahlanong la yona, le ho hlalosa maikutlo a yona, ka pela komiti.

Phumantsho ya thepa le ditshebeletso

217. (1) Ha makala a puso setjhabeng, makala a provense le a mmuso wa selehae, kapa mekgatlo efe kapa efe e ka hlalotswang molaong wa setjhaba, ditlamo tsa thepa le ditshebeletso, a lokela ho etsa jwalo ho ya ka tsamaiso e se nang leeme, e lekalekanang, e pepeneneng, e ka emelang phehisano le e ka bolokang tjelele.
- (2) Karolwana ya (1) ha e thibele makala a puso kapa mekgatlo e boletsweng karolwaneng eo ka ho phethisa phumantsho ya leano le fanang ka -
- (a) mehato ya boikgethelo ha ho ajwa ditumellano; le
  - (b) tshireletso kapa ntshetsopele ya batho, kapa dihlopha tsa batho ba sitisiswang ke kgethollo e yang ka leeme.
- (3) Molao wa setjhaba o lokela ho rala tsamaiso eo ka yona leano le amohelwang karolwaneng ya (2) le ka sebediswang ka teng.

Ditiisetso tsa mmuso

218. (1) Mmuso wa setjhaba, wa provense kapa masepala o ka etsa tiisetso ka se adimilweng ka feela ha eba tiisetso eo e ikamahanya le mabaka tse ngotsweng molao wa setjhaba.
- (2) Molao wa setjhaba o boletsweng karolwaneng ya (1) o ka fetiswa feela ka mora hore dikgothaletso dife kapa dife tsa Khomishene ya Matlotlo le Taolo ya Matlotlo e nahanwe.
- (3) Selemong se seng le se seng, mmuso o mong le o mong o lokela ho phatlalatsa tlaleho ya ditiisetso tseo o faneng ka tsona.

Meputso ya batho ba sebelletsang setjhaba

219. (1) Molao wa Palamente o lokela ho etsa moralo oo ka ona ho lekannwang -
- (a) meputso, ditumello le ditshwanelo ho ditho tsa Lekgotla la Setjhaba la Diprovence, baromuwa ba ka mehla ba Lekgotla la Setjhaba la Diprovence, ditho tsa Khabinete, Batlatsi ba Matona, marena le ditho tsa makgotla afe kapa afe a marena; le
  - (b) maemo a hodimo a meputso, ditumello kapa ditshwanelo tsa ditho tsa makgotla a diprovence, ditho tsa Makgotla a Phethahatso le ditho tsa Makgotla a Bomasepala ba mehato e fapaneng.
- (2) Molao wa setjhaba o lokela ho theha khomishene e ikemetseng ya ho etsa dikgothaletso ka meputso, ditumello le ditshwanelo tse boletsweng ho karolwaneng ya (1).

(3) Palamente e ka fetisa molao o boletsweng ho karolwaneng ya (1) ha feela ho se ho nahannwe ka dikgothaletso dife kapa dife tsa khomishene e thehilweng ka dipehelo tsa karolwana ya (2).

(4) lekgotla la phethahatso la setjhaba, la phethahatso la provense, masepala kapa bolaodi bofe kapa bofe bo amehang bo ka sebedisa molao wa setjhaba o boletsweng karolwaneng ya (1) ka mora ho ho nahan ka dikgothaletso tsa khomishene tse thehilweng ho ya ka karolwana ya (2).

(5) Molao wa setjhaba o lokela ho etsa moralo wa ho beha meputso, ditumello le ditshwanelo tsa baahlodi, Motjhotjhisi le Mohlahlobikakaretso, le ditho tsa khomishene efe kapa efe e thehilweng ka taelo ya Molao wa Motheo, ho kenyeletswa le bolaodi ba kgaso bo boletsweng karolong ya 192.

Khomishene ya matlotlo le taolo ya matlotlo

Ho thehwa le tshebetso

220. (1) Ho na le Khomishene ya Ditjhelete le ya taolo ya Matlotlo a Rephaboliki e etsang dikgothaletso le lebeleletsweng Kgaolong ena, kapa molaong wa setjhaba, Palamenteng, makgotla a provense le bolaodi bo laolwang ke lekgotla la setjhaba.

(2) Khomishene e ikemetse mme e laolwa feela ke Molao wa Motheo le molao mme e lokela ho se nke lehlakore.

(3) Khomishene e lokela ho sebetse ka Molao wa Palamente, mme sebetse mesebetsi ya yona, e lokela ho tadimisisa dintlha tsohle ha mmoho le tse ngotsweng karolong ya 214(2).

Ho thongwa ha ditho le nako ya tsona tshebetsong

221. (1) Khomishene e bopilwe ka basadi le banna ba latelang ba thontsweng ke Mopresidente jwalo ka hlooho ya lekgotla la phethahatso la setjhaba.

(a) modulasetulo le motlatsi wa modulasetulo bao e leng ditho tse felleletseng;

(b) batho ba robong bao e mong le e mong wa bona a thontsweng ke Lekgotla la Phethahatso la provense, mme provense ka nngwe e thonya motho a le mong feela;

(c) batho ba babedi ba thontsweng ke mmuso wa selehae o hlophisitsweng ho ya ka karolo ya 163; le

(d) batho ba bang ba robong.

(2) Ditho tsa Khomishene di lokela ho ba le tsebo e batsi.

(3) Ditho di sebetse nako e thehilweng ho ya ka molao wa setjhaba. Mopresidente a ka nna a tlosa setho ofising ka lebaka la boitshwaro bo bobele, ho holofala le ho hloleha ho sebetse.

Ditlaleho

222. Khomishene e lokela ho tlaleha ka mehla Palamenteng le makgotleng a etsang molao a provense.

Banka ya Bohareng

Motheo

223. Banka ya Sesui ya Afrika Borwa ke banka ya bohareng ya Rephaboliki mme e laolwa ke Molao wa Palamente.

Sepheo sa motheo

224. (1) Sepheo sa motheo sa Banka ya Sesui ya Afrika Borwa ke ho sireletsa matla thekong ya tjhelete molemong wa kgolo ya moruo o tsitsitseng mme o hola Rephaboliking.

(2) Banka ya Sesui ya Afrika Borwa, ka ho leka ho fihlella sepheo sa yona, e lokela ho lokela ho phetha mesebetsi ya yona ka ntle ho tshabo ya letho, e sa sebetse ka leeme kapa ho nahanela, empa ho be le puisano ya ka mehla mahareng a ditho tsa Banka le Khabinete tse ikarabellang ditabeng tsa ditjhelete tsa setjhaba.

Matla le mesebetsi

225. Matla le mesebetsi ya Banka ya Sesui ya Afrika Borwa ke eo ka tlwaelo e etswang ke dibanka tse bohareng, mme mntla ao a lokela ho laolwa ke ke Molao wa Palamente mme di etswe di be di phethwe ho ya ka mabaka a balletsweng ho ya ka Molao oo.

Ditaba tsa Matlotlo a Selehae le a Provense
Matlole a Matlotlo a makgetho a Diprovence

226. (1) Ho na le Mokotla wa Matlotlo a Makgetho a provense ka nngwe oo ho bokellwang ho ona ditjhelete tsohle tse beilweng ke Molao wa Palamente mme di amohelwa ke mmuso wa provense.

(2) Tjhelete e ka ntshwa Mokotleng wa Matlotlo a Makgetho a Provense, feela

(a) dipehelo tsa ditekanyetso ka molao wa provense; kapa

(b) ha e le molao o tobaneng le Mokotla wa Matlotlo a Makgetho a Provense, o dumellwang ke Molao wa Motheo kapa molao wa provense.

(3) Matlotlo a Makgetho a abetsweng mmuso wa motse provenseng eo ho ya ka dipehelo tsa karolo ya 214(1), ke molao o tobaneng le Mokotla wa Matlotlo wa provense eo.

Mehlodi ya setjhaba ya matlole a provense le mmuso wa selehae

227. (1) Mebuso ya Metse le provense ka nngwe -

(a) e lokelwa ke karolo e sa lekalekanang ya lekgetho le bokelleditsweng setjhabeng ka bophara hore e tle e tsebe ho fana ka dithebeletso tsa bohlokwa le ho etsa mesebetsi eo e e abetsweng; le

(b) ho amohela dikabo tse tswang matlotlong a mmuso wa setjhaba, ka tlasa mabaka aitseng kapa a se teng.

(2) Matlotlo a mang ao diprovence kapa bomasepala ba a bokelleditseng ho tswa karolong ya bona ya matlotlo a bokelleditsweng setjhabeng ka bophara, kapa a tswa dikabelong tse itseng tseo ba fumaneng ho hong matlotlong a mmuso wa setjhaba. Ka ho lekana, ha ho tlamo efe kapa efe mmusong wa setjhaba ho lefella diprovence kapa bomasepala ba sa bokelleng letlotlo ho ya ka matla a lekgetho la bona le ka matla a ho lefisa.

(3) Kabelo ya provense ya matlotlo a fumanwang setjhabeng ka bophara e lokela ho lebiswa provenseng eo ka pelepele, ho sa fokotswa letho, ka ntle ha eba phethiso eo e thibetswe ho ya ka karolo ya 216.

(4) Provense e lokela ho ikgwantlella mehlodi efe kapa efe eo e ehlokang, ho ya ka dipehelo tsa Molao wa Motheo wa provense eo, e ekelletsang ditlhoko tsa yona tseo Molao wa Motheo ona o di hopotseng.

Makgetho a Diprovence

228. (1) Lekgotla le etsang molao la provense le ka lefisa -

(a) makgetho, ditefello le makgetho a mang, lekgetho la keketso thekong, lekgetho la theko, makgetho a matlo le thepa; le

(b) ditefiso ka tekano hodima mehlodi ya makgetho bakeng sa lekgetho, tefello kapa tlamo e behilweng ke molao wa naha, ntle ho mehlodi ya makgetho a dikgwebo tse kopanetsweng a kuno, lekgetho le eketsang boleng kapa ditlameho tsa thepa e romelwang.

(2) Matla a lekgotla le etsang molao la provense a hore le lefise makgetho, ditefello, ditlamo le ditefiso -

(a) a ke ke a sebediswa ka mokgwa o ka holofatsang maano a naha moruong, merero ya moruo pakeng tsa diprovence kapa tsamaiso ya thepa, ditshebeletso, mekotla ya kgwebo kapa ya basebetsi naheng ka bophara, hape

(b) a laolwe ho ya ka Molao wa Palamente, o ka phethwang feela ka mora dikgothaletso dife kapa dife tsa Khomishene ya Ditjhelete le Matla a lekgetho ha di se di nahannwe.

Ditefello le makgetho a masepala

229. (1) Ho ya ka karolwana ya (2), (3) le (4), masepala a ka lefisa-

(a) ditefello tsa matlo le keketso ditefello mabapi le ditshebeletso tse entsweng kapa tse etseditsweng masepala; le

(b) ha eba di dumelletswa ke molao wa setjhaba, makgetho a mang, ditefello le makgetho a thepa tse tshwanelang mmuso wa selehae kapa mohatong wa mmuso wa selehae oo masepala eo

a leng ka tlasa hae, empa ho se masepala ya ka lefising lekgetho, lekgetho la thekiso, lekgetho le kenyeditsweng la theko le lekgetho la thepa.

(2) Matla a masepala a ho lefisa ditefello tsa matlo, ditefello tse ekeditsweng ho tse lefilweng mabapi le ditshebeletso tseo ho fanweng ka tsona kapa tse etseditsweng masepala, kapa makgetho a mang, ditefello kapa makgetho a thepa -

(a) a ke ke a phethwa ka tsela e tla tshwaetsa monahano o mobe mabapi le thepa le ho se utlwahale ha maano a moruo a setjhaba, ditshebetso tsa moruo ho haola le meedi ya masepala, kapa ho tsamaiswa ha thepa, ditshebeletso, tjehelete kapa mosebetsi wa setjhaba; le

(b) a ka laolwa ke molao wa setjhaba.

(3) Ha bomasepala ba babedi ba na le matla a ho lefisa makgatho mmoho le mesebetsi ho ya ka sebaka se le seng, karolo e loketseng ya matla ao le mesebetsi eo e lokela ho etswa ho ya ka molao wa setjhaba. Karolo e ka etswa ka morao ho hore feela ho nkuwe tsamaiso e latelang;

(a) tlhoko ya hore ho dumellanwe le metheo e utlwalang ya lekgetho.

(b) matla le mesebetsi e phethwang ke masepela ka mong.

(c) matla a ho batla lekgetho a masepala ka mong.

(d) ho sebetsa ka ho atleha le ka bokgoni ba ho fumana makgetho, ditefello le ditefo tsa thepa.

(e) tekatekano.

(4) Ha ho letho karolong ena le sa kenyetseng ho arolelana ha makgetho ho ya ka karolo ena mahareng a bomasepala ba nang le matla a ho fumana lekgetho le mesebetsi sebakeng se le seng.

(5) Molao wa setjhaba o lebeleletsweng karolong ena o ka phethiswa feela ka mora mmuso wa selehae o hlophisitsweng le Khomishene ya Ditjhelete le ya Lekgetho ha ho se ho builwe le tsona, mme dikgothaletso dife kapa dife tsa Khomishene di se di nahannwe.

Dikadimo tse etswang ke Diprovence le Bomasepala

230. (1) Provence le masepala di ka adima tjehelete bakeng sa ho ba le mokotla wa kgwebo, kapa ditshenyehelo tse tswellang ho ya ka dipehele tsa molao wa naha, empa dikadimo tsa ho feta ditshenyehelo tse tswellang

(a) di ka etswa feela ha di hlokahala bakeng sa ho tswellisa mesebetsi nakong ya selemo seo sa ditjhelete, hape

(b) di lokela ho etswa nakong ya kgwedi tse leshome le metso e mmedi

(2) Molao o bolelwang sabosekesheneng ya (1) o ka fetiswa feela ha ho se ho tshohlilwe dikeletso tsohle tsa Khomishene ya Matlotlo le Makgetho.

KGAOLO YA 14

DIPEHELO TSE AKARETSANG

molao wa matjhaba

Ditumellano tsa matjhaba

231. (1) Ho tshohlwa le ho saanelwa ha ditumellano tsa matjhaba ke boikarabelo ba phethahatso ya naha.

(2) Tumellano ya matjhaba e tlama Rephaboliki ha feela e se e ananetswe ke Seboka sa Setjhaba se etsang molao le Lekgotla la Diprovence tsa Setjhaba ka ho etsa tlamo. Ntle le ha e le ditumellano ya mofuta o bolelwang karolwaneng ya (3)

(3) Tumellano ya matjhaba ya mofuta wa setekgeniki, tsamaiso kapa phethahatso ya tlhaho, kapa tumellano e sa hlokeng kananelo kapa kamohelo, e entsweng ke phethahatso ya naha e tlama Rephaboliki ntle le hore e ananelwe ke Seboka sa Setjhaba le Lekgotla la Diprovence empa e lokela ho hlaliswa Sebokeng sa Setjhaba se etsang molao le Lekgotleng la Diprovence nako e sa le teng.

(4) Tumellano efe kapa efe ya matjhaba e fetoha molao wa Rephaboliki ha e se e fetisitswe jwale ka molao wa setjhaba, empa pehelo e iphethahatsang ya tumellano e seng e ananetswe ke Palamente ke molao Rephaboliking, ntle ha e le kgahlanong le Molao wa Motheo kapa molao o

etswang wa Palamente.

(5) Rephaboliki e tlangwa ke ditumellano tse neng di tlama Rephaboliki pele nakong eo Molao wa Motheo ona o kenang tshebetsong, le Molao wa Matjhaba o tlwaelehileng.

Molao wa moetlo wa matjhaba

232. Molao wa matjhaba o tlwaelehileng ke molao Rephaboliking ntle le ho o sa dumellane le Molao wa Motheo kapa molao o etswang wa Palamente.

Tshebediso ya Molao wa Matjhaba

233. Ha ho fetolelwa molao ofe kapa ofe, lekgotla la dinyewe le leng le le leng le lokela ho kgathalla phetolelo e utlwahalang e tsamaelanang le molao wa matjhaba ho na le phetolelo e nngwe e tsamaelanng le molao wa matjhaba.

Merero e meng

Dibili tsa ditokelo

234. Ho matlafatsa tlwaelo ya puso ya setjhaba ka setjhaba e thehilweng ke Molao wa Motheo, Palamente e ka amohela Dibili tsa Ditokelo le dipehelo tsa Molao wa Motheo.

Boipopo

235. Tokelo ya batho ba Afrika ka kakaretso ya ho ipopa, jwalo ka ha ho hlahositswe Molaong wa Motheo, ha e kgetholle, ho ya ka mmeedi ya tokelo, ho amohela monahano wa tokelo ya boipopo ha setjhaba sefe kapa sefe se phelang ka setso se tshwanang le puo e tshwanang, sebakeng se le seng Rephaboliking kapa ka tsela efe kapa efe, mme ho laolwa ke molao wa setjhaba.

Ho tshhetswa mekga ya dipolotiki ka tjelete

236. Hore demokrasi ka mekga e mengata e tle e tswelle, molao wa setjhaba o lokela ho thusa ka ditjelete mekga ya sepolotiki e sebetsang mmoho makgotleng a molao a setjhaba le provense, ka mokgwa o sa tshwanang le wa tekatekano.

Ho phethwa ha ditshwanelo ka tshebetso e matla

237. Ditshwanelo tsohle tsa molao wa motheo di lokela ho phethwa ka matla le ka ntle ho tieho.

Boetsetsi le boromuwa

238. Lekala la phethahatso la mmuso la lefapha lefe kapa lefe le ka -

(a) romela bolaodi bofe kapa bofe kapa mosebetsi o tla mehang ho phethwa kapa ho etswa ho ya ka dipehelo tsa molao wa lekala lefe kapa lefe la puso, ka ntle ha eba boromuwa bo tsepame le molao ho ya ka bolaodi bo ka phethwang kapa mosebetsi o entswe, kapa

(b) phethisa bolaodi bofe kapa bofe kapa mosebetsi ofe kapa ofe mabapi le lekala la phethahatso la puso ka boetsetsi kapa boromuwa.

Ditlhaloso

239. Molaong wa Motheo, ka ntle ha eba tshebediso e bontsha ka mokgwa o mong, “ molao wa setjhaba” o hlalosa: -

(a) molao o monyanyane o entsweng ho ya ka dipehelo tsa Molao wa Palamente; le

(b) molao o neg o sebediswa ha Molao wa Motheo o sebetsa mme o laolwa ke mmuso wa setjhaba;

“lekala la puso” le bolela -

(a) lefapha lefe kapa lefe la puso kapa la taolo setjhabeng, provenseng kapa mmusong wa lefapha la selehae; kapa

(b) mosebetsi ofe kapa ofe kapa mokgatlo -

(i) ho phetha matla kapa ho etsa mosebetsi ho ya ka Molao wa Motheo kapa molao wa motheo wa provense; kapa

(ii) ho phetha matla a setjhaba kapa ho phetha mosebetsi wa setjhaba ho ya ka dipehelo tsa molao o mong le o mong, empa e sa kenyetse lekgotla la dinyewe kapa mosebeletsi wa molao; “

molao wa provense” o hlalosa -

- (a) molao o monyenyanane o entsweng ho ya ka dipehelo tsa Molao wa provense; le
- (b) molao o neng o sebediswa ha Molao wa Motheo o sebetsa mme o laolwa ke taolo ke mmuso wa provense.

Ho se tshwane ha ditemana tse fapaneng

240. Moo ho nang le ho se tshwane mahareng a ditemana tsa Molao wa Motheo, temana ya Senyese mane e tla amohelwa e nepahetse.

Ditlhophiso tsa phetoho

241. Shejulu ya 6 e sebetsa ho fetoheng molaong wa motheo o motjha o thehilweng ke Molao ona wa Motheo, le taba e ka itlhalelang feela phetohong eo.

Ho hlakolwa ha melao

242. Melao e boletsweng Shejulung ya 7 e phumutswe, ho ya ka karolo ya 243 le Shejulu ya 6.

Sehlooho se sekgutshwanyane le ho qala

243. (1) Molao ona o bitswa Molao wa Motheo wa Afrika Borwa wa 1996, mme o tla sebetsa ka pelenyana feela mohla letsatsi le beilweng ke Mopresidente ka kgoeletso, mme e ke ke ya eba pele ho mohla 1 Phupu 1997.

(2) Mopresidente a ka beha matsatsi a fapaneng pele ho mohla o boletsweng karolwaneng ya (1) ho ya ka dipehelo tse fapaneng tsa Molao wa Motheo.

(3) Ka ntle ha eba dikahare di hlalosa ka tsela e nngwe, tlhaloso pehelong ya Molao wa Motheo ho fihlela ha Molao wa Motheo o sebediswa o nkuwe o bolela nako eo pehelo eo e sebedisitsweng ka yona.

(4) Ha eba ho behilwe letsatsi le selet mabapi le pehelo e itseng ya Molao wa Motheo ho ya ka karolwana ya (2), pehelo efe kapa efe e tshwanang le ya Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika Borwa ya 1993 (Molao wa 200 wa 1993), o boletsweng kgoeletsong, o phumutswe ho tloha ka letsatsi le tshwanang le leo.

(5) Dikarolo tsa 213, 214, 215, 216, 218, 226, 227, 228, 229, le 230 di sebediswa ka 1Pherekong 1998, mme hona ha ho kgetholle ho phethwa ho ya ka dipehelo tsa Molao wa Motheo wa molao o lebeletsweng ho dipehelo tseo pele ho letsatsi leo. Pele ho letstsi leo dipehelo tse tshwanang le tsa sewelo tsa Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika Borwa wa 1993, o tla nne o sebetse.

SHEJULU YA 1

Folakga ya Naha

(1) Folakga ya naha e motopo o kgutlonnetsepa; mme e bolelele bo fetang bophara ka halofo.

(2) E ntsho, ka mmala wa kgauta; e tala; e tshweu; bofubedi ba tjhilisi le botala ba lehodimo.

(3) E na le motako o motala wa sebopeho sa tlhaku ya Y, oo bophara ba ona bo nkang karolo ya bonngwe bohlanong. Mela e hare ya motako e qala hodimo le tlase ditlheng haufi le palo ya folakga, mme e teane bohareng ba moeding o se nang letho.

(4) Motako o motala o dikilwe ka hodimo le ka tlase ke bosweu, mme ho leba nqeng ya palo ya folakga, ke wa kgauta. Mebala ena e dikile nngwe leshomeng le metso e mehlanong ka bophara ba folakga.

(5) Kgutlotharo e haufi le palo ya folakga e ntsho.

(6) Motako o ka hodimo o tshekaletseng o bofubedu ba tjhilisi, mme bo ka tlase bo botala ba lehodimo. Metako ena e na le bophara ba bonngwe borarong jwalo ka ba folakga.

SHEJULU YA 2

DIKANO LE BOITLAMO BA PRESIDENTE LE

Motshwaramokobobo wa Mopresidente

1. Mopresidente kapa Motshwaramokobobo wa Mopresidente, o lokela ho ikana/itlama ka mokgwa ona ka pela Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo:

Pontsheng ya bohle ba bakaneng mona, ke bile ke elelwa ka botlalo boikarabelo boo ke bo amohelang ba maemo a hodimo NNA ke kenang tshebetsong ke le Mopresidente/Mopresidente wa mokobobo wa Rephaboliki ya Afrika Borwa NNA, A.B. ke a ikana ka boitlamo bo se nang qeaeo hore ke tla tshepahala Rephaboliking ya Afrika Borwa, mme ke tla ikokobetsa, ke mamele, le ho phethisa le ho boloka Molao wa Motheo le melao yohle e meng ya ho phethisa le ho boloka Molao wa Motheo le melao yohle e meng ya Rephaboliki; ke ikana le ho tshepisa ka matla hore ke tla etsa ka mehla -

- * ho kgothaletsa se tlang ho atla; mme ke be kgahlanong le sohle se ka senyang Rephaboliki;
- * ho sireletsa le ho kgothaletsa ditokelo tsa Maafrika Borwa ohle;
- * ho phetha mesebetsi ya ka ka matla ohle a ka le dineo tsohle tsa ka ka tsebo yohle ya ka le bokgoni bohle ba ka ke ntse ka laolwa ke letswalo la ka;
- * ho phethisa toka ho bohle; mme
- * ke inehela bophelong bo botle ba Rephaboliki le batho bohle ba yona.

(Mabapi le kano : Modimo nthuse.)

Boikano kapa boitlamo ba Motlatsi wa Mopresidente

2. Motlatsi wa Mopresidente o lokela ho ikana/itlamo ka mokgwa ona ka pela Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo;

Pontsheng ya bohle ba bakaneng mona, ke bile ke elellwa ka botlalo boikarabelo boo ke bo amohelang ba maemo hodimo NNA ke kena tshebetsong ke le Motlatsi wa Mopresidente wa Rephaboliki ya Afrika Borwa, ke tla NNA A.B. ke a ikana ka boitlamo bo se nang qeaeo hore ke tla tshepahala ho Rephaboliking ya Afrika Borwa, mme ke tla ikokobetsa, ke mamele, le ho phethisa le ho boloka Molao Motheo le melao yohle e meng ya Rephaboliki, ke ikana le ho tshepisa ka matla ho etsa ka mehla -

- * ho ntshetsa pele tsohle tse tla tswellisa pele Rephaboliki, mme ke be kgahlanong le tsohle tse ka e beang mathateng.
- * ke be moeletsi wa nnete le ya tshepahalang;
- * ho sebetse ka matla ohle a ka le ditalente ka tsebo ya ka yohle le boiphihlelo le ho tshepehala;
- * ho phethahatsa toka ho bohle;
- * ho itella bophelo bo botle ba Afrika Borwa le batho bohle ba yona.

(Mabapi le kano: Modimo nthuse.)

Boikano kapa boitlamo ba Matona le Batlatsi ba Matona

3. Letona le Motlatsi wa Letona, o tlameha ho ikana/itlamo tjena ka pela Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo kapa moahlodi e mong ya thontsweng ke Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo;

NNA, A.B. je ikana/itlamo hore ke tla tshepahala Rephaboliking ya Afrika Borwa mme ke tla ikokobeletsa, hohlompha le ho phethisa Molao wa Motheo le melao e meng ya Rephaboliki; ke ke itlamo ho phethisa mesebetsi jwalo ka Letona/Motlatsi wa Letona ka tlotla le seriti; ho ba le nnete moeletsi wa nnete ya tshepahalang, ke sa senole ka boomo kapa kaho thella ha leleme makunutu ao ke tshepetsweng ona; le ho phethisa mesebetsi ya ka ka boikitlaetsole ka moo nka kgonang ka teng.

(Mabapi le kano: Modimo nthuse.)

Boikano kapa boitlamo ba setho sa Seboka sa Setjhaba, Ditho tsa ka mehla tsa Lekgotla la Setjhaba la Diprovence le ditho tsa lekgotla le etsang molao wa provence

4. (1) Ditho tsa Seboka sa Setjhaba, baromuwa ba ka mehla Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence le ditho tsa lekgotla le etsang molao, di etsa kano kapa boitlamo tjena ka pela Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo kapa moahlodi ya thontsweng ke Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo:

NNA A.B. ke ikana/itlamo hore ke tla tshepahala Rephaboliking ya Afrika Borwa mme

ke tla ikokobetsa, ho hlomphe le ho phethisa Molao wa Motheo le melao e meng ya Rephaboliki, mme ke tshepisa ho phetha mesebetsi jwalo ka setho sa Seboka sa Setjhaba/moromuwa wa ka mehla wa Lekgotla la Setjhaba la Diprovence tsa Ntshetsopele ya Molao wa Motheo ho ya ka matla ohle a ka.

(2) Batho ba kwalang sekgeo Sebokeng sa Setjhaba, baromuwa ba ka mehla ba Lekgotla la Setjhaba la Diprovence kapa ka hara lekgotla le etsang molao ba ka ikana kapa ho itlama ka dipehelo tsa karolwana ya (1) ka pela mosebeletsi wa molao ya okametseng Seboka, Lekgotla kapa lekgotla le etsang molao ka moo ho leng ka teng.

Kano kapa Boitlamo ba Ditonakgolo le ditho tsa Lekgotla la Phethahatso la Diprovence

5. Tonakgolo ya provence, le setho ka seng sa Lekgotla la Phethahatso la provence, ba lokela ho ikana/itlama ka mokgwa ona ka pela Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo kapa moahlodi ya thontsweng ke Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo:

NNA, A.B. ke ikana/itlama hore ke tla tshepahala Rephaboliking ya Afrika Borwa mme ke tla ikokobeletsa, ke hlomphe ke be ke phethahatse Molao wa Motheo le melao yohle ya Rephaboliki; mme ke ikemisetsa ho sebetsa ke le Tonakgolo/setho sa Lekgotla la Phethahatso la provence ya CD ka tlotla le seriti; ho ba moeletsi wa nnete le ya tshephalang; ke se ke ka sibolla ka ho otloloha kapa ka ho potoloha makunutu ao ke a tshepetsweng; le ho phetha mesebetsi ya ka ka boikitlaetso le ka matla ohle a ka.

(Mabapi le kano; Modimo nthuse)

Boikano kapa boitlamo ba Basebeletsi ba mmuso ba Molao

6. (1) Moahlodi ka mong kapa motshwaramokobobo wa moahlodi, o lokela ho ikana/itlama ka mokgwa ona ka pela Moahlodi e Moholo wa Lekgotla le Phahameng la Boipiletso kapa moahlodi e mong ya thontsweng ke Moahlodi e Moholo:

NNA, A.B. ke ikana/itlama hore, jwalo ka Moahlodi wa Lekgotla le wa Molao wa Motheo/Lekgotla le Phahameng la Boipiletso/Lekgotla le Lehlo la EF/Lekgotla GH, ke tla tshepahala Rephaboliking ya Afrika Borwa, ke phethahatse le ho sireletsa Molao wa Motheo; mme ke sebetsa ka toka ho bohle ka ho tshwana ka ntle ho tshabo, leeme kapa ho nahanela motho, ho ya Molao wa Motheo le molao.

(Mabapi le kano: Modimo nthuse.)

(2) Motho ya kgethilweng ho sebetsa e le Moahlodi e Moholo wa Lekgotla le Phahameng la Boipiletso eo e seng moahlodi ha jwale ka nako eo ya ho kgethwa o tlameha ho ikana kapa ho itlama ka pela Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo.

(3) Basebeletsi ba toka. le ba tshwereng mokobobo, ka ntle ho baahlodi, ba lokela ho ikana/itlama ho ya ka dipehelo tsa lekgotla la setjhaba le etsang molao.

SHEJULU YA 3

DITSAMAISO TSA DIKGETHO

Karolo ya A

Ditsamaiso tsa Dikgetho tsa

Basebeletsi ba Molao wa Motheo

Tshebetso

1. Tsamaiso e ngotsweng Shejulung ena e sebetsa ka mehla ha -

(a) Seboka sa Setjhaba se kopana ho kgetha Mopresidente, kapa Motsamaisi wa Dipuisano kapa Motlatsi wa Motsamaisi wa Dipuisano wa Seboka;

(b) Lekgotla la Setjhaba la Diprovence le kopana ho kgetha Modulasetulo kapa Motlatsi wa Modulasetulo; kapa

(c) Lekgotla le etsang molao la provence le kopana ho kgetha Tonakgolo ya provence kapa Motsamaisi wa Dipuisano kapa Motlatsi wa Motsamaisi wa Dipuisano wa lekgotla le etsang molao.

Dikgetho

2. Motho eo e leng modulasetulo kopanong eo Shejulu ena e lebaneng le yena o lokela ho bitsa ho thongwa ha bonkgetheng kopanong eo.

Ditlhoko ka molao

3. (1) Ho thongwe ka foromo e balletsweng ka melawana e ngotsweng karolong ya 9.

(2) Foromo eo ho thontsweng ka yona e lokelwa ho saenwa -

(a) ke ditho tse pedi tsa Seboka sa Setjhaba, ha eba ho kgethwa Mopresidente kapa Motsamaisi wa Dipuisano kapa Motlatsi wa Motsamisi wa Dipuisano wa Seboka sa Setjhaba;

(b) lebitsong la baromuwa ba diprovence tse pedi, ha ho kgethwa Modulasetulo kapa Motlatsi wa Moduasetulo wa Lekgotla la Setjhaba la Diprovence a ka kgethwa; kapa

(c) ke ditho tse pedi tsa lekgotla le etsang molao la provence e amehang, ha eba Tonakgolo ya Provence kapa motsamaisi wa Dipuisano kapa Motlatsi wa Motsamaisi wa Dipuisano wa lekgotla le etsang molao.

(3) Motho ya thontsweng o lokela ho bontsha hore o amohelaa ho thongwa ka ho saena foromo eo a thontsweng ka yona kapa ka bopaki bofe kapa bofe bo ngotsweng.

Phatlalatsa ya mabitso a bonkgetheng

4. Kopanong eo Shejulu ena e tla sebediswang teng, motho eo e leng modulasetulo o lokela ho phatlalatsa mabitso a batho ba thontsweng ho ba bonkgetheng, empa a se dumelle diphehisano dife kapa dife.

Nkgetheng ya mong

5. Moo ho thontsweng nkgetheng a le mong, modulasetulo o lokela ho phatlalatsa hore nkgetheng eo o se a kgethilwe.

Tsamaiso ya dikgetho

6. Ha ho thontswe bonkgetheng ba fetang bonngwe -

(a) ho lokela hore ho etswe kgetho ya sephiri;

(b) setho ka seng se teng, kapa ha eba e le kopano ya Lekgotla la Setjhaba la Diprovence, provence ka nngwe le e nngwe e emetsweng, kopanong e lokela ho kgetha hang hape; mme

(c) modulasetulo o lokela ho phatlalatsa hore motho ya kgethuweng ke ya tla fumana dikgetho tse ngata.

Tsamaiso ya ho kgetholla

7. (1) Ha ho se nkgetheng ya fumaneng dikgetho tse ngata, nkgetheng ya fumaneng dikgetho tse nnyane ka ho fetisa o lokela ho ntshwa ebe ho boetse ho kgethwe bonkgetheng ba setseng ka moo karolo ya 6 e hlalolang ka teng. mokgwa ona o nne o tswele pele jwalo ho fohlela ho fumanaha nkgetheng ya fumanang dikgetho tse ngata.

(2) Ha ho sebediswa karolwana ya (i), ha eba bonkgetheng ba babedi kapa ka bomong ba na le dikgetho tse tlase, kgetho e ka thoko e etswe ho bonkgetheng bao, mme e phetse kgafetsa ka moo ho ka hlokalalang ka teng ho akanya hore ke nkgetheng ofe ya tla ntshwa.

Dikopano tse ding

8. (1) Ha ho ka ha thongwa bonkgetheng ba babedi feela, kapa ha ho ka sala bonkgetheng ba babedi ka mora tsamaiso ya ho ntsha e entswe, mme bonkgetheng bao ba babedi ba fumana palo e lekanang ya dikgetho, kopano e nngwe e tshwarwe matsatsing a supileng, ka nako e balletsweng ke modulasetulo.

(2) Ha ho ka tshwarwa kopano e nngwe ho ya ka karolwana ya (1), tsamaiso e balletsweng ke Shejulu ena e lokela ho sebediswa kopanong eo jwalo ka ha eka ke kopano ya ele ya dikgetho.

Ditaelo

9. (1) Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo o lokela ho hlophisa melao -

(a) tsamaiso ya dikopano tseo Shejulu ena e sebetswang ho tsona;

(b) mesebetsi ya motho ofe kapa ofe eo o leng modulasetulo wa kopano, le motho ofe kapa ofe ya thusang modulasetulo;

(c) foromo eo mabitso a ba thontsweng a ngolwang ho yona; le

(d) mokgwa oo ho tlang ho kgethwa ka ona.

(2) Melao ena e phatlalatswe ka mokgwa oo Mopresidente wa Lekgotla la Molao wa Motheo a tla akanyang ka teng.

Karolo ya B

Mokgwa wa ho Nahana ho kenya letsoho ha Mokga Boromuweg ba Provense Lekgotleng la Setjhaba la Diprovense

1. Baromuwa ba boromuwa ba provense Lekgotleng la Setjhaba la Diprovense leo mokga o tlamehang ha ba ho ona, le tlameha ho akanngwa ka ho atisa palo ya maemo eo mokga o nang le ona lekgotleng le etsang molao ka leshome mme ho arolwe palo e fumanwang ka palo ya maemo a lekgotleng la molao ka nngwe.

2. Ha eba tshebetso ya ho latela ntlha ya 1 e fana ka keketso e sa ananelang baromuwa ba abetsweng mokga ho ya ka ntlha eo, keketso e tlameha ho phehisana le dikeketso tse tshwanang le yona tse tswang mokgeng ofe kapa ofe kapa mekga, mme baromuwa ba sa ajwang boromuweg ba abuwe mokgeng kapa mekgeng ho ya ka tatelano ya keketso e hodimo.

SHEJULU YA 4

DIBAKA TSA TSHEBETSO TSA BOKGONI TSA TSHEBEDISANO YA SETJHABA LE LEKGOTLA LA MOLAO WA PROVENSE

Karolo ya A

Taolo ya meru ya naha ya rona

Temo

Diemafofane tseo e seng tsa matjhaba le tsa setjhaba

Tlhokomelo ya diphoofolo le mafu a tsona

Dikhasino, dipeiso, ho bapala ka lotho le kgaisano, ntle ho dilothari le dipapadi tsa matlole

Tshireletso ya bareki

Ditaba tsa setso

Taolo ya dikoduwa

Thuto mafapheng ohle, ntle ho ya maemo a boraro

Tikoloho

Ditshebeletso tsa bophelo bo botle

Kabo ya matlo

Molao wa setso le wa meetlo ho sebetswa ho latela Kgaolo ya 12 ya Molao wa Motheo

Kgothaletso ya Diindastri

Leano ka puo le taolo ya dipuo tsa semmuso ka moo dipehelo tsa karolo ya 6 ya Molao wa Motheo e fang lekgotla le etsang molao la diprovense matla a ho etsa molao

Ditshebeletso tsa phatlalatso tse laolwang ka ho otloloha kapa di nehelwa ke mmuso wa provense, ho ya karolo ya 192

Tshireletso ya tlhaho, ntle ho dirapa tsa tlhaho, dirapa tsa dimela tsa naha, le mehlodi e fumanehang mawatleng

Sepolesa ka moo dipehelo tsa Kgaolo ya 11 ya Molao wa Motheo e fileng lekgotla le etsang molao la provense matla ka teng

Taolo ya tshilafalo

Tswelopele ya baahi

Ditefello tsa ho falliswa ha thepa

Dikgwebo tsa mebuso ya diprovense tse mabapi le dibaka tsa tshebetso tse Shejulung ena le Shejulung ya 5

Transepoto ya setjhaba

Mesebetsi ya setjhaba mabapi le ditlhoko tsa mafapha a mebuso ya diprovense phethisong ya boikarabelo ba ona ba ho tsamaisa mesebetsi ya ona e balletsweng yona ho ya ka dipehelo tsa Molao wa Motheo kapa tsa molao o mong feela

Tlhopiso le ntshetsopele ya mabatowa

Taolo ya sephethephethe mebileng

Poloko ya mobu

Bohahlaudi

Kgwebo

Boetapele ba setso ho ya ka taolo ya Kgaolo ya 12 ya Molao wa Motheo

Ntshetsopele ya mahaeng le ditoropong

Ho lefella ha dilaesense tsa dipalangwang

Ditshebeletso tsa thekolohelo

Karolo ya B

Merero e latelang ya mebuso ya metse ho ya ka moo karolo ya 155(6)(a) le (7) e hlalolang ka teng:

Tshilafatso ya moya

Melawana ya kaho

Dibaka tsa tlhokomelo ya bana

Phano ya motlakase le kgase

Ditshebetso tsa ditimamollo

Bohahlaudi ba selehae

Bemafofane ba masepala

Tlhopiso tsa masepala

Ditshebeletso tsa bophelo bo botle tsa mmasepala

Transpoto ya setjhaba ya masepala

Ditshebeletso tsa setjhaba tse matleng a masepala tse tobaneng le boikarabelo ba masepala

phethisong ya mesebetsi eo ba e abetsweng ka Molao wa Motheo ona kapa tlasa molao o mong

Dikepe, dikepe tsa diferi, dijete, boemakepe le dikou ho sa kenyeletswe molao wa botjhaba le wa

setjhaba le ditaba tse tsamaelanang le tseo

Tlhokomelo ya dikgohola metseng

Melawana ya kgwebo

Metsi le ditshebeletso tsa tlhwekiso ya dikgwerekgwere ho falliswa feela ka metsi a nowang le

ho apeha le etsi a mafapa a ditshila

SHEJULU YA 5

Dibaka tsa Mesebetsi tse Ikgethileng tsa Lekgotla le Kgonang la Molao la Provense

Karolo ya A

Selakgapalo

Ditshebeletso tsa ambulanse

Diakhaeve ka ntle ho diakhaeve tsa setjhaba

Dilaebrari ka ntle ho kilaebrari tsa setjhaba

Dilaesense tsa tahi

Dimisiamo ka ntle ho tsa setjhaba

Morero wa provense

Ditaba tsa setso tsa provense

Dibaka tsa boithabiso le boithapollo tsa provense

Dipapadi tsa provense

Sephephethe le ditsela tsa provense

Ditshebeletso tsa ngaka ya diphoofolo ka ntle ho molawana wa botsebi

Karolo ya B

Ditaba tse latelang tsa mmuso wa selehae ho ya ka tlhaloso ya karolo ya 155(6)(a) le (7);

Dibaka tsa mabopo a lewatle le boithabiso

Diboroto tsa tsebiso le papatso dibakeng tsa setjhaba

Mabintleng, dibaka tsa polokelo ya ditopo, dibaka tsa ho tjhesetsa ditopo

Ho hlwekisa

Taolo ya ho kgahlwa ha setjhaba

Taolo ya dibaka tse rekisang tahi setjhabeng

Dibaka tsa ho boloka, ho hlokomela le ho pata diphoofolo

Ho kampela le diterata tse kampelang

Ho lefella ha dintja

Ho fana ka laesense le taolo ya dibaka tse rekisang dijo setjhabeng

Dibaka tsa selehae tsa boithapollo

Dibaka tsa dipapadi tsa selehae

Mebaraka

Selakgapalo sa masepala

Dirapa tsa masepala le boithapollo

Ditsela sa masepala

Lerata

Boima

Dibaka tsa setjhaba tsa boikgathollo

Ho thotwa ha matlakala, dithotobolo le matlakala a dintho tse lahlwang

Ho rekisa diterateng

Ho kgantsha diterata

Sephethephethe le ho phaka

SHEJULU YA 6

Ditlhophiso tsa Nakwana

Ditlhaloso

1. Shejulung ena, ka ntle ha eba e sa dumelane le maemo -

“lehae” le hlalosa karolo ya Rephaboliki, eo pele Molao wa Motheo wa mehleng o neng o sebetsa ka yona, e ile ya sebetswa lekgotleng le etsang molao la Afrika Borwa e le lebatowa le ikemetseng kapa le ipusang;

“Molao wa Motheo o motjha” o hlalosa Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika Borwa, wa 1996;

“lekgotla le etsang molao la kgale” le hlalosa molao o phethilweng pele ho Molao wa Motheo wa mehleng o neng o sebetsa;

“Molao wa Motheo wa mehleng” o hlalosa Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika Borwa, wa 1993 (Molao wa 200, 1993).

Ho tswella pele ha molao o seng o le teng

2. (1) Molao yohle e neng e se e sebetsa pele Molao wa Motheo o motjha o sebetsa, e sa tswela pele, e ikamahantse le -

(a) ho fetolwa kapa ho phumulwa; le

(b) ho tsamaelana le Molao wa Motheo o motjha;

(2) Molao o entsweng wa kgale o sa ntseng o sebetsa ho ya ka dintlha tsa karolwana ya (1)

-

(a) ha e sebediswe hohle, lebatoweng kapa kae kapa kae, jwalo ka pele ho Molao wa Motheo wa mehleng o neng o sebetsa ka ntle ha eba o ile wa fetolwa hore o be le ho sebediswa ka bophara; mme

(b) o ntse o laolwa ke balaodi ba laolang Molao wa Motheo o motjha o ntseng o sebetsa, o ikamahantse le Molao wa Motheo o motjha.

Phetolelo ya molao o teng

3. (1) Ka ntle ha eba e sa dumellane le maemo kapa ho bonahala hore ha e a tshwanela, sesupo sa molao ofe kapa ofe o neng o le teng ha Molao wa Motheo o motjha o sebediswa -

- (a) Rephaboliking ya Afrika Borwa kapa lehaeng (ntle le ha ho bolelwa lebatowa), e lokela ho nkwa e bolela Rephaboliki ya Afrika Borwa ho ya ka Molao wa Motheo o motjha;
- (b) Palamenteng, Seboka sa Setjhaba, kapa Senate, di lokela ho nkwa di bolela Palamente, Seboka sa Setjhaba kapa Lekgotla la Setjhaba la Diprovense ho ya ka Molao wa Motheo;
- (c) ho MoPresidente, Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso, Letona, Motlatsi wa Letona kapa Khabinete, le nkuwe le bolela Mopresidente, Letona, Motlatsi wa Mopresidente kapa Khabinete ho ya ka Molao wa Motheo o motjha, o ikamahanyang le ntlha ya 9 ya Shejulu ena;
- (d) ho Mopresidente wa Senate, le nkuwe e le ho bolela Modulasetulo wa Lekgotla la Setjhaba la Diprovense;
- (e) ho lekgotla le etsang molao la provense, Tonakgolo, setho sa Lekgotla la Phethahatso le setho sa Lekgotla la Phethahatso la provense, e nkuwe e supa lekgotla le etsang molao la provense, tonakgolo, Lekgotla la Phethahatso kapa setho sa Lekgotla la Phethahatso ka tlasa Molao wa Motheo o motjha, ho ya ka ntlha ya 12 ya Shejulu ena; kapa
- (f) ho puo ya mmuso kapa dipuo tsa mmuso, e nkuwe e supa puo efe kapa efe ya mmuso ho ya ka Molao wa Motheo o motjha.

(2) Ka ntle ha eba e sa dumellane le maemo kapa e sa lokela, sesupo se setseng molaong wa kgale wa tsamaiso -

(a) Palamenteng, Ntlo ya Palamente kapa seboka se etsang molao kapa mokgatlo wa Rephaboliki kapa wa lehae, o nkuwe o hlalosa -

(i) Palamente ho ya ka Molao wa Motheo o motjha, ha eba taolo ya molao oo e abetswe kapa o behetswe ho ya ka Molao wa Motheo wa kgale kapa ka Shejulu ena lekgotleng la setjhaba la phethahatso; kapa

(ii) Lekgotla le etsang molao la provense, ha eba taolo ya molao oo e abetswe kapa e behetswe ho ya ka Molao wa Motheo wa kgale kapa ka Shejulu lekgotleng la setjhaba la phethahatso; ka

(b) ho Mopresidente, Tonakgolo, Molaodi, kapa mosebeletsi e moholo e mong wa phethahatso, Khabinete, Lekgotla la Matona kapa lekgotla la phethahatso la Rephaboliki kapa la lehae, le nkuwe le hlalosa -

(i) Mopresidente ka tlasa Molao wa Motheo o motjha, ha taolo ya molao oo e abetswe kapa e behetswe ho ya ka Molao wa Motheo wa kgale kapa Shejulung ena ho lekgotla la phethahatso la provense; kapa

(ii) Tonakgolo ya provense ho ya ka Molao wa Motheo o motjha, ha eba taolo ya molao oo e abetswe kapa e behetswe ho ya ka Molao wa Motheo wa kgale Shejulu ena lekgotleng la phethahatso la provense.

Seboka sa Setjhaba

4. (1) Motho ofe kapa ofe eo e neng e le setho kapa mosebeletsi wa mmuso wa Seboka sa Setjhaba ha Molao wa Motheo o motjha o qala ho sebediswa, e eba setho kapa mosebeletsi wa mmuso wa Seboka sa Setjhaba ho ya ka Molao wa Motheo o motjha, mme o sebetsa e le setho kapa mosebeletsi wa mmuso ho ya ka dipehelo tsa Molao wa Motheo o motjha.

(2) Seboka sa Setjhaba se thehilweng ho ya ka dipehelo tsa karolwana ya (1) se lokela ho nkuwa jwalo ka ha eka se kgethilwe ho ya ka Molao wa Motheo o motjha o felang ka 30 Mmesa 1999.

(3) Seboka sa setjhaba se bopilwe ka ditho tse 400 ho fihlela ka 30 Mmesa 1999. ho ya ka karolo ya 49(4) ya Molao wa Motheo o motjha.

(4) Melawana le ditaello tsa Seboka sa Setjhaba tse sebetsang ha Molao wa Motheo o motjha o sebediswa, di tla tswela pele ka ho sebetsa, mme di laolwa ke ho fetolwa kapa ho phumulwa. Morero o so kang o qetwa Palamenteng

5. (1) Morero ofe kapa ofe o so kang o qetwa ke Sebokeng sa Setjhaba ha Molao wa Motheo o sebediswa o tswela pele ho ya ka dipehelo tsa Molao wa Motheo o motjha.

(2) Morero ofe kapa ofe o tshwerweng ke Senate ha Molao wa Motheo o motjha o sebediswa o lebiswe Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence, mme Lekgotla le lokela ho tswela pele ka morero oo ho ya ka dipehelo tsa Molao wa Motheo o motjha.

Dikgetho tsa Seboka sa Setjhaba

6. (1) Ha ho dikgetho tsa Seboka sa Setjhaba tse tla tshwarwa pele ho 30 Mmesa 1999. Ka ntle ha eba Seboka se ka qhalwa ho ya ka dipehelo tsa karolo ya 50 (2) ka mora hore ho fetiswe kgetho ya ho hloka ho se tshetjwe ha Mopresidente ho ya ka karolo ya 102 (2) ya Molao wa Motheo o motjha.

(2) Karolo ya 50 (1) ya molao o motjha e sa emisitswe ho fihlela 30 Mmesa 1999.

(3) Le ha Molao wa Motheo wa kgale o phumutswe, Shejulu ya 2 Molaong oo wa Motheo, jwalo ka ha o fetotswe ke Sehlobotho sa A Shejulung ena, e sebetsa -

(a) dikgethong tsa pele tsa Seboka sa Setjhaba sa ka tlasa Molao wa Motheo o motjha;

(b) ho lahlehelweng ha botho ba Seboka ka mabaka a mang a sa ngolwang karolong ya 47(3) ya Molao wa Motheo o motjha.

(c) ho tlatseletswa dikgeo Sebokeng, le ha ho tlatseletswa, ho lekolwa le ha ho sebediswa mananeo a mekga e bile a sebediswa ha ho tlatswa dikgeo tsa mosebetsi, ho fihlela dikgetho tsa bobedi tsa Seboka tsa Molao wa Motheo ona o motjha.

(4) Karolo ya 47(4) ya Molao wa Motheo o motjha e emisitswe ho fihlela ka dikgetho tsa bobedi ho ya ka Molao wa Motheo o motjha.

Lekgotla la Setjhaba la Diprovence

7. (1) Nako e felang ka pele, pele ho kopano ya pele ya lekgotla le etsang molao la provence le tshwarwang ka mora kgetho ya pele ho ya ka Molao wa Motheo o motjha -

(a) kabelo ya boemedi ba mekga ba provence Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence e lokela ho tshwana le kabelo eo ka yona ditho tsa senate tse 10 tsa provence di neng di thonngwe ka yona ho ya ka dipehelo tsa karolo ya 48 ya Molao wa Motheo o fetileng, mme

(b) kabo ya baromuwa ba ka mehla le baromuwa ba bohlokwa mekgeng e emetsweng lekgotleng le etsang molao wa provence, e tjena:

Provence   Baromuwa   Baromuwa
                    ba ka Mehla   ba Bohlokwa

1. Kapa Botjhabela   ANC 5   ANC 4
                                    NP 1

2. Freistata   ANC 4   ANC 4
                                    FF 1
                                    NP 1

3. Gauteng   ANC 4   ANC 3
                                    DP 1
                                    FF 1
                                    NP 1   NP 1

4. Ha Zolo-Natala   ANC 1   ANC 2
                                    DP 1
                                    IFP 1   IFP 2
                                    NP 1

5. Mpumalanga   ANC 4   ANC 4
                                    FF1
                                    NP 1

6. Kapa Leboya   ANC 3   ANC 2
                                    FF 1
                                    NP 2   NP 2

7. Provense ya Leboya   ANC 6   ANC 4
8. Leboya Bophirimela   ANC 4   ANC 4
    FF 1
    NP 1

9. Kapa Bophirimela   ANC 2   ANC 1
    DP 1
    NP 3   NP 3

- (2) Mokga o nang le ditho lekgotleng le etsang molao la provense o lokela ho -
- (a) thonya baromuwa ba ka mehla ho batho bao e neng e le basenate ha Molao wa Motheo o motjha o ne o sebediswa mme ba eba teng ho ka sebetsa e le baromuwa ba ka mehla; mme
- (b) ka thonya batho ba bang ho ba baemedi ba ka mehla ha feela ho se ba bang kapa palo e sa lekaneng ya ditho tsa kgale tsa basenate.
- (3) Lekgotla le etsang molao la provense le lokela ho thonya baromuwa ba ka meha ho ya ka ho thonya ha mekga.
- (4) Dikarolwana tsa (2) le (3) di sebetsa feela ha ho thonngwa baromuwa ba ka mehla lekgetlo la pele Lekgotleng la Setjhaba.
- (5) Karolo ya 62(1) ya Molao wa Motheo o motjha ha e sebetse ho thonngweng ha ditho tsa kgale tsa Senate hore e be baromuwa ba ka mehla ho ya ka diphelelo tsa temana ena.
- (6) Melawana le ditaelo tsa Senate tse neng di sebediswa ha Molao wa Motheo o motjha o sebetsa, di lokela ho sebediswa mererong ya Lekgotla la Setjhaba ho fihlela boemong ba ho sebediswa, e ikamahantse le diphetoho dife kapa dife kapa ho phumulwa.

Bao e neng e le ditho tsa Senate

8. (1) Motho eo e neng e le setho sa Senate ya sa thonngwang ho ba moromuwa wa ka mehla wa Lekgotla la setjhaba la Diprovence o na le tokelo ya ho ba setho se felletseng sa lekgotla le etsang molao la provense leo motho a le thonyeditsweng hore e be setho sa Senate ho ya ka karolo ya 48 ya Molao wa Motheo wa kgale.
- (2) Ha motho eo e neng e le setho sa Senate a ikgethela ho se be setho lekgotleng le etsang molao la provense, motho eo o nkuwa jwalo ka motho ya tlohetseng mosebetsi wa ho ba setho sa Senate letsatsi pele Molao wa Motheo o motjha o sebediswa.
- (3) Moputso, ditumellwa le kumo tsa setho sa mehleng sa Senate se thontsweng ho ba moromuwa wa ka mehla kapa setho sa lekgotla le etsang molao la provense di ke ke tsa fokotswa feela ka lebaka la ho thonngwa hoo.

Phethahatso ya Setjhaba

9. (1) Mang kapa mang eo e neng e le Mopresidente, Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso, Letona kapa Motlatsi wa Letona ho ya ka Molao wa Motheo wa kgale, ha Molao wa Motheo o motjha o ne o sebediswa, o tswella ho ba setho, mme o dula mosebetsing ho ya ka diphelelo tsa Molao wa Motheo o motjha, empa e ikamahanye le temana ya (2).
- (2) Ho fihlela 30 Mmesa 1999 dikarolo tsa 84, 89, 90, 91, 93 le 96 tsa Molao wa Motheo o motjha di nkuwe jwalo ka ha eka di baleha ka mokgwa o hlhisitsweng Sehlomathisong sa B Shejulung ena.
- (3) Temanenyana ya (2) ha e thibele Letona leo e neng e le setho sa Senate ha Molao wa Motheo o motjha o sebediswa, ho tswela pele e le Letona jwalo ka ha ho ngotswe karolwaneng ya 91(1)(a) ya Molao wa Motheo o motjha, jwalo ka ha karolo eo e ngotswe Sehlomathisong sa B.

Makgotla a etsang molao wa Diprovence

10. (1) Motho e mong le e mong eo e neng e le setho kapa mosebeletsi wa mmuso wa lekgotla le etsang molao wa provense ha Molao wa Motheo motjha o sebediswa, motho eo e eba setho kapa mosebeletsi wa mmuso wa provense eo ho ya ka Molao wa Motheo o motjha, mme o sebetsa e le setho kapa mosebeletsi wa mmuso ho ya ka Molao wa Motheo o motjha mmoho

le Molao wa Motheo wa provense o ka bang teng.

(2) Lekgotla le etsang molao la provense le bopilweng ka dipehelo tsa temananyana ya (1) le nkuwe e le le kgethuweng ho ya ka Molao wa Motheo o motjha nakong e tla fela ka 30 Mmesa 1999.

(3) Ho ya ka nako e balletsweng e felang ka 30 Mmesa 1999, e ikamahantse le karolo ya 108(4), lekgotla le etsang molao la provense le na le ditho tse ngata tse balletsweng molao oo ho ya ka Molao wa Motheo wa kgale le palo ya ditho tsa Senate tsa kgale tseo jwale e seng e le ditho tsa lekgotla le etsang molao ho ya ka dipehelo tsa temana ya 8 ya Shejulu ena.

(4) Melawana le ditaelo tsa lekgotla le etsang molao la provense e sebediswang ha Molao wa Motheo o sebediswa, e tswela pele, e ikamahantse le ho fetolwa le ho phumulwa.

Dikgetho tsa makgotla a etsang molao wa diprovence

11. (1) Le ha molao wa Motheo wa kgale o phumutswe, Shejulu ya 2 ya Molao wa Motheo oo, jwalo ka ha e fetotswe ho ya ka Sehlomathiso sa A sa Shejulu, e sebeta -

(a) dikgethong tsa pele tsa lekgotla le etsang molao la provense ho ya ka Molao wa Motheo o motjha;

(b) ho lahlehelwa ke ho ba setho sa lekgotla le etsang molao maamong a mang ho ao ho fanweng ka ona karolong ya 106 (3) ya Molao wa Motheo o motjha; le

(c) ho tlatsweng ha dikgeo tse teng tsa mosebetsi lekgotleng le etsang molao, le tlatselatsong, ho lekolweng le ho sebediswang ha mananeo a dikgeo tsa mosebetsi, ho fihlela dikgetho tsa bobedi tsa lekgotla le etsang molao ho ya ka Molao wa Motheo o motjha.

(2) Karolo ya 106 (4) ya Molao wa Motheo o motjha e emisitswe bakeng sa lekgotla le etsang molao la provense ho fihlela nako ya dikgetho tsa bobedi tsa lekgotla le etsang molao ho ya ka Molao wa Motheo o motjha.

Makgotla a phethahatso a diprovence

12. (1) Motho eo e neng e le Tonakgolo kapa setho sa Khansela ya phethahatso ya provense ha molao wa motheo o motjha o kena tshebetsong e tswela pele e le setho, mme o kena mosebetsing ho ya ka dipehelo tsa Molao wa motheo o motjha le molao wa motheo wa provense o ka bang teng feela ho sa lebalwe dipehelo tsa temana ya (2).

(2) Ho fihlela Tonakgolo e kgethilweng ka mora dikgetho tsa lekgotla le etsang molao la provense ho ya ka Molao wa Motheo o motjha e kena mosebetsing, kapa provense e sebedisa molao wa motheo wa yona, ho sa natswe hore ke efe e etsahalang pele, dikarolwana tsa 132 le 136 tsa Molao wa motheo o motjha di lokela ho utlwisiswa jwalo ka ha ho ngotswe Sehlomathisong ho ya ka Shejulu ena.

Molao wa motheo wa diprovence

13. Molao wa motheo wa provense o ileng wa fetiswa pele Molao wa Motheo o motjha o kena tshebetsong o lokela ho itshetleha ka karolo ya 143 ya Molao wa Motheo o motjha.

Mosebetsi wa molao diprovence

14. (1) Molao mabapi le morero o sebakeng sa tshebetso o lenaneng le Shejulung ya 4 kapa ya 5 ya Molao wa Motheo o motjha, oo ha Molao wa Motheo o motjha o sebediswa, o ile wa tsamaiswa ka taolo lekgotleng la phethahatso la setjhaba, o ka ajwa ke Mopresidente, ka kgoeletso, ho ya nang le matla lekgotleng la phethahatso la provense ka tumello ya Lekgotla la Phethahatso la provense.

(2) Ho fihlela ho hlokeha hore mosebetsi wa lekgotla le etsang molao ho ya ka temananyana ya (1) o tle o atlehe, Mopresidente, ho ya ka kgoeletso, a nna a -

(a) fetola molao oo kapa a o betla hore a tle a laole tlhaloso ya ona, kapa taolo ya ona;

(b) moo mosebetsi o sa sebediswang molaong kaofela, ho phumulwa le ho phethiswa, ka diphetoho le ka ntle ho diphetoho dife kapa dife kapa dikamohelo tse hlahositsweng temaneng ya (a), dipehelo tseo mesebetsi e phethilweng ho tsona kapa ho fihlela moo mosebetsi o phethwang teng; kapa

(c) laola morero ofe kapa ofe wa bohlokwa ka lebaka la kabo, ha mmoho le ho falliswa kapa kadimano ya basebetsi, kapa ho fetiswa ha thepa, melato, ditokelo le ditlamo, ho di isa kapa ho di amohela ho tswa lekgotleng la phethahatso la mmuso kapa la provense kapa kapa lefapha lefe kapa lefe la puso, taolo, tshebeletso ya tshireletso kapa mekgatlo e meng feela.

(3) (a) Kgatiso ya kgoeletso ka nngwe e entsweng ho ya ka dipehelo tsa temananyana ya (1) kapa (2) e lokela ho nehelwa Seboka sa Setjhaba le Lekgotla la Setjhaba la Diprovence matsatsing a 10 a phatlalatso ya kgoeletso.

(b) Ha Seboka sa Setjhaba ha mmoho le Lekgotla la Diprovence a sa ananele kgoeletso eo kapa pehelo efe kapa efe ya yona, kgoeletso eo e a thisa, empa e sa ame -

(i) tshebetso ya eng kapa eng e entsweng ka dipehelo tsa kgoeletso eo kapa pehelo eo, pele e thisa; kapa

(ii) tokelo kapa tshwanelo e fumanweng kapa tlameho kapa molao o hlahileng pele e thisa.

(4) Ha molao o ajwa ho ya ka dipehelo tsa temananyana ya (1), tlhaloso efe kapa efe ya molao ho molaodi ya e laolang, e amohelwe e le tlhaloso ho molaodi eo a filweng mosebetsi oo.

(5) Kabo efe kapa efe ya molao ka karolo ya 235(8) ya Molao wa Motheo wa mehleng, mmoho le phetolo, kamohelo kapa ho phumulwa le phetiso botjha ya molao kapa ketso efe kapa efe e etswang ka karolo eo, e tla nkwa jwale ka ha e ka e entswe ho ya ka temana ena.

Molao o teng ka ntle ho matla a lekgotla le etsang molao la Palamente

15. (1) Bolaodi bo teng lekgotleng la phethahatso la setjhaba bo tsamaisang molao ofe kapa ofe o ka ntle ho matla a Palamente ha Molao wa Motheo o motjha o sebediswa, bo tla dula bo na le tshwanelo ya ho tsamaisa molao ho fihlela o abelwa bolaoding bo lekgotleng la phethahatso la provense ho ya ka dipehelo tsa temana ya 14 ya Shejulu ena.

(2) Temananyana ya (1) e tla thisa dilemo tse pedi ka mora hore Molao wa Motheo o sebediswe.

Makgotla a dinyewe

16. (1) Lekgotla le leng le le leng la dinyewe, ha mmoho le makgotla a setso a neng a leng teng pejana ho ho kenngwa tshebetsong ha Molao wa Motheo o motjha, le tla tswela pele ka mosebetsi wa ona mme le sebedise matla a tshebetso ya molao ka moo molao o etswang o dumellang le lona, mme mang kapa mang ya sebetsang ofising e le mosebeletsi wa molao o tla tswela pele ho sebetsa ho ya ka molao o sebedisetswang maemo ao, ho ya ka -

(a) phetolo efe kapa efe kapa ho phumulwa ha molao oo; ha mmoho

(b) le tumellano le Molao wa Motheo o motjha.

(2) (a) Lekgotla la Molao wa Motheo le thehilweng ke Molao wa Motheo wa mehleng le fetoha Lekgotla la Molao wa Motheo tlasa Molao wa Motheo o motjha.

(b) Motho ofe kapa ofe ya maemong a Mopresidente, Motlatsi wa Mopresidente kapa moahlodi wa Lekgotla la Molao wa Motheo ha Molao wa Motheo o motjha o sebediswa, e eba Mopresidente Motlatsi wa Mopresidentekapa le moahlodi wa Lekgotla la Molao wa Motheo tlasa Molao wa Motheo o motjha, mme o tswela pele ho sebetsa ofising karolo ya nako e sa fetang bolele ba nao ya ho sebetsa jwalo ka ha e balletswe ke karolo ya 176(1) ya Molao wa Motheo o motjha.

(3) (a) Karolo ya Lekgotla la Boipiletso ya Lekgotla le Phahameng la Afrika Borwa le fetoha Lekgotla le Phahameng la Boipiletso tlasa Molao wa motheo o motjha.

(b) Motho ofe kapa ofe eo e leng Moahlodi ya ka Sehloohong, kapa Motlatsi ya ka Sehloohong wa Toka kapa moahlodi wa Karolo ya Boipiletso pejana ha Molao wa Motheo o motjha o sebediswa, e tla ba Moahlodi ya ka Sehloohong wa Toka, Motlatsi wa Moahlodi ya ka Sehloohong wa Toka kapa moahlodi wa Lekgotla le Phahameng la Boipiletso tlasa Molao wa Motheo o motjha.

(4) (a) Karolo ya provense kapa ya selehae ya Lekgotla le Phahameng la Afrika Borwa kapa Lekgotla le Phahameng la lehaeng kapa karolo e akaretsang ya lekgotla la mofuta oo, e

fetoha Lekgotla le Phahameng tlasa Molao wa Motheo o motjha ho se phetoho ya letho sebakeng seo le nang le matla a molao, ho ya ka ho arolwa hofe kapa hofe ho nahannweng temananyeng ya 6.

(b) Mang kapa mang ya sebetsang ofising kapa a thonngwe ho ka sebetsa ofising e le Moahlodi wa Mopresidente, Motlatsi wa Moahlodi wa Mopresidente kapa moahlodi wa lekgotla la dinyewe eo a hlalositsweng temaneng ya (a) ha Molao wa Motheo o sebediswa, e tla ba Moahlodi wa Mopresidente kpa moahlodi wa lekgotla le jwalo la dinyewe ho ya ka Molao wa Motheo o motjha, ho ya le ka ho arolwa ho nahannweng temananyaneng ya (6).

(5) Ka ntle ha eba ho se tumellano le tikoloho kapa e sa loka hohang feela, ho hlaloswa molaong ofe kapa ofe kapa tsamaiso ho -

(a) Lekgotla la Molao wa Motheo ka tlasa Molao wa Motheo wa mehleng, ho tshwanetse ho amohelwa e le ho bolela Lekgotla la Molao wa Motheo ka tlasa Molao wa motheo o motjha.

(b) Karolo ya Boipiletso ya Lekgotla le Phahameng la Afrika Borwa, e amohelwe e bolela Lekgotla le Phahameng la Boipiletso; le

(c) Karolo ya provense kapa ya selehae ya Lekgotla le Phahameng la Afrika Borwa kapa lekgotla le phahameng la lehae kapa karolo e akaretsang ya lekgotla leo e nkwe e bolela Lekgotla le Phahameng.

(6) (a) Ha ho ka kgoneha ka pele ka mora hoba Molao wa Motheo o motjha o sebediswe makgotla ohle, mmoho le moralo a ona, sebopeho, tshebetso le matla a tshebetso, le molao o lokelang, o lokela ho hlophiswa botjha ka sepheo sa ho theha tsamaiso ya toka e tshwanelang ditlhoko tsa Molao wa Motheo o motjha.

(b) Setho sa Khabinete se ikarabellang ho tsa toka, mme e sebetsa nakwana feela ka mora therisano le Khomishene ya Ditshebeletso ya Molao, a qale tlhophiso e ntjha e lebeletsweng temaneng ya (a).

Dinyewe tse so feleng makgotleng

17. Dinyewe tsohle tse neng di so phethwe makgotleng pejana Molao wa Motheo o motjha o kena tshebetso di lokela ho phethwa jwalo ka ha eka Molao wa Motheo o motjha o ne o sa fetiswa, ntle le ha ditshwanelo tsa toka di bontsha ka mokgwa o mong.

Bolaodi ba Botjhutjhisi

18. (1) Karolo ya 108 ya Molao wa Motheo wa mehleng e dula e sebetsa ho fihlela Molao wa Palamente o lebeletsweng karolong ya 179 ya Molao wa Motheo o motjha o sebediswa. Temananyana ena ha e ame ho thonngwa ke Motsamaisi wa Setjhaba wa Botjhutjhisi ba Setjhaba ka dipehelo tsa karolo ya 179.

(2) Mohlahlobikakaretso ya mosebetsing ha Molao ona wa Motheo o sebediswa o tla tswela pele ka mosebetsi ho ya ka dipehelo tsa molao o amanang le mosebetsi oo, ho sa lebalwe dipehelo tsa temananyana ya (1).

Dikano le Boitlamo

19. Motho ya tswelang pele a le mosebetsing tlasa dipehelo tsa Shejulu ena a bile a se a entse kano kapa boitlamo ba mosebetsi tlasa Molao wa Motheo wa kgale, ha a tlamehe hore a phete kano kapa boitlamo tlasa Molao wa Motheo o motjha.

Metheo e meng ya molao wa motheo

20. (1) Karolong ena “mokatlo wa molao wa motheo” o bolela -

(a) Mosireletsi wa Setjhaba

(b) Khomishene ya Ditokelo tsa Botho

(c) Khomishene ya Tekano ya Bong

(d) Mohlahlobikakaretso

(e) Sesui sa Dibanka tsa Afrika Borwa

(f) Khomishene ya Matlotlo le Palo ya Matlotlo

(g) Khomishene ya Ditshebeletso tsa Toka

- (h) Lekgotla la Puo la Kopanelo la Afrika Borwa
- (2) Motheo ofe kapa ofe wa Molao wa Motheo o bopilweng ke Molao wa Motheo wa mehleng o tla tswela pele ho sebetsa tlasa dipehelo tsa molao o sebetsang ho ona, mme mang kapa mang ya leng maemong a setho sa khomishene, setho sa lekgotla la Sesui sa Dibanka, kapa Lekgotla la Puo la Kopanelo la Afrika Borwa, Mosireletsi wa Setjhaba kapa a Mohlahlobikakaretso ha Molao wa Motheo o mtjha o sebediswa, o tla tswela pele a le maemong ao ho ya ka molao o sebediswang maemong ao, ho latelwa -
- (a) phetolo efe kapa efe kapa ho phumulwa ha molao oo; le
- (b) tumellano la Molao wa Motheo o motjha.
- (3) Dikarolo tsa 199(1), 200(1),(3) le (5) ho fihlela ho (11) le 201 ho fihlela ho 206 tsa Molao wa Motheo wa kgale, di tla dula di le tshebetsong ho fihlela di phumulwa ka Molao wa Palamente o fetisitsweng tlasa dipehelo tsa karolo ya 75 ya Molao wa Motheo o motjha.
- (4) Ditho tsa Khomishene ya Tshebeletso ya Toka tse bolelwang karolwaneng ya 105(1)(h) ya Molao wa Motheo wa kgale ha e sa hlole e le ditho tsa Khomishene ha ditho tseo ho hlahositsweng karolong ya 178 (1)(i) ya Molao wa Motheo o motjha ba kgethelwa ho ba mosebetsing.
- (5) (a) Lekgotla la Volkstaat le thehilweng tlasa dipehelo tsa Molao wa Motheo wa kgale le tla tswela pele ho sebetsa tlasa dipehelo tsa molao o etswang o tobaneng le lona, mme mang kapa mang ya neng a na le maemo ho yona ha Molao wa Motheo o motjha o sebediswa, o tla tswela pele maemong ao tlasa dipehelo tsa molao o tobaneng le lona, ho ya ka -
- (i) hore phetolo kapa ho phumulwa ha molao; mmoho le
- (ii) hore o dumellane le Molao wa Motheo.
- (b) Dikarolo tsa 184 A, 184 B(1)(a), (b) le (d) tsa Molao wa Motheo wa kgale di dula di sebetsa ho fihlela di hlakolwa ka Molao wa Palamente o fetisitsweng tlasa dipehelo tsa karolo ya 75 ya Molao wa Motheo o motjha.

Ho fetiswa ha molao o hlokwang ke Molao wa Motheo

21. (1) Moo Molao wa Motheo o qosang hore ho fetiswe molao o etswang wa setjhaba kapa wa provense, molao oo o lokela ho fetiswa ke bolaodi bo lokelang ka nako e lekaneng ya mohla Molao wa Motheo o motjha o neng o sebetsa.
- (2) Karolo ya 198(b) ya Molao wa Motheo o motjha e ke ke ya sebediswa ho fihlela molao o lebeletsweng o fetiswa.
- (3) Karolo ya 199(3)(a) ya Molao wa Motheo o motjha e ke ke ya sebediswa peledikgwedi tse tharo di feta ka mora molao o lebeletsweng o fetiswa.
- (4) Molao wa Setjhaba o lebeletsweng karolong ya 217(3) ya Molao wa Motheo o motjha o lokela ho fetiswa pele ho feta dilemo tse tharo tsa mohla Molao wa motheo o motjha o sebediswang, empa ho hlokeha ha molao o etswang nakong ena ha ho thibele tshebediso ya leano le hlahositsweng karolong ya 217(2).
- (5) Ho fihlela Molao wa Palamente o hlahositsweng karolong ya 65(2) ya Molao wa Motheo o motjha o fetisitswe, molao wa provense ka nngwe o ka nna wa lekanyetsa tsamaiso ya ona ho ya ka dipehelo tseo ka tsona matla a fuweng baromuwa ba ona ho e kgethela Lekgotleng la Setjhaba la Diprovence.
- (6) Ho fihlela molao o lebeletsweng karolong ya 229(1)(b) wa Molao wa Motheo o motjha o fetisitswe, masepala o na le matla a ho beha boholo ba lekgetho, kapa tefello ya thepa eo a filweng matla a ho a batla ha Molao wa Motheo o qala ho sebediswa.

Kopano ya setjhaba le poelano

22. Le ha ho ena le dipehelo dife kapa dife tse ding tsa Molao wa Motheo o motjha le ka ntle ho ho phumulwa ha Molao wa Motheo wa kgale, dipehelo tsohle tse tsamaelanang le tshwarelo e fuperweng Molaong wa Motheo wa mehleng ho ya ka sehlooho sa “Kopano ya Setjhaba le Poelano” di lokela ho ba karolo ya Molao wa Motheo o motjha mabapi le Molao wa Nthsetsopel

ya Kopano ya Setjhaba le Poelano, wa 1995 (Molao wa 34 wa 1995), jwalo ka ha o fetotswe, ho kenyeletswa mabaka a yona a bonnete.

Bili ya Ditokelo

23. (1) Molao wa setjhaba o lebeletsweng dikarolong tsa 9(4), 32(2) le 33(3) tsa Molao wa Motheo o motjha o lokela ho fetiswa nakong ya dilemo tse tharo ho tloha mohlang Molao wa Motheo o motjha o kenngwang tshebetsong.

(2) Ho fihlela molao o lebeletsweng dikarolong tsa 32(2) le 33(3) wa Molao wa Motheo o motjha o fetisitswe -

(a) karolo ya 32(1) e lokela ho balwa tjena:

“(1) Motho e mong le e mong o na le tokelo ya ho tseba ditaba kaofela tseo mmuso o di tsebang kapa e meng ya makala mafapheng afe kapa afe a mmuso ha feela tsebo eo e hlokeha mabapi le ho phethisa kapa ho boloka tse ding tsa ditokelo tsa tsona.”; le

(b) karolo ya 33(1) le ya (2) di lokela ho amohelwa tjena:

“Motho e mong le e mong o na le tokelo ya -

(a) ho ba le ho nka mohato wa molao ha e le hore ditokelo tsa hae kapa ditabatabelo tsa hae di a hanelwa kapa di bang kotsing;

(b) ka tsamaiso e nepahetseng mohato wa toka wa molao moo e leng hore tse ding tsa ditokelo kapa ditebello tsa molao tsa bona di a ameha kapa di bang kotsing;

(c) a fuwe mabaka ka ho ngola mabapi le mohato wa taolo a mang ditokelo ife kapa dife tsa bona le ditabatabelo ka ntle ha eba mabaka a mohato oo a se a phatlaladitswe; le

(d) mohato wa taolo wa toka ho ya ka mabaka a filweng moo ditokelo tsa bona di amehang teng kapa di bang kotsing.”.

(3) Dikarolo tsa 32(2) le 33(3) tsa Molao wa Motheo o motjha di fela ha eba molao o lebeletsweng dikarolong tseo, ka latellana, ha di a fetiswa ka dilemo tse tharo tsa mohla Molao wa Motheo o sebediswang.

Taolo ya setjhaba le ditshebeletso tsa tshireletso

24. (1) Dikarolo tsa 82(4)(b), 215, 218(1), 224 ho isa ho 228, 236(1), (2), (3), (6), (7)(b) le (8) le 237(1) le 239(4) le(5) tsa Molao wa Motheo wa kgale di ntse di le tshebetsong jwalo ka ha eka Molao wa Motheo wa kgale ha o a phumulwa, ho ya ka -

(a) diphetoho dikarolong tse ngotsweng Sehlomathisong sa D;

(b) diphetoho tse ding kapa ho phumulwa ha dikarolo tseo ka Molao wa Palamente o fetisitsweng ka tlasa dipheho tsa karolo ya 75 ya Molao wa Motheo o motjha, ha mmoho le

(c) tumellano le Molao wa Motheo o motjha.

(2) Khomishene ya Tshebeletso ya Setjhaba le dikhomishene tsa ditshebeletso tsa diprovence tse hlahoswang Kgaolong ya 13 ya Molao wa Motheo wa kgale, di dula di le tshebetsong tlasa dipheho tsa Kgaolo eo, mme molao o sebediswang ho yona jwalo ka ha eka Kgaolo eo e hlakotswe, ho fihlela Khomishene le dikhomishene tsa diprovence di fediswa ka Molao wa Palamente o fetisitsweng ka dipheho tsa dikarolo tsa 75 tsa Molao wa Motheo o motjha.

(3) Ho phumulwa ha Molao wa Motheo wa kgale ha ho ame kgoeletso efe kapa efe e ntshitsweng ho ya ka karolo ya 237(3) ya Molao wa Motheo wa kgale, mme kgoeletso ya mofuta oo e tla tswela pele tshebetsong, ho ya ka -

(a) phetoho efe kapa efe kapa ho phumulwa; le

(b) tumellano le Molao wa Motheo o motjha.

Ho se atlehe ho kgethweng lekgotleng le etsang molao

25. (1) Mang kapa mang, eo ha Molao wa Motheo o motjha o sebetsa a neng ahlotswe Rephaboliking nako e fetang kgwedi tse 12 a le tjhankaneng a ne a sa fuwa boikgethelo ba faene, ha a tshwanela ho kgethelwa ho ba setho sa Seboka sa Setjhaba kapa lekgotla le etsang molao wa provence.

(2) Ho se atlehe ha motho tlasa dipheho tsa temanenyana ya (1) -

- (a) ho a fela ha kahlolo e ka qhelelwa thoko ha ho entswe boipiletso, kapa nako ya kahlolo ya fokotswa ha ho entswe boipiletso hore e se hlole e ka mo sitisa, hape
- (b) ho fela ha ho feta dilemo tse hlano kahlolo e phethilwe

Mmuso wa selehae

26. (1) Ho fihlela dipehelo tsohle tsa dikarolo tsa 151, 155,156 le 157 tsa Molao wa Motheo o motjha -

(a) dipehelo tsa Molao wa Phetoho wa Mmuso wa Selehae, wa 1993 (Molao wa 209 wa 1993), jwalo ka ha o ka fetolwa nako le nako ke lekgotla le etsang molao le tsamaelana le Molao wa Motheo o motjha, o tla dula ho fihlela ka 30 Mmesa 1999 kapa ho fihlala o phumulwa, ho tswa feela hore ke efe e potlakileng; le

(b) morena wa setjhaba ya hlokometseng melo ya setso mme a dula sebakeng seo e leng sa lekgotla la phetoho la selehae, lekgotla la phetoho la mahaeng kapa lekgotla la boemedi la phetoho, le hlalositsweng Molaong wa Phetoho wa Mmuso, wa 1993, mme o hlwailwe jwalo ka ha o ngotswe karolong ya 182 ya Molao wa Motheo wa kgale, mme e ka ba setho se seng molaong, se tshwanelang ho ba setho sa lekgotla leo ho fihlela 30 Mmesa 1999 kapa ho fihlela Molao wa Palamente o fana ka molao o mong.

(2) Karolo ya 245 (4) ya Molao wa Motheo wa mehleng e sa ntse e sebediswa ho fihlela tshebediso ya karolo eo e ba e fela. Karolo 16(5) le ya (6) Molao wa Mmuso wa Selehae, wa 1993, o ke ke wa hlakolwa pele ho 30 Mmesa 1999.

Poloko ya Molao wa Palamente le Melao ya diprovence

27. Dikarolo tsa 82 le 124 tsa Molao wa Motheo o motjha ha di ame poloko ya Molao wa Palamente kapa Molao wa Diprovence o fetisitsweng pele Molao wa Motheo o motjha o sebediswa.

Ho ngodiswa ha leruo le tsitsitseng le ruilweng ke puso

28. (1) Ka ho hlahisa setefikeiti se tswang ho bolaodi bo nang le matla ka hore leruo le tsitsitseng le ruilweng ke puso le matleng a mmuso o itseng ho ya ka dipehelo tsa karolo ya 239 ya Molao wa Motheo wa kgale, mongodisi wa ditumellano tseo o tlameha ho hlokomela hore tsohle tse ngotsweng kapa ditiiso kapa bongodisi bo batlehang bofe kapa bofe, lebitso la ditumellano kapa ditokomane tse ding tsa ho ngodisa leruo le tsitsitseng lebitsong la mmuso.

(2) Ha ho lekgetho, tefello kapa tefo efe kapa efe e tla leshwa ho ya ka ngodiso ho ya ka dipehelo tsa temananyana ya (1).

SEHLOMATHISO SA A

Diphetolo Shejulung ya 2

ya Molao wa Motheo wa mehleng

1. Phetolo ya karolo ya 1 ka e latelang:

1. “Mekga e ngodisitsweng ho ya ka dipehelo tsa lekgotla la setjhaba le etsang molao mme le phehisana ka kgetho ya Seboka sa Setjhaba, e tla thonya bonkgetheng ba kgetho eo lenaneng la bonkgetheng le lokiseditsweng ho latela Shejulu le lekgotla la setjhaba le etsang molao.”.

2. Phetolo ya karolo ya 2 ka e latelang:

2. “Maemo Sebokeng sa Setjhaba jwalo ka ha a laotswe ho latela karolo 46 ya Molao wa Motheo o motjha, e tla tlatswa tjena:

(a) Halofo e nngwe ya memo e mananeong a tswang mabatoweng e rometswe ke mekga ka ho fapana, ka palo e tsitsitseng ya maemo e ka boloetswe lebatowa ka leng jwalo ka ha le akantswe ke Khomishene, le mabapi le dikgetho tse tlang tsa Seboka, ho nahanwe le tsebiso ya saense e teng ya boikarabelo ho latela bakgethi baemedi ba nag le thahasello ba mekga.

(b) Halofo e nngwe ya maemo a tswang mananeong a setjhaba a fuweng ke mekga ka ho fapana, kapa mananeong a mabatowa moo mananeo setjhaba a sa kang a romelwa.”.

3. Phetolo ya ntlha ya 3 ka e latelang:

3. “Mananeo a bonkgetheng bao ho nehelenwang ka bona ke mokga, a tla kenyelaetsa

mabitso a sa feteng palo ya bonkgetheng ba lekanang le palo ya maemo a Sebokeng sa Setjhaba, mme lenaneo ka leng le tla bontsha mabitso tlhohomisong eo e tsitsitseng ya ka moo ba ratang jwalo ka ha mokga o ka laolwa.”.

4. Phetolo ya ntlha ya 5 ka ho fetola mantswe a tlang pele ho temana ya (a) ka mantswe a latelang:

“5. Ditulo tseo ho buuwang ka tsona ntlheng ya 2(a) di tla abelwa lebatowa ka leng ho mekga e phehisang ka dikgetho, tjena:”.

5. Phetolo ya ntlha ya 6 -

(a) ka ho fetola mantswe a tlang pele ho temana ya (a) ka mantswe a latelang:

“6. ditulo tseo ho builweng ka tsona ntlheng ya 2(b) di tla abelwa mekga e phehisang ka dikgetho, ka tsela ena:”; le

(b) ka ho fetola temana ya (a) ka temana e latelang:

“(a) Palo ya dikgetho ka tulo ka nngwe e tla hlalosa ka ho arola palo kaofela ya dikgetho tse entsweng naheng yohle ka palo ya ditulo tse Sebokeng sa Setjhaba, le se le seng, le sephetho le se le seng, ho sa natswe dikotwana, e tla palo ya dikgetho ho ya ka ditulo.”.

6. Phetolo ya karolo ya ntlha ya 7(3) ka ho fetola temana ya (b) ka temana e latelang:

“(b) Phetolo ya palo ya dikgetho tsa ditho di tla hlalosa ka ho arola palo kaofela ha yona e kgethilweng naheng, ho tloswa palo ya dikgetho naheng yohle ho etsesa mokga o mong oo ho buisanweng ka ona temaneng ya (a), ka palo ya ditho Sebokeng, le se le seng, ho tloswa palo ya ditho tse abilweng ha ho qetwa mokgeng oo ho ya ka dipehelo tsa temana ya (a).”.

7. Phetolo ya karolo ya 10 ka ntlha e latelang:

“10. Palo ya ditho lekgotleng le etsang molao provenseng di tla bewa ho ya ka dipehelo tsa karolo ya 105 ya Molao wa motheo o motjha.”.

8. Phetolo ya ntlha ya 11 ka ho ngola ka ntlha e latelang:

“11. Mekga e ngodisitsweng ho ya ka dipehelo tsa lekgotla le etsang molao la setjhaba mme di phehisana ka dikgetho tsa lekgotla le etsang molao la provense, le tla kgetha bakgethwa hore ba kgethelwe lekgotla leo le etsang molao mananeng a provense a lokiseditsweng ho ya ka Shejulu ena le lekgotla le etsang molao.”.

9. Phetolo ya karolo ya 6 ka ntlha e latelang:

“Ho kgethwa ha ditho

16. (i) Ka mora hore ho balwa ha dikgethoho qetwe, palo ya baemedi ba mokga ka mong o hlalositse, mme sephetho sa dikgetho se phatlaladitswe ho ya ka dipehelo tsa karolo ya 190 tsa Molao wa motheo o motjha, Molao wa motheo o tla, ka mora matsatsi a mabedi ka mora phatlalatsa, kgetha ho tswa lenaneng ka leng bakgethwa, ba phatlaladitswe ho ya ka molao wa setjhaba, baemedi ba mokga ka mong lekgotleng le etsang molao.

(2) Ho ya ka kgetho ya dipehelo tsa ntlha e ka tlase ya (1), ha lebitso la mokgethwa le hlahella hangata mananeng a mang a seboka sa Setjhaba le lekgotla le etsang molao la provense (ha eba kgetho ya Seboka le lekgotla le etsang molao a tshwerwe ka nako e le nngwe), mme mokgethwa eo a tla kgethwa e le moemedi dibakeng tse ngata, mokga o rometseng lenane le jwalo o tla, ka mora matsatsi a mabedi ka mora phatlalatsa e jwalo, hlalosetsa Khomishene hore mokgethwa eo o tla kgethwa lenaneng lefe kapa mokgethwa o tla sebetsa lekgotleng lefe le etsang molao, ho ya ka moo a ratang ka teng, mme ho latela maemo ana , lebitso la mokgethwa le tla hlakolwa mananeng a mang.

(3) Khomishene e tla phatlalatsa ke hona mabitso a baemedi lekgotleng le etsang molao kapa makgotleng a etsang molao;” .

10. Phetolo ya karolo ya 18 ka ho ngola mantswe ana bakeng sa temana ya (b) ka temana ya

“(b) moemedi o a thongwa jwalo ka moromuwa wa ka mehla Lekgotleng la Setjhaba la Diprovense;”.

11. Phetolo ya ntlha ya 19 ka ntlha e latelang:

“19. Lenane la ditho tsa mokga tseo ho builweng ka tsona ntlheng ya 16 (1) di ka eketswa nakong e nngwe hang feela nakong ya dikgwedi tsa pele tse latelang mohla kgetho ya baemedi e seng e qetilwe, e le ho tlatsa dikgeo tsa nakwana: Ka ntle ha eba keketso eo e tla etswa qetellong ya lenane.”.

12. Ho fetolwa ha ntlha ya 23 ka temana e latelang:

“Sekgeo sa mesebetsi

23. (1) Moo e leng hore ho na le sekgeo lekgotleng le etsang molao moo Shejulu ena e ka sebetsang teng, mokga o kgethileng setho se tlohang se tla tlatsa sekgeo seo ka ho kgetha setho -

(a) eo lebitso la hae le hlahellang lenaneng la bonkgetheng leo setho se tlohang se neng se ileng sa kgethwa ho lona, mme

(b) ya latelang ebile a ka ba teng lenaneng.

(2) Kgetho ya ho tlatsa sekgeo e tla romelwa ho Motsamaisi wa dipuisano ka ho ngola.

(3) Ha eba mokga o emetsweng lekgotleng le etsang molao o qhalana kapa o kgaotsa ho sebetsa mme ditho tseo di lesa ditulo tsa tsona ho ya ka ntlha ya 23A (1), ditulo tseo di tla abelwa mekga e meng ho ya ka diphetoho jwalo ka ha eka ditulo tseo di ne di lahluwe ho ya ka ntlha ya 7 kapa ya 14, ho ya ka moo ho ka etswang ka teng.”.

13. Ho kenyeletswa ha ntlha e latelang ka mora ntlha ya 23:

“ Ho ekeletswa ha matla ha ho lahlehelwa ke setho sa makgotla a etsang molao :

23A. (1) Setho se lahlehelwa ke botho ba lekgotla le etsang molao boo Shejulu ena e sebediswang ho yona ha eba motho eo jwalo ka setho sa mokga o kgethileng motho eo jwalo ka setho sa lekgotla le etsang molao.

(2) Le ka ntle ho ntlha e nyenayane ya (1) mokga ofe kapa ofe o teng wa dipolotiki o ka fetola lebitso la ona nako e nngwe le e nngwe feela.

(3) Molao wa Palamente o ka, ho ya ka nako e seng kae ka mora hoba Molao wa motheo o be teng, fetiswa ho ya ka karolo ya 76(1) ya Molao wa motheo o motjha ho fetola ntlha ena le ntlha ya 23 ho fana ka mokgwa oo ka ona setho sa lekgotla le etsang molao eo a kgaotsang ho ba setho sa mokga o mo kgethileng, a boloke botho ba lekgotla le etsang molao.

(4) Molao wa Palamente oo o hlalositsweng ntlhaneng ya (3) o ka fana ka –

(a) mokga ofe kapa ofe o teng o kopane le mokga o mong; kapa

(b) mokga ofe kapa ofe o ikarole hore e be mekga e mengata.”

14. Ho hlakolwa ha ntlha ya 24.

15. Ho fetolwa ha ntlha ya 25 -

(a) ka ho fetola tlhaloso ya “Khomishene” ka tlhaloso e latelang:

“ Khomishene” e hlalosa Khomishene ya Dikgetho eo ho builweng ka yona karolong ya 190 ya Molao wa motheo o motjha;”;

(b) ka ho kenyeletsa tlhaloso e latelang ka mora tlhaloso ya “lenane la setjhaba”:

“ Molao wa motheo o motjha” o hlalosa Molao wa motheo wa Rephaboliki ya Afrika Borwa, 1996;”.

16. Ho hlakolwa ha ntlha ya 26.

SEHLOMATHISO SA B

Mmuso wa Setjhaba wa Kopanelo:

Lekala la Setjhaba

1. Karolo ya 84 ya Molao wa motheo o motjha o ikemiseditse ho kenyeletsa dikarolwana tse latelang:

“(3) Mopresidente a rerisane le Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso -

(a) nthsetso peleng le phethahatsong ya maano a mmuso wa setjhaba;

(b) mererong yohle e lebaneng le taolo ya khabinete le phethahatsong ya mosebetsi wa Khabinete;

- (c) kabelong ya mesebtsi ho Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso;
- (d) pele a ka kgetha mang kapa mang ho ya ka Molao wa motheo kapa molao ofe kapa ofe, ho kenyeletswa le ho kgethwa ha lenqosa kapa baemedi bafe kapa bafe ba mmuso;
- (e) pele a thonya dikhomishene tsa dipatlisiso;
- (f) pele a ka epa pitso ya referendamo; le
- (g) pele a ka tshwarela kapa a lokolla batlodi ba molao.”.

2. Karolo ya 89 ya Molao wa motheo o motjha o ikemiseditse ho kenyeletsa dintlha tse latelang tsa karolwana:

“(3) Dikarolwana tsa (1) le tsa (2) di ka sebediswa le ho Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso.”.

3. Temana ya (a) ya karolo ya 90(1) ya Molao wa motheo o motjha e ikemiseditse hore e balwe tjena:

“(a) Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso a kgethilwe ke Mopresidente;”

4. Karolo ya 91 ya Molao wa motheo o motjha e tlameha ho balwa tjena:

“Khabinete

91. (1) Khabinete e bopilwe ka Mopresidente, Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso le -

(a) ho se be le Matona a fetang 27 ao e leng ditho tsa Seboka sa Setjhaba mme ba kgethilwe ho ya ka diphelelo tsa karolwana ya (8) ho fihlela ho ya (12); le

(b) ho se be le Letona le le leng leo e seng setho sa Seboka sa Setjhaba mme le kgethilwe ho ya ka diphelelo tsa karolwana ya (13), ka ntle ha eba Mopresidente, a sebetsa ho ya ka therisano le Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso le baetapele ba mekga e teng, ba bona ho kgathwa ha Letona le jwalo ho hlokeha.

(2) Mokga ka mong o nang le ditulo tse 80 kapa ditulo tse ngata Sebokeng sa Setjhaba o na le tokelo ya ho kgetha Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso ho ditho tsa Seboka.

(3) Ha ho se mokga kapa ho na le mokga o le mong o nang le ditulo tse 80 kapa ho feta Sebokeng, mokga o nang le ditulo tse ngata ho feta le mokga o hlahellang ka bobedi e le o moholo ka ditulo ka bomong e na le tokelo ya ho kgetha Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso ho ditho tsa Seboka.

(4) Ka ho kgethwa, Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso a ka ikgethela ho sala kapa ho kgaotsa ho ba setho sa Seboka.

(5) Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso a ka nna a sebedisa matla a hae mme a phethise mesebetsi eo a e tshepetsweng ofising ya Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso ho ya ka Molao wa motheo kapa a kgetheilwe ke ho sebetsa ofising eo ke Mopresidente.

(6) Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso o tshwara marapo -

(a) ho fihlela 30 Mmesa 1999 ka ntle ha eba a ka tshwarelwa ke e mong kapa a bitswa ke mokga o tlamehang ho kgetha ho ya ka diphelelo tsa karolwana ya (2) le ya (3); kapa

(b) ho fihlela motho ya kgethilweng ho ba Mopresidente ka mora kgetho efe kapa efe ya Seboka sa Setjhaba e tshwerweng pele ho 30 Mmesa 1999, a qala ho sebetsa.

(7) Sekgeo ofising ya Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso se ka tlatswa ke mokga oo Motlatsi wa Mopresidente a o kgethetsweng.

(8) Mokga o nang le ditulo tse 20 Sebokeng sa Setjhaba mme o ikemiseditse ho kenya letsoho mmusong wa kopanelo, o na le tokelo ya ho abelwa mosebetsi o le mong kapa e mengata ya Khabineteho ya ka moo Matona a hlahositsweng ka teng karolwaneng ya (1)(a) a tla kgethwa, ho ya le ka palohare ya ditulo tse tshwerweng ke ona Sebokeng sa Setjhaba ka ho tshwana le palo ya ditulo tse tshwerweng ke mekga e teng.

(9) Mosebetsi ya Khabinete e abelwe mekga e sebetsang mmoho ho ya ka moralo o latelang:

(a) Palo ya ditulo ho ya ka mosebetsi e laolwe ka ho arola palo yohle ka ditulo Sebokeng sa Setjhaba se tshwerweng mmoho le mekga e sebetsang mmoho ka palo ya mesebetsi ho ya ka moo

Matona a hlalositsweng ka teng karolwaneng ya (1) (a) a kgethilwe, le le le leng.

(b) Sephetho, ho sa natswe didesimale tsa boraro le tse latelang, ha eba di teng, ke palo ya ditulo ho ya ka mosebetsi.

(c) Palo ya mesebetsi e ka ajwang mokgeng o sebetsang mmoho o laolwaka ho arola palo yohle ya ditulo tse tshwerweng ke mokga Sebokeng sa Setjhaba ka palo e hlalositsweng temaneng ya (b).

(d) Sephetho, ho ya ka temana ya (e), e bontsha palo ya mesebetsi e ka abelwang mokga oo.

(e) Moo tshebediso ya moralo ona o ka hodimo o ka tswalang keketso teng e sa nyamela ka lebaka la palo ya mesebetsi e abetsweng mokga, keketso e tla phehisana le dikeketso tse ding tse tshwanang le tsona tse tswang mokgeng o mong kapa mekgeng e meng, mme mosebetsi ofe kapa ofe kapa mesebetsi efe kapa efe e sa ajwang e belwe mokga kapa mekgang e amehang ka tatelano ya keketso e hodimodimo.

(10) Ka mora ho hoba Mopresidente a buisane le Batlatsi ba Bapresidente ba Phethahatso le baetapele ba mekgang e sebetsang mmoho ba lokela ho -

(a) laola mesebetsi ya bohlokwa e tla abelwa mekgang e sebedisanang ka ho fapana ho ya ka palo ya mesebetsi ya ona ho ya ka karolwana ya (9);

(b) a kgethe ho ya ka mosebetsi ka mong setho sa Seboka sa Setjhaba seo e leng setho sa mokga oo mosebetsi oo o abetsweng ho ya ka temana ya (a), jwalo ka Letona le ikarabellang mosebetsing oo;

(c) ha ho hlokeha mabapi le Molao wa Motheo kapa ho kgotsofatsa mmuso o sebetsang hantle, fapanya ho laolwa ho ya ka temana ya (a), ho ya ka karolwana ya (9);

(d) a fedise ho kgethwe hofe kapa hofe ho ya ka temana ya (b) -

(i) ha eba Mopresidente o kotjwa ho phethisa ka tsela eo ke moetapele wa mokga oo Letona ka bolona e leng setho; kapa

(ii) ha ho ka hlokeha hore ka lebaka la Molao wa Motheo kapa ka lebaka la mmuso o sebetsang hantle; kapa

(e) a tlatse, ha ho hlokeha, ho ya ka temana ya (b), sekgeo ofising ya Letona.

(11) Karolwana ya (10) e lokela ho sebediswa ho ya ka maikutlo ao a fuperweng ke kutlwisiso ya mmuso wa setjhaba wa kopanelo, mme Mopresidente le basebetsi ba bang ba amehang ba lokela hore ha ho sebediswa karolwana eo ba leke ho utlwana ka mehla: Ka ntle ha eba kutlwano e ke ke ya fihlellwa ka -

(a) ho phethisa matla ao a hlalositsweng temaneng ya (a), (c) kapa (d)(ii) ya karolwana eo, qeto ya Mopresidente ke yona e tla amohelwa;

(b) ho phethiswa ha matla ho hlalositsweng temaneng ya (b), (d)(i) kapa (e) ya karolwana eo mme e ama motho eo e seng setho sa mokga wa Mopresidente, qeto ya moetapele wa mokga oo motho eo e leng setho e a amohelwa; mme

(c) ho sebediswa ha matla ao ho boletsweng ka ona serapeng sa (b), (d) (i) kapa (e) ya karolwana eo e amang motho eo e leng setho sa mokga wa Mopresidente, qeto ya Mopresidente ke yona e tla nkuwa.

(12) ha eba ho laolwa ha mesebetsi ho a abelwa mme ho fapane ho ya ka karolwana ya (10)(c), Matona a amehang a kgaotse ho sebetsa empa a ka nna a kgethwa moo ho hlokehang teng, mme hore a tle a kgethwe hape mesebetsing e meng e ka ajwang ho ya ka mekgang ya ona le ho ya ka ho laolwa ho fapaneng.

(13) Mopresidente -

(a) ka puisano le Batlatsi ba Bapresidente ba Phethahatso le baetapele ba mekgang e sebetsang mmoho, ba lokela ho -

(i) laola mesebetsi e ikgethileng mabapi le Letona ka moo ho hlalositsweng ka teng karolwaneng ya (1) (b) ha ho hlokeha ka kopo ya qeto ya Mopresidente ho ya ka karolwana eo;

(ii) a kgethe ho ya ka mosebetsi oo motho eo e seng setho sa Seboka sa Setjhaba, jwalo ka

Letona le ikarabellang mosebetsing oo; mme

(iii) a tlitse, ha ho hlokeha, sekgeo ho ya ka mosebetsi oo; kapa

(b) ka mora ho hore a buisane le Batlatsi ba Bapresidente ba Phethahatso le baetapele ba mekga e sebedisanang, ba kgaotse kgetho efe kapa efe ho ya ka temana ya (a) ha ho hlokeha lebaka la Molao wa Motheo kapa ka lebaka la mmuso o sebetsang hantle.

(14) Dikopano tsa Khabinete di lokela hore di etellwe pele ke Mopresidente, kapa, ha eba Mopresidente a ka laela jwalo, di etellwe pele ke Motlatsi wa Mopresidente wa Phethahatso: Ka ntle ha eba Batlatsi ba Bapresidente ba Phethahatso e le badilasetulo ba Khabinete ka ho fapana ka ntle hape ha eba ho na le mabaka a tlamang a mmuso le maikutlo a fuperweng monahanong wa mmuso wa setjhaba wa kopanelo.

(15) Khabinete e sebetse ka tsela eo ho ka utlwanang ka yona ho ya ka maikutlo a fuperweng monahanong wa mmuso wa setjhaba wa kopanelo le ho ba le mmuso o atlehileng.”

5. Karolo ya 93 ya Molao wa Motheo o motjha e tlameha ho balwa tjena:

“Kgetho ya Batlatsi ba Matona

93. (1) Mopresidente a ka nna a, ka mora ho hoba a buisane le Batlatsi ba Bapresidente ba Phethahatso le baetapele ba mekga e sebedisanang Khabineteng, ba thehe mesebetsi ya batlatsi ba matona.

(2) Mokga o tlameha ho abelwa mesebetsi o le mong kapa e mengata ya motlatsi wa letona ka palohare e tshwanang le ho ya ka moralo oo mesebetsi ya Khabinete e abetsweng ka teng.

(3) Diphelelo tsa karolo ya 91(10) ho ya ho ya (12) di a sebetsa, mme tshetsong eo ho hlalosewa karolong eo ho Letona kapa lefapha le lokela ho balwa jwalo ka tlhaloso ho Motlatsi wa Letona kapa mesebetsi wa motlatsi wa letona, ka ho latelana.

(4) Ha eba motho o kgethilwe hore e be Motlatsi wa Letona la lefapha lefe kapa lefe le tshetsweng Letona -

(a) Motlatsi wa Letona o lokela ho phethisa matla le ho sebetsa a thusa Letona le amehang ka matla afe kapa afe le mesebetsi o abetsweng Letona leo ho ya ka molao oa entsweng kapa a ka nna a, ho ya ka ditataiso tsa Mopresidente, abelwe ho Motlatsi eo wa Letona ke Letona leo; mme

(b) ho hlalosewa molaong ofe kapa ofe ho ya ka Letona leo o lokela ho amohelwa jwalo ka ha o kenyeletsa tlhaloso ho Motlatsi wa Letona mme a sebetsa ho ya ka diphelelo tsa kabelo ya temana ya (a) ho ya ka Letona leo Motlatsi wa Letona a sebetsang sebakeng sa hae.

(5) Ka mehla ha Motlatsi wa Mopresidente a le siyo kapa a hloleha ho phetha matla a hae kapa ho sebetsa ofising, Mopresidente a ka nna a kgetha Motlatsi e mong wa Mopresidente kapa motho e mong ho nka sebaka sa Motlatsi wa Mopresidente, e ka ba ka kakaretso kapa ka ho phetha kapa ka tshetsong efe kapa efe kapa mesebetsi.”

6. Karolo ya 96 ya Molao wa Motheo o motjha e tlameha ho kenyeletsa dikarolwana tse latelang tsa keketso:

“(3) Matona a ikarabella ka bomong ho Mopresidente le ho Seboka sa Setjhaba ho laoleng mafapha a bona, mme ditho tsohle tsa Khabinete ba ikarabella ka ho fapana mmoho mesebetsing ya bona ya mmuso wa setjhaba le maano a ona.

(4) Matona a laole mafapha a ona ho ya ka leano le laolwang ke Khabinete.

(5) Ha eba Letona le hloleha ho laola lefapha ho ya ka leano la Khabinete, Mopresidente a ka batla hore Letona le amehang le sebetse ho ya ka leano.

(6) Ha eba Letona le amehang le hloleha ho sebetsa ho ya ka ditlhoko tsa Mopresidente ho ya ka karolo ya (5), Mopresidente a ka nna a tlosa Letona mesebetsing -

(a) Ha eba ke Letona le hlalositweng karolong ya 91(1)(a), ka mora ho buisanwe le Letona le, ha eba Letona ha se setho sa mokga wa Mopresidente kapa e se moetapele wa mokga o sebetsang mmoho, le ka mora dipuisano le moetapele wa mokga wa Letona; kapa

(b) ha eba ke Letona le hlalositweng karolong ya 91(1)(b), ka mora puisano le Batlatsi ba

Bapresidente ba Phethahatso le baetapele ba mekga e sebetsang mmoho..”

SEHLOMATHISO SA C

Mmuso wa Kopano ya setjhaba:

Lekaleng la Provense

1. Karolwana ya 132 ya Molao wa Motheo o motjha e tlameha ho balwa tjena:

“Makgotla a Phethahatso

132. (1) Lekgotla la Phethahatso la provense le na le Tonakgolo le ditho tse sa feteng tse 10 tse kgethilweng ke Tonakgolo ho ya ka karolo ena.

(2) Mokga o nang le ditulo tsa diphesente tse 10 lekgotleng la molao la provense mme o nkile qeto ya ho sebetsa mmoho le mmuso wa setjhaba wa kopanelo, o na le tokelo ya ho abelwa lefapha le le leng kapa a mangata a Lekgotla la Phethahatso ho ya ka palohare ya ditulo tse tshwerweng ke yona lekgotleng la molao ka ho lekana le palo ya ditulo tse tshwerweng ke mekga e meng e sebetsang mmoho.

(3) Mafapha a Lekgotla la Phethahatso le lokela ho abelwa ho mekga e fapaneng e sebetsang mmoho ho ya ka moralo o balletsweng karolong ya 91(9), mme ha ho sebediswa moralo oo karolong eo -

(a) Khabinete, e lokela ho balwa jwalo ka ha e hlalosekwa Lekgotla la Phethahatso;

(b) Letona, o lokela ho balwa e le tlhaloso ya setho sa Lekgotla la Phethahatso; le

(c) Seboka sa Setjhaba, se balwe e le tlhaloso ya lekgotla la molao la provense.

(4) Tonakgolo ya provense ka mora ho hoba a buisane le baetapele ba mekga e setsang mmoho o lokela ho -

(a) laola mafapha a fapaneng a tla abelwa mekga e fapaneng e sebetsang mmoho ho ya ka palo ya mafapha abetsweng ona ho ya ka karolwana ya (3);

(b) a kgethe ho ya ka mafapha ao setho sa lekgotla la molao sa provense seo e leng setho sa mokga oo lefapha le abetsweng ka teng ho ya ka temana ya (a), jwalo ka setho sa Lekgotla la Phethahatso le ikarabellang lefapheng leo;

(c) ha eba ho a hlokeha hore ka lebaka la Molao wa Motheo kapa ka lebaka la mmuso o sebetsang hantle, ho fapana ha ho laolwa hofe kapa hofe ho ya ka temana ya (a), ho ya ka karolwana ya (3);

(d) kgaotsa ho kgathelwa mosebetsi ho ya ka temana ya (b) -

(i) ha Tonakgolo a kotjwa ho phethisa jwalo ke moetapele wa mokga oo setho sa Lekgotla la Phethahatso lona leo e le setho; kapa

(ii) ha eba ho hlokeha ka lebaka la Molao wa Motheo kapa ka lebaka la mmuso o sebetsang hantle; kapa

(e) tlatsa, ha ho hlokeha, ho ya ka temana ya (b), sekgeo sa mosebetsi ofising ya setho sa Lekgotla la Phethahatso.

(5) Karolwana ya (4) e lokela ho sebediswa ho ya ka maikutlo a fuperweng monahanong wa mmuso wa setjhaba wa kopanelo, mme Tonakgolo le basebetsi ba bang ba amehang ba lokela ho dumellana ka mehla ha ho sebediswa karolwana eo: Ka ntle ha eba kutlwisiso eo e ke ke ya fihlellwa ka ho -

(a) phethwa ha matla ao a hlalositsweng temaneng ya (a), (c) kapa (d)(ii) ya karolwana, qeto eo Tonakgolo a e nkileng e a amoheleha;

(b) phethwa ha matla ho hlalositsweng temaneng ya (b), (d)(i) kapa (e) ya karolwana eo e amang motho eo e seng setho sa mokga wa Mopresidente, qeto ya moetapele wa mokga oo motho eo e leng setho ho ona e a amoheleha; le

(c) phethwa ha matla ao ho halositsweng ka ona temaneng ya (b) kapa (e) ya karolwana eo e amang motho eo e leng setho sa mokga wa Mopresidente, qeto eo Mopresidente a e nkileng e amoheleha.

(6) Ha eba ho laolwa hofe kapa hofe hwa lefapha la kabelo e fapane ho ya ka karolwana ya

(4)(c), ditho tse amhehang di lokela ho kgaotsa ho sebetsa empa di ka kgethwa, moo ho hlokehang, hore di ka kgethelwa mosebetsi hape ho ya ka mafapha a abetsweng mekga ya tsona e fapaneng ya ho fapana ha taolo.

(7) Dikopano tsa Lekgotla la Phethahatso di lokela etellwa pele ke Tonakgolo ya provense.

(8) Lekgotla la Phethahatso le lokela ho sebetsa ka tsela e tlisang kutlwano ho ya ka maikutlo a monahano wa mmuso wa setjhaba wa kopanelo, le ka lebaka la mmuso o sebetsang hantle.”.

2. Karolo ya 136 ya Molao wa Motheo o motjha e tlameha ho kenyeletsa dikarolwana tse latelang:

“(3) Ditho tsa Makgotla a Phethahatso a na le boikarabelo ka bomong ho Tonakgolo le lekgotla le etsang molao taolong ya mafapha, mme ditho tsohle tsa Lekgotla la Phethahatso di na le boikarabelo ha mmoho ka ho tshebetso ya mmuso wa provense le maano a ona.

(4) Ditho tsa Makgotla a Phethahatso a lokela ho laola mafapha a ona ho ya ka leano la Makgotla.

(5) Ha eba setho sa Lekgotla la Phethahatso le hloleha ho laola lefapha ho ya ka leano la Lekgotla, Tonakgolo a ka nna a batla hore setho se amehang se sebetse mmoho le leano leo.

(6) Ha eba setho se amehang se hloleha ho phethisa ditlhoko tsa Tonakgolo ho ya ka karolwana ya (5), Tonakgolo a ka tlosa setho mosebetsing ka mora puisano le setho, mme ha eba setho ha se setho sa mokga wa Tonakgolo kapa ha se moetapele wa mokga o sebetsang mmoho, le ka mora puisano le moetapele wa mokga wa setho seo.”.

Sehlomathiso sa D

Taolo ya setjhaba le ditshebeletso tsa tshireletso: Diphetolo dikarolong tsa kgale tsa Molao wa Motheo

1. Phetolo ya karolo ya 218 ya Molao wa Motheo wa kgale -

(a) ka ho tlosa karolwana ya (1) mantswa a etellang temana ya (a) pele ka mantswa a latelang:

“(1) Ho ya ka ditataiso tsa Letona la Polokeho le Tshireletso, Khomishenara wa Setjhaba o tla ikarabella ho -

(b) ka ho tlosa temana ya (b) ya karolwana ya (1) ka temana ena e latelang:

“(b) ho kgethwa ha dikhomishenara tsa provense,”

(c) ka ho tlosa temana ya (d) ya karolwana ya (1) ka temana e latelang:

“(d) phuputso le thibelo ya bosenyi bo rerilweng kapa bosenyi bo batlang phuputso ya setjhab le thibelo kapa bokgoni bo ikgethileng,” le

(d) ka ho tlosa temana ya (k) ya karolwana ya (1) ka temana ena e latelang:

“(k) ho thehwa le ho boloka yuniti ya leano ya tlhophiso ya setjhaba hore e tle e sebediswe ho tshehetsa le ka kopo ya Khomishenara ya Provense,”.

2. Phetolo ya karolo ya 219 ya Molao wa Motheo wa kgale ka ho tlosa karolwana ya (1) mantswa a etellang temana ya (a) pele ka mantswa a latelang:

“(1) Ho ya ka karolo ya 218(1), Khomishenara ya Provense o tla ba le boikarabelo ba ho -

3. Phetolo ya karolo ya 224 ya Molao wa Motheo wa kgale ka ho tlosa karolwana ya (2) ka phehiso e latelang:

“Ka ntle ha eba karolwana ena e tla sebediswa ho ditho dife kapa dife tsa sesole tse rometseng lenane la tsona la basebetsi ka mora ho thehwa ha temana ya molao wa motheo jwalo ka ha e nahannwe karolong ya 73 ya Molao oo wa Motheo, ha eba mokga wa dipolotiki o ka tlosa taolo ya le tsamaiso o ikemetse kapa o tsamaelana le ona mme le maikemisetsa a ona a ntshetswang pele o ile wa kenya letsoho Lekgotleng la Phethahatso la Phetoho kapa o ile wa kenya letsoho dikgethong tsa pele tsa Seboka sa Setjhaba le makgotla a molao a provense ho ya ka Molao wa Motheo o hlalositsweng.”.

4. Phetolo ya karolo ya 227 ya Molao wa Motheo wa kgale ka ho tlosa karolwana ya (2) ka karolwana e latelang:

“(2) Lebotho la Tshireletso la Setjhaba le tla phethisa matla a lona le mesebetsi ya lona mabapi

le ditlhoko tsa setjhaba feela ho ya ka dintlha tsa Kgaolo ya 11 ya Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika Borwa, 1996.”.

5. Phetolo ya karolo ya 236 ya Molao wa Motheo wa kgale -

(a) ka ho tlosa karolwana ya (1) ka karolwana e latelang -

“(1) tshebeletso ya setjhaba, lefapha la mmuso, taolo kapa tshebeletso ya tshireletso eo pele ho thehwa ha Molao wa Motheo ka pele wa Rephaboliki ya Afrika Borwa, 1996 (o bitswang “Molao wa Motheo o motjha”), o phethile mesebetsi ya mmuso, o sa sebetsa ho ya ka molao o entsweng o sebetsang ho ona ho fihlela o fedisitswe kapa o sebedisana kapa o kopantswe mokgatlong o nepahetseng kapa o arotswe kapa o matlafaditswe le mokgatlo ofe kapa ofe.”.

(b) ka ho tlosa karolwana ya (6) ka karolwana e latelang:

“(6) (a) Mopresidente a ka nna a kgetha khomishene ho lekola ho phethwa kapa ntshetsopele, kapa melemo e meng, kapa ho nehelwa ha ntlha e nngwe kapa lebaka la tshebetso kapa molemo o mong, o hlalileng mahareng a 27 Mmesa 1993 le 30 Mphalane 1994 ho ya ka motho e mong le e mong ya hlositsweng karolwaneng ya (2) kapa sehlopha sefe kapa sefe sa batho ba jwalo.

(b) Khomishene e ka kgutlisetsa morao kapa ya fetola tumellano, ho kgethelwa mosebetsi, ho phahamiswa kapa putsa ha ho sa loka kapa ho loketse ho ya ka mabaka.”.

(c) ka ho tlosa “Molao ona wa Motheo” , hohle moo o hlahellang teng karolong ya 236, ka “Molao wa Motheo o motjha”.

6. Phetolo ya karolo ya 237 ya Molao wa Motheo wa kgale -

(a) ka ho tlosa temana ya (a) ya karolwana ya (1) ka temana e latelang:

“(a) ho arolwa ha mekgatlo yohle e hlalositweng karolong ya 236(1), ho sa kenyeletswe mabotho a tshireletso a hlalositweng karolong ya 224(2), o tla tswela pele ka mora ho thehwa ha Molao wa Motheo wa Rphaboliki ya Afrika Borwa, ya 1996, ka tihadimo ya ho theha -

(i) taolo e matla lefapheng la setjhaba e le hore le sebetse le ditaba tse taolong ya lefapha la setjhaba; le

(ii) taolo e matla ya provense e nngwe le e nngwe hore e sebetse le ditaba tse taolong ya mmuso wa provense ka nngwe.”.

(b) ka ho tlosa temana e nyenyane ya (i) ya karolwana ya (2)(a) ka temana e nyenyane e latelang:

“(i) mekgatlo e hlalositweng karolong ya 236(1), ho sa kenyeletswe mabotho a sesole, e tala sala le mmuso wa setjhaba, a tla bontshang boikarabelo ka ho sebedisana le mebuso ya provense;”.

7. Phetolo ya karolo ya 239 ya Molao wa Motheo wa kgaleka ho tlosa karolo ya (4) ka karolwana e latelang:

“(4) Ho ya ka le ho latela molao ofe kapa ofe o sebediswang, maruo, ditokelo, mesebetsi le boikarabelo ba makala ohle ao ho hlalositweng ka ona karolong ya 224(2) a tla itshetleha hodima Leboho la Tshireletso la Setjhaba ho ya ka ditataiso tsa Letona la Tshireletso.”.

SHEJULU YA 7

MOLAO E PHUMUTSWENG

NOMORO LE SELEMO

SEHLOOHO

SA MOLO

Molao 200 wa 1993 Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika

Borwa wa

1993

Molao wa 2 wa 1994 Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika

Borwa wa

1994

Molao wa 3 wa 1994 Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika Borwa wa 1994

Molao wa 13 wa 1994

Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika

Borwa

wa 1994			
Molao wa 14 wa 1994 wa 1994	Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika		Bowa
Molao wa 24 wa 1994 wa 1994	Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika		Bowa
Molao wa 29 wa 1994 wa 1994	Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika		Bowa
Molao wa 20 wa 1995 wa 1995	Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika		Bowa
Molao wa 44 wa 1995 wa 1995	Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika		Bowa
Molao wa 7 wa 1996 1996	Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika	Borwa	wa
Molao wa 26 wa 1996 wa 1996	Molao wa Motheo wa Rephaboliki ya Afrika		Bowa

DIKAHARE

(Hlokomela hore: Dinomoro ditsamayelana le melaoana ya moloatheo)

Pina ya setjhaba, 4
Mohlahlubi kakaretso, 181, 188
Bili ya Ditokelo -
Ho fihlella makgotla, 34
Ho fihlella tsebo, 32
Ho kopa mosebetsi, 8
Ho tshwarwa, ho kwallwa le batho ba molato, 35
Seboka, mohwanto wa boitseko, diphetishene, 17
Bana, 28
Baahi, 20
Ditjhaba tsa setso, bodumedi le puo, 31
Thuto, 29
Qobello ya tshebediso ya ditokelo, 38
Tikoloho, 24
Tekano, 9
Seriti sa Botho, 10
Bolokolohi le Tshireletso ya Motho, 12
Bolokolohi ba kamano, 18
Bolokolohi ba ho bua, 16
Bolokolohi ba ho hahlaula le ho jaka, 21
Bolokolohi ba bodumedi, tumelo le monahano, 15
Bolokolohi ba kgwebo, mosebetsi le boithuti ba mosebetsi, 22
Tlhokomelo ya bophelo bo botle, dijo, metsi le tshireletso ya phedisano, 27
Kaho ya matlo, 26,
Phetolelo, 39
Dikamano ya Mosebetsi, 23
Puo le Setso, 30
Bophelo, 11
Sephiri, 14
Leruo, 25
Ho phethahatswa feela ha taolo, 33

Ketso ya taolo ya toka, 36
Ditokelo tsa dipolitiki, 19
Bokgoba, bofo le kगतello ya mosebetsi, 13
Maemo a qomatsi, 37
Bolaodi ba kgaso, 181, 192
Ditekanyo, 215
Banka e Bohareng, 233 - 225
Mmuso wa Tshebedisano, 41
Khabinete, 91-99, 101, 102
Khomishene ya Tekano ya Bong, 181, 187
Khomishene ya Ntshetsopele le Tshireletso ya ya Ditokelo tsa Setso, Bodumedi le Puo ya Setjhaba, 181, 185, 186
Melao e Lwantshanang, 146 - 150
Makgotla a Molao -
Lekgotla la Molao wa Motheo, 167
Makgotla a Maholo, 169
Makgotla a Mmaseterata le makgotla a mang, 170
Bookamedi mabapi le ditaba tsa molao wa motheo, 172
Lekgotla le Phahameng la Boipiletso, 168
Tshireletso, 200 - 204
Khomishene ya Dikgetho, 181, 190, 191
Mekgwa ya tsamaiso ya Dikgetho ya basebetsi ba mmuso ba Molao wa Motheo, Shejulu ya 3
Karolo ya A
Bookamedi ba Phethahatso -
diprovence, 125
Rephaboliki, 85
Makgotla a Phethahatso/ a Provense, 132 - 141
Ditjhelete/ Setjhaba, 213, 214, 216, 217
Ditaba tsa Matlotlo a Selehae le a Provense, 226 - 230
Khomishene ya Matlotlo le Taolo ya Matlotlo, 220 - 222
Folakga, 5
Tshehetso ya mekga ya dipolotiki ka tjhelete, 236
Khomishene ya Ditokelo tsa Botho, 181, 184
Bookamedi bo Ikemetseng bo Laolang Kgaso, 192
Dihlwedi, 209, 210
Molao wa Matjhaba, 231 - 233
Bookamedi ba Toka, 165
Basebetsi ba mmuso ba Toka, 174 - 177
Khomishene ya Tshebeletso ya Toka, 178
Tsamaiso ya Toka, 166
Dipuo, 6
Ketso ya Molao, 73 - 82
Bookamedi ba Lekgotla le etsang molao, 43, 44
Mmuso wa Selehae, 152, 163
Bomasepala, 151 - 164
Seboka sa Setjhaba -
Sebopeho le dikgetho, 46
Diqeto, 53
Bopaki kapa tsebo ya seboka sa Setjhaba, 56

Matla, 55
Ho fihlela ha Setjhaba, 59
Lekgotla la provense la Setjhaba -
Kabo ya boromuwa, 61
Popeho ya Lekgotla la Setjhaba, 60
Diqeto, 65
Bopaki Kapa tsebiso e behetsweng Lekgotla la Setjhaba, 69
Mokwa wa ho nahana ho kenya letsoho ha Mokga Schedule B, part 3
Ho kenya letsoho ha baemedi ba mmuso wa selehae, 67
Baromuwa ba ka mehla, 62
Matla a Lekgotla la Setjhaba, 68
Ho fihlella ha setjhaba, 72
Palamente, 42
Sepolesa, 205 - 208
Ditonakgolo, 127 - 130
Mopresidente, 83 - 89
Bookamedi ba Botjhutjhisi, 179
Diprovense, 103
Molao wa Motheo wa Provense, 142 - 145
Makgotla a etsang molao a Provense, 104 - 121
Ho kopa mosebetsi ha ditho tsa Lekgotla la Molao wa Motheo, 122
Ditswanelo tsa baemedi ba Ka Mehla, 113
Taolo ya Setjhaba, 195
Khomishene ya Tshebetso ya Setjhaba, 196
Tshebetso ya Setjhaba, 197
Mosireletsi wa Setjhaba, 181, 182
Ditshebeletso tsa Tshireletso, 198, 199
Maikemisetso, 235
Boholo ba Molao wa Motheo, 2
Marena, 211, 212

Molao wa Motheo
wa Rephaboliki ya Afrika Borwa, 1996
Jwalo ka ha o amohetswe ka 8 Motsheanong 1996
mme wa fetolwa ka 11 Mphalane 1996 ke Seboka
sa Molao wa Motheo

Molao o le mong wa Setjhaba se le seng
Dikahare
Tlhekelo 1
Kgaolo ya 1 3
Dipehelo tsa Motheo
Kgaolo ya 2 5
Bili ya Ditokelo
Kgaolo ya 3 22
mmuso wa tshebedisano
Kgaolo ya 4 24
Palamente
Kgaolo ya 5 46
Mopresidente le lekgotla la setjhaba la
phethahatso
Kgaolo ya 6 53
Diprovense
Kgaolo ya 7 73
Mebuso ya metse
Kgaolo ya 8 81
Makgotla le Taolo ya Toka
Kgaolo ya 9 91
Metheo ya puso e tshehetsang puso ya setjhaba
ka setjhaba ya melao wa motheo
Kgaolo ya 10 98
Taolo ya setjhaba
Kgaolo ya 11 103
Ditshebeletso tsa tshireletso
Kgaolo ya 12 110
Marena
Kgaolo ya 13 111
Ditjhelete
Kgaolo ya 14 120
Dipehelo tse akaretsang
Shejulu ya 1 124
Folakga ya Naha
Shejulu ya 2 125
Dikano le boitlamo ba Presidente le
Shejulu ya 3 129
Ditsamaiso tsa dikgetho
Shejulu ya 4 133
Dibaka tsa tshebetso tsa bokgoni tsa
tshebedisano ya setjhaba le lekgotla la
molao wa provense
Shejulu ya 5 136
Dibaka tsa Mesebetsi tse Ikgethileng tsa
Lekgotla le Kgonang la Molao la Provense
Shejulu ya 6 138
Ditlhophiso tsa Nakwana
Shejulu ya 7 170

Melao e phumutsweng
Dikahare 172